

PAVLE SIMOVIĆ

POSREDNIK

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

Naziv djela:
Posrednik

Autor:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i tehničko uređenje:
Pavle Simović

Štampa:
Donat Graf, Beograd

Prvo izdanje, 2026.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
1. BOG OTAC KAO APSOLUTNI IZVOR SVEGA	7
2. SIN BOŽJI KAO SAVRŠENI ZASTUPNIK OCA	15
3. UNIVERZALNA PRIMJENA PRINCIPA ZASTUPNIŠTVA	25
4. POBUNA I NEZAVISNOST OD BOGA	35
5. HRIST KAO DRUGI ADAM I POSREDNIK ČOVJEČANSTVA ..	48
6. POSREDOVANJE KROZ HRISTOVU SLUŽBU	59
7. HRISTOVA ŽRTVA I POSREDNIČKO OTKUPLJENJE	65
8. HRISTOVA NEBESKA POSREDNIČKA SLUŽBA	77
9. ZASTUPNIŠTVO, POSREDNIŠTVO I POGREŠNA TEOLOŠKA SHVATANJA.....	88
10. ZAVRŠETAK PLANA SPASENJA I KONAČNA OBNOVA BOŽJEG PORETKA	112
ZAKLJUČAK	123

Posrednik

PREDGOVOR

Hristovo zastupništvo i posredništvo predstavljaju jednu od temeljnih istina biblijskog otkrivenja, bez čijeg pravilnog razumijevanja nije moguće steći cjelovitu sliku odnosa Boga i Njegovog Sina, kao ni samog Plana spasenja.

U hrišćanskoj teologiji Hristovo posredništvo najčešće se posmatra u kontekstu Njegovog utjelovljenja, otkupiteljske žrtve i nebeske prvosveštenečke službe. Međutim, takav pristup često zanemaruje jednu važnu činjenicu: Hristovo zastupništvo nije nastalo pojavom grijeha, već proizlazi iz Njegovog izvornog odnosa sa Bogom Ocem.

Bog Otac je apsolutni Izvor života i autoriteta, dok je Njegov jednorodeni Sin savršeni Zastupnik kroz koga se ostvaruje Božja volja. Taj univerzalni princip prethodi stvaranju svijeta i predstavlja osnov za razumijevanje Hristove posebne posredničke službe u korist palog čovječanstva.

Cilj ove knjižice jeste da, polazeći od biblijskih tekstova i njihove međusobne povezanosti, jasno objasni razliku između zastupništva i posredništva, njihovu svrhu i značenje, kao i posljedice koje pravilno razumijevanje tih pojmova ima za hrišćansku vjeru.

Posebna pažnja posvećena je odnosu Oca i Sina, prirodi grijeha kao pokušaja življenja nezavisno od Boga, Hristovom položaju drugog Adama, smislu Njegove otkupiteljske žrtve i konačnom cilju Plana spasenja.

Namjera nije da se čitaocu ponudi još jedna zbirka teoloških tvrdnji koje treba prihvatiti na osnovu tradicije ili

autoriteta određenog vjerskog sistema, već da se podstakne na razmišljanje, provjeravanje i razumijevanje biblijskih načela.

Jer istina ne zahtijeva odustajanje od razuma, već njegovu savjesnu upotrebu u svjetlosti Božjeg otkrivenja.

„Za nas postoji jedan Bog Otac od koga je sve, i mi u Njemu, i jedan Gospod, Isus Hrist, kroz koga je sve, i mi kroz Njega.“ (1. Korinćanima 8:6)

Poglavlje 1.

BOG OTAC KAO APSOLUTNI IZVOR SVEGA

JEDAN BOG – TEMELJ BIBLIJSKOG PORETKA

Da bismo pravilno razumjeli Hristovo zastupništvo i posredništvo, moramo najprije razumjeti odnos između Boga Oca i Njegovog Sina. Bez tog temelja nije moguće dosledno objasniti ni Hristovo djelovanje prije stvaranja svijeta, ni Njegovu zemaljsku misiju, ni posredničku službu u Planu spasenja.

Biblija predstavlja Boga kao apsolutni Izvor života, autoriteta i svega što postoji. On nije samo najmoćnije biće među drugim bićima, već vrhovni Prauzrok i Temelj cjelokupnog postojanja. Njegov život nije izveden iz nekog višeg izvora, Njegov autoritet nije primljen od nekoga drugog, niti Njegovo postojanje zavisi od bilo čega izvan Njega samog.

U Ponovljenom zakonu 6:4 nalazi se poznata izjava o jedinstvenosti Boga Izraela. Istu istinu potvrđuju tekstovi poput Isaije 45:5 i Ponovljenog zakona 4:39, naglašavajući da izvan jedinog istinitog Boga ne postoji drugi nezavisni božanski suveren.

Isus Hrist nije odbacio ovaj temelj izraelske vjere. Naprotiv, kada je upitan o najvažnijem nauku, započeo je odgovor upravo potvrdom da je Gospod Bog jedan (Marko 12:28–34).

Još određeniju izjavu nalazimo u Njegovoj molitvi neposredno prije stradanja, gdje se obraća Ocu kao jedinom istinitom Bogu, a sebe predstavlja kao Isusa Hrista koga je Otac poslao (Jovan 17:3).

Ovdje imamo dva jasno razlikovana subjekta: Bog koji

šalje i Sina koji je poslat. Njihov odnos nije prikazan kao odnos dvije nezavisne božanske vlasti, već kao odnos Oca, koji je Izvor, i Sina, koji ostvaruje Njegovu volju.

Apostol Pavle ovu istinu izlaže na naročito sažet način u 1. Korinćanima 8:6, gdje pravi razliku između jednog Boga Oca, od koga je sve, i jednog Gospoda Isusa Hrista, kroz koga je sve.

Ova izjava je od izuzetnog značaja. Ona ne potvrđuje samo postojanje jednog Boga i jednog Gospoda, već otkriva i njihov međusobni odnos u djelovanju. Otac je predstavljen kao Onaj od koga sve potiče, dok je Sin Onaj kroz koga se ostvaruje Božja namjera.

Razlika između izraza „od koga“ i „kroz koga“ nije beznačajna. Ona uspostavlja osnov za razumijevanje jednog univerzalnog principa: Bog Otac je apsolutni Izvor, a Njegov Sin jedinstveni i savršeni Kanal kroz koji Bog djeluje.

OTAC KAO IZVOR, SIN KAO KANAL

Kada kažemo da je Otac Izvor, a Sin Kanal, ne govorimo o dva suprotstavljena autoriteta niti o dva odvojena plana djelovanja. Govorimo o jedinstvenom božanskom poretku u kojem sve potiče od Oca i ostvaruje se kroz Sina.

U Jovanu 5:26 Isus objašnjava da je Otac dao Sinu da ima život u sebi. Ova izjava istovremeno svjedoči o izuzetnom položaju Sina i o Ocu kao Izvoru tog života.

Sin ne posjeduje život na način stvorenih bića, koja postoje zahvaljujući Božjoj stvaralačkoj sili i neprekidnom održavanju. Njegov odnos sa Ocem jedinstven je i prethodi stvaranju. Ipak, Isus jasno određuje Oca kao Onoga od koga prima.

Isti obrazac prisutan je i u drugim Hristovim izjavama. Sin prima autoritet da sudi (Jovan 5:22, 27), prima djela koja treba da izvrši (Jovan 5:36), prima učenje koje objavljuje (Jovan 7:16) i prima vlast nad svakim tijelom (Jovan 17:2).

Poslije vaskrsenja, Isus izjavljuje da mu je data sva vlast na nebu i na zemlji (Matej 28:18). Sama činjenica da je vlast data ukazuje na njen izvor. Ovaj tekst ne umanjuje veličinu Hristovog autoriteta, već objašnjava porijeklo tog autoriteta.

Primljeni autoritet može biti potpun u okviru povjerenog djelovanja. Onaj ko ga prima može legitimno govoriti, odlučivati i postupati u ime onoga koji ga je dao. Međutim, posjedovanje takvog autoriteta ne znači da njegov nosilac postaje izvor vlastitog ovlašćenja.

U Hristovom slučaju ovaj princip dobija svoje najuzvišene značenje. Sin nije obični izaslanik kojem je povjeren ograničen zadatak. On je jedinstveni Sin Božji, kroz koga je sve stvoreno i kome je povjereno ostvarenje Božjeg Plana spasenja.

Jovan 1:3 i Kološanima 1:16–17 povezuju Hrista sa stvaranjem svega postojećeg. Jevrejima 1:1–3 predstavlja Sina kao Onoga kroz koga je Bog stvorio svjetove i kroz koga se objavljuje Njegova slava.

Ipak, izraz „Kanal“ treba pravilno razumjeti. On ne označava bezlični instrument niti sredstvo bez vlastite svijesti i volje. Hrist je lični Sin Božji, koji poznaje Oca, voli Ga i svjesno ostvaruje Njegove namjere. Njegovo djelovanje nije mehaničko izvršavanje naloga, nego izraz savršenog zajedništva sa Ocem.

SINOVO PORIJEKLO I JEDINSTVENOST BOGA KAO APSOLUTA

Razlikovanje Boga Oca kao apsolutnog Izvora i Sina kao

Njegovog savršenog Zastupnika podrazumijeva i pitanje Sinovog porijekla. Da li je Hristovo sinovstvo samo naziv za Njegovu ulogu u Planu spasenja ili označava stvarni odnos koji je postojao prije stvaranja svijeta?

Prema biblijskom razumijevanju koje ovdje zastupamo, Sin Božji ima stvarno pretpostojanje, ali nije bespočetan u istom smislu kao Otac. On potiče od Oca, od kojeg je primio život i božansku prirodu. Njegovo postojanje prethodi stvaranju svijeta, ali ima svoje porijeklo u Ocu.

Ova razlika nije sporedna. Ako je Otac apsolutni, samopostojeći Izvor svega, onda Sin ne može istovremeno biti drugi, od Oca nezavisni apsolutni Izvor. U suprotnom bismo morali objasniti kako postoje dva nezavisna prvobitna načela, od kojih svako predstavlja konačni uzrok svega postojećeg.

Međutim, Sinovo porijeklo od Oca ne podrazumijeva da je On obična tvorevina. Biblija Ga predstavlja kao jednorodnog Sina, savršeno obličje Očevog bića i Onoga kroz koga je sve stvoreno (Jovan 1:14, 18; Jevrejima 1:3; Kološanima 1:15–17). U ovom razumijevanju Njegova jedinstvenost proizlazi upravo iz neposrednog odnosa sa Ocem, koji se ne može poistovjetiti sa stvaranjem drugih bića.

Prema tome, Sin nije drugi Apsolut, ali nije ni obični predstavnik među stvorenjima. On je jedinstveni Sin Božji, koji ima stvarno porijeklo od Oca i savršeno izražava Njegov karakter, volju i autoritet.

JEDINSTVO NE ZNAČI ISTOVJETNOST

Jedno od najvažnijih pitanja za razumijevanje Hristovog zastupništva jeste priroda Njegovog jedinstva sa Ocem.

Isus je izjavio da su On i Otac jedno (Jovan 10:30). Međutim, značenje te izjave mora se utvrditi u kontekstu Njegovih ostalih riječi.

U Jovanu 17:21–23 Isus se moli da Njegovi učenici budu jedno, po uzoru na jedinstvo koje postoji između Njega i Oca. Jasno je da takvo jedinstvo ne podrazumijeva gubitak ličnog identiteta učenika niti njihovo pretvaranje u jedno biće. Ono označava savršeno zajedništvo, sklad i pripadnost istom cilju.

To ne znači da je jedinstvo Oca i Sina u svakom pogledu istovjetno jedinstvu vjernika. Sinov odnos sa Ocem je jedinstven. Ipak, Isusovo poređenje pokazuje da biblijski izraz jedinstva ne podrazumijeva numeričku istovjetnost ličnosti.

U Jovanu 14:9 Isus govori Filipu da onaj ko vidi Njega vidi i Oca. Odmah zatim objašnjava da riječi koje izgovara ne govori nezavisno od Oca, već da Otac, koji prebiva u Njemu, čini svoja djela (Jovan 14:10).

To je suština savršenog zastupništva: predstavnik toliko vjerno izražava onoga koga predstavlja da njegovo djelovanje postaje potpuno vjerodostojno otkrivenje izvornog autoriteta.

Isus se moli Ocu, prima Njegovu volju, obraća Mu se kao svom Bogu i govori o povratku k Njemu (Jovan 17:1–5; 20:17). Te izjave zahtijevaju da odnos Oca i Sina razumijemo kao stvaran odnos, a ne samo kao različite nazive ili uloge jednog subjekta.

Istovremeno, ne treba zanemariti ni Hristovu jedinstvenu božansku prirodu i dostojanstvo, o kojima svjedoče Jovan 1:1, Jevrejima 1:3 i drugi tekstovi.

Razlikovanje Oca i Sina ne zahtijeva poricanje Sinove božanske prirode. Pitanje koje se ovdje razmatra jeste porijeklo i

poredak autoriteta, a ne svođenje Sina na običnog predstavnika među stvorenim bićima.

AUTORITET I ZAVISNOST KAO DIO SAVRŠENOG PORETKA

U ljudskom iskustvu zavisnost se često poistovjećuje sa slabošću, a nezavisnost sa snagom. Vrijednost pojedinca nerijetko se mjeri njegovom sposobnošću da nikome ne odgovara i da samostalno određuje pravila vlastitog djelovanja.

Kada Isus kaže da ne može ništa činiti sam od sebe (Jovan 5:19-30), On ne opisuje nemoć u uobičajenom smislu. U istom kontekstu govori o izuzetnim ovlaštenjima Sina: davanju života, vaskrsavanju mrtvih i vršenju suda.

Njegova izjava otkriva nešto drugo. Sin ne djeluje kao nezavisni izvor autoriteta, odvojen od Oca. Njegovo djelovanje uvijek je u skladu sa Očevim djelovanjem.

Hristov položaj nije zasnovan na potrebi da dokaže jednakost sa Ocem kroz nezavisno pokazivanje sile. Njegova veličina ne zavisi od odbacivanja Očevog prvenstva. Naprotiv, savršena odanost Ocu predstavlja temelj Njegovog djelovanja.

Autoritet ne mora biti sredstvo samouzdanja. Primljena vlast ne mora biti znak manje vrijednosti. Poslušnost ne mora podrazumijevati poniženje, kao što ni sloboda ne mora značiti nezavisnost od svakog višeg moralnog načela.

O tome svjedoči i Hristova izjava da Otac voli Sina i pokazuje Mu sve što sam čini (Jovan 5:20). Njihov odnos nije zasnovan na prisili, već na savršenom međusobnom poznavanju.

Ovdje dolazimo do značajne istine: **savršeno jedinstvo sa Bogom nije odsustvo lične volje, već njeno potpuno i slobodno usklađivanje sa Božjom voljom.**

BOŽJI POREDAK PRETHODI POJAVI GRIJEHA

Ako je odnos Izvora i Kanala prisutan u samom odnosu Oca i Sina, onda njegovo postojanje ne možemo objašnjavati isključivo potrebama Plana spasenja.

Prije nego što je čovjek sagriješio, nije postojala potreba za otkupiteljskom žrtvom, oproštenjem grijeha ili prvosvešteničkim zastupanjem palog čovječanstva. Ipak, prema biblijskom svjedočanstvu, Bog je već djelovao kroz svog Sina.

Prvi je univerzalno zastupništvo Sina, zasnovano na Njegovom odnosu sa Ocem. Ono obuhvata objavljivanje Oca, ostvarivanje Njegove volje i djelovanje kroz koje Bog stvara i upravlja. Drugi je posebno otkupiteljsko posredništvo, koje se odnosi na rješavanje problema grijeha i obnovu narušenog odnosa između Boga i čovjeka.

Ako zanemarimo univerzalni princip zastupništva, Hristovo posredništvo možemo pogrešno razumjeti kao privremenu intervenciju između dva inače nepovezana subjekta: Boga koji zahtijeva pravdu i čovjeka koji traži milost.

Međutim, biblijska slika je dublja. Bog Otac je sam Izvor Plana spasenja, a Sin je Onaj kroz koga se taj Plan ostvaruje. Spasenje nije pokušaj Sina da promijeni Očev stav prema čovjeku, već zajedničko djelo Oca i Sina, utemeljeno u Božjoj ljubavi, pravdi, istini i milosti.

Jovan 3:16 govori o Božjoj ljubavi kao razlogu davanja Sina. Druga Korinćanima 5:18–19 predstavlja Boga kao začetnika pomirenja kroz Hrista.

ZNAČAJ OVOG PRINCIPA ZA RAZUMIJEVANJE SPASENJA

Ako je Bog Izvor života, onda nijedno stvoreno biće ne

može postati nezavisni izvor vlastitog postojanja. Svako stvorenje živi zahvaljujući Bogu i Njegovom održavanju.

Ako je Bog Izvor moralnog poretka, onda istinska sloboda ne može značiti proizvoljno odbacivanje načela na kojima počiva život. Sloboda podrazumijeva mogućnost svjesnog izbora, ali ne i mogućnost da stvoreno biće promijeni osnovne zakone stvarnosti bez posljedica.

Ako Sin Božji, koji ima jedinstveni položaj u cjelokupnom stvaranju, savršeno izražava Očevu volju, onda Njegov odnos prema Ocu otkriva da zavisnost od Boga nije nedostatak koji treba prevazići.

Jedan je princip zajedništva sa Bogom, primanja života od Njega i djelovanja u skladu sa Njegovom voljom. Drugi je pokušaj uspostavljanja nezavisnog autoriteta, u kojem stvoreno biće želi samo određivati šta je dobro, šta je zlo i kakav će biti njegov odnos prema Stvoritelju.

Bog Otac ostaje apsolutni Izvor života, autoriteta i svih blagoslova. Sin, koji potiče od Oca i savršeno izražava Njegov karakter i volju, predstavlja jedinstvenog Zastupnika kroz koga Bog ostvaruje svoje namjere.

Hristovo posredništvo u Planu spasenja zato nije početak Njegove povezanosti sa Ocem, već posebno ostvarenje njihovog već postojećeg odnosa.

Poglavlje 2.

SIN BOŽJI KAO SAVRŠENI ZASTUPNIK OCA

BIBLIJSKI PRINCIP ZASTUPNIŠTVA

Princip zastupništva jedan je od važnih ključeva za razumijevanje načina na koji Bog djeluje i otkriva svoju volju. U najjednostavnijem smislu, zastupnik je osoba koja je ovlaštena da govori ili djeluje u ime drugoga. Njegov autoritet ne potiče iz njega samog, već od onoga koga predstavlja.

Dobar primjer nalazimo u odnosu Mojsija i Arona. Kada se Mojsije usprotivio Božjem pozivu pozivajući se na svoje govorne sposobnosti, Bog mu je odredio Arona za govornika. Prema Izlasku 4:16, Aron je trebalo da govori narodu umjesto Mojsija, dok je Mojsije u tom odnosu imao položaj onoga koji mu prenosi uputstva. U Izlasku 7:1 Bog ide još dalje i kaže da je Mojsija postavio kao „boga“ faraonu, dok će Aron biti njegov prorok.

Mojsije, naravno, nije time postao nezavisno božanstvo. Njegov položaj bio je predstavljanje autoriteta. On je predstavljao Božji autoritet, dok je Aron predstavljao ili zastupao Mojsija. Zato je ono što je Aron izgovarao na osnovu dobijenog naloga imalo autoritet poruke koja je prvobitno potekla od Boga.

Sličan obrazac nalazimo u Izlasku 23:20–21, gdje Bog govori o anđelu kojeg šalje pred Izraelom i upozorava narod da ga sluša jer je Njegovo ime u njemu. Izraz da je Božje ime u poslaniku ukazuje na poseban autoritet i ovlaštenje. Neposlušnost takvom predstavniku nije bila samo odbacivanje glasnika već i odbacivanje Onoga koji ga je poslao.

U hebrejskom jeziku riječ *šaliah* označava izaslanika ili ovlašćenog predstavnika. U kasnijoj jevrejskoj pravnoj tradiciji razvijen je princip prema kojem nečiji izaslanik može pravno djelovati u ime pošiljaoca. Mada ne treba poistovjećivati sve kasnije rabinske propise sa biblijskim vremenom, sama ideja ovlašćenog predstavnništva jasno je prisutna u Svetom pismu.

Ovaj princip pomoći će nam da razumijemo mnoge Hristove izjave koje bi, izvan njihovog konteksta, mogle djelovati protivrječno. Isus govori u Božje ime, vrši Božja djela, prima božanske počasti i predstavlja Oca tako savršeno da susret s Njim postaje susret sa Očevim otkrivenjem. Ipak, istovremeno neprestano razlikuje sebe od Oca koji Ga je poslao.

JEDINOROĐENI SIN I NJEGOVO STVARNO PORIJEKLO

Da bismo razumjeli zašto Hrist ima jedinstveno zastupništvo, moramo razmotriti Njegov identitet. Novi savez Ga ne predstavlja samo kao proroka, učitelja ili budućeg Mesiju, nego kao jedinorođenog Sina Božjeg.

Jovan 3:16 govori da je Bog dao svog jedinorođenog Sina, dok 1. Jovanova 4:9 kaže da je Bog poslao svog jedinorođenog Sina u svijet da bismo kroz Njega imali život.

Ovi tekstovi uspostavljaju razlikovanje između Oca koji daje i šalje i Sina koji je dat i poslat. U okviru razumijevanja koje ovdje izlažemo, izraz „jedinorođeni“ označava stvarno i jedinstveno sinovstvo, a ne samo naknadno dodijeljenu titulu.

Grčka riječ *monogenēs*, koja se koristi u ovim tekstovima, predmet je teoloških i jezičkih rasprava, iako je suština ovog pojma jednostavna: jedini rođeni. Ipak zaključak o porijeklu Sina treba graditi na širem biblijskom svjedočanstvu.

Isus za sebe kaže da je izašao od Boga i došao na svijet (Jovan 8:42; 16:27–28). U Jovanu 17:5 govori o slavi koju je imao kod Oca prije postanja svijeta. U Jovanu 6:38 navodi da je sišao s neba kako bi izvršio volju Onoga koji Ga je poslao.

Ovi tekstovi, kada se čitaju zajedno, ukazuju na Hristovo pretpostojanje. On nije počeo postojati prilikom rođenja u Betlehemu. Njegovo zemaljsko rođenje označava početak ljudskog života i misije u našem svijetu, a ne početak Njegovog cjelokupnog postojanja.

Međutim, pretpostojanje samo po sebi ne znači bespočetnost. Nešto može postojati prije stvaranja čovječanstva, pa i prije nastanka materijalnog svijeta, a ipak imati svoje porijeklo.

Prema biblijskom svjedočanstvu, Sin ima stvarni početak svog ličnog postojanja jer potiče od Oca. Taj početak prethodi stvaranju svega ostalog, ali ne znači da je Sin drugi nezavisni, samopostojeći Izvor života.

Ovdje je potrebno razlikovati početak postojanja od pokušaja njegovog preciznog vremenskog određivanja. Sveto pismo ne daje datum, razmak niti mjerljivu hronologiju Sinovog porijekla. Kada kažemo da je Sin imao početak, ne tvrdimo da možemo odrediti trenutak u vremenu kakvo poznajemo. Tvrdimo da Njegovo postojanje ima stvarni izvor u Ocu, umjesto da bude bezuzročno i apsolutno.

Posebnu pažnju zaslužuje Jovan 5:26, gdje Isus kaže da je Otac dao Sinu da ima život u sebi, kao što Otac ima život u sebi.

Dakle, božanski život Sina nije potrebno svoditi na život stvorenja koje opstaje samo zahvaljujući spoljašnjem održavanju. Istovremeno, Sin nije prikazan kao nezavisni prvobitni

izvor jednak Ocu u pogledu porijekla. On prima od Oca ono što posjeduje.

SIN NIJE DRUGI APSOLUT

Pojam apsolutnog Boga podrazumijeva biće čije postojanje nije izvedeno iz bilo kojeg drugog izvora. Apsolutni Izvor ne prima život, vlast ili vlastiti identitet od nekog višeg uzroka.

U Svetom pismu Bog Otac predstavljen je kao konačni Izvor svega. Apostol Pavle to posebno naglašava riječima da je sve od Oca i kroz Hrista (1. Korinćanima 8:6).

Ako Sin ima svoje porijeklo u Ocu, tada ih ne možemo opisivati kao dva međusobno nezavisna prvobitna izvora. Sinova božanska priroda ne zahtijeva postojanje drugog Apsoluta. Njegova jedinstvenost upravo se ogleda u neposrednom odnosu sa Ocem.

Prva je predstava da Sin, zato što ima božansku prirodu, mora biti drugi nezavisni Apsolut, odnosno potpuno samostalan izvor života i autoriteta.

Druga je predstava da Sin, zato što potiče od Oca, mora biti samo jedno od stvorenja, bez stvarne božanske prirode.

Biblijski tekstovi koje razmatramo pružaju osnov za drugačije razumijevanje. Hrist je jedinstveni Sin Božji, neposredno povezan sa Ocem po svom porijeklu i prirodi, ali nije drugi nezavisni Vrhovni Bog.

Jevrejima 1:3 predstavlja Sina kao odsjaj Božje slave i jasno obličje Njegovog bića. Izraz preveden kao „obličje“ potiče od grčke riječi *charaktēr*, koja označava otisak ili precizan izraz nečega. Time se naglašava koliko Sin savršeno predstavlja Oca.

To ne znači da je Sin samo spoljašnja kopija Oca. Njihov odnos mnogo je dublji od sličnosti dvije odvojene osobe. Sin je jedinstveno povezan sa Ocem, poznaje Ga na način koji nije dostupan stvorenim bićima i savršeno izražava Njegov karakter. U Mateju 11:27 Isus kaže da niko ne poznaje Oca osim Sina i onoga kome Sin hoće da Ga otkrije. Ovakva izjava pokazuje da Sinovo zastupništvo počiva na jedinstvenom međusobnom poznavanju.

Tradicionalna trinitarna teologija ovo pitanje rješava razlikovanjem jednog božanskog bića i tri ličnosti, uz učenje o vječnom rađanju Sina. Prema tom tumačenju ne postoje tri nezavisna Apsoluta. Naše razumijevanje razlikuje se upravo u shvatanju stvarnog porijekla Sina i Njegovog odnosa prema Ocu. Zato pitanje ne možemo riješiti samo izjavom da je više Apsoluta logički nemoguće; odlučujuće je šta biblijski tekstovi govore o Ocu i Sinu.

U okviru ovdje zastupljenog tumačenja, zaključak je da Sin ima stvarno porijeklo u Ocu, dok je Otac jedini neizvedeni Izvor ili Prauzrok svega.

HRIST KAO POTPUNO OTKRIVENJE NEVIDLJIVOG BOGA

„Nijedan čovjek nikada nije vidio Boga. Jedinorođeni Sin, koji je blizak Ocu, on ga je obznanio.“ (Jovan 1:18)

Ova izjava objašnjava osnov Hristovog otkrivenja. Sin poznaje Oca i objavljuje Ga drugima. On ne govori o Bogu na osnovu nagađanja, religijske tradicije ili ograničenog ljudskog iskustva, već na osnovu stvarnog zajedništva sa Njim.

Ta izjava ne znači da je Isus lično Otac. U istom razgovoru On govori o Ocu kao drugoj osobi, kojoj odlazi i čiju volju

ostvaruje. Smisao je da se Očev karakter, namjera i djelovanje toliko potpuno otkrivaju u Sinu da upoznavanje Hrista postaje istinsko upoznavanje Boga.

Ovo razlikovanje nalazimo i u Jovanu 12:44–45, gdje Isus povezuje vjeru u sebe sa vjerom u Onoga koji Ga je poslao.

Zastupništvo ovdje nije samo formalno predstavljanje, kao kada glasnik prenosi napisanu poruku. Sin svojim životom i djelovanjem otkriva kakav je Otac.

Njegova ljubav prema ljudima nije različita od Očeve ljubavi. Njegova pravednost nije suprotstavljena Očevoj pravdi. Njegova milost nije pokušaj da ublaži navodnu Očevu nemilosrdnost.

Ako Sina posmatramo kao nezavisnog spasitelja koji mora pridobiti Oca za čovjekovu korist, stvaramo pogrešnu predstavu o njihovom odnosu. Ako pak Njegovo djelovanje razumijemo kao savršeno ostvarenje Očeve volje, tada Hristova ljubav i požrtvovanost postaju otkrivenje ljubavi samog Boga.

ZASTUPNIK KOJI DJELUJE SA PUNIM OVLAŠĆENJEM

On govori da Njegovo učenje nije Njegovo, već pripada Onome koji Ga je poslao (Jovan 7:16). Objašnjava da ne govori sam od sebe, već da Mu je Otac dao ono što treba da kaže (Jovan 12:49). Ističe da ne traži vlastitu slavu, nego slavu Onoga koji Ga je poslao (Jovan 7:18).

U Jovanu 5:19 Isus kaže da Sin ne može ništa činiti sam od sebe, nego samo ono što vidi da Otac čini. Međutim, odmah dodaje da ono što Otac čini, isto tako čini i Sin.

Pred nama nije slika nemoćnog izvršioca koji ne može samostalno donijeti nijednu odluku, nego savršenog jedinstva

djelovanja. Sin ne uspostavlja zaseban, konkurentski autoritet, već potpuno izražava Očevu volju.

Prilikom vaskrsavanja Lazara, Isus se najprije obraća Ocu, zahvaljujući Mu što Ga je uslišio, i naglašava da to govori radi prisutnih ljudi, kako bi povjerovali da Ga je Otac poslao (Jovan 11:41–42).

Slično tome, Isus objašnjava da djela koja čini u ime Oca svjedoče o Njegovom identitetu (Jovan 10:25).

Posebno snažan primjer zastupničkog autoriteta nalazimo u Jovanu 5:22–23, gdje se kaže da je Otac sav sud povjerio Sinu, kako bi svi poštovali Sina kao što poštuju Oca.

Isti princip Isus prenosi na svoje učenike: ko prima njih, prima Hrista, a ko prima Hrista, prima Onoga koji Ga je poslao (Matej 10:40).

Naravno, učenici time ne postaju jednaki Hristu po prirodi i položaju. Njihov autoritet je ograničen i povjeren za određenu službu. Oni su – kao i hrišćani posle njih – poslani kao Hristovi svjedoci cijelom svijetu. Ali sam obrazac pokazuje da predstavljanje pošiljaoca ne zahtijeva poistovjećivanje njihovih ličnosti.

RAZLIKA IZMEĐU ZASTUPNIŠTVA I POSREDNIŠTVA

Zastupništvo označava djelovanje u ime nekoga, odnosno predstavljanje njegovog autoriteta, volje ili interesa. Posredništvo u širem smislu označava djelovanje preko nekoga, pri čemu posrednik omogućava određeni odnos ili ostvarenje nekog cilja između drugih strana.

Prorok koji prenosi Božju poruku djeluje kao Božji zastupnik. Kada neko posreduje radi pomirenja dviju zavađenih strana, njegova služba ima drugačiji neposredni cilj.

Hristovo univerzalno zastupništvo zasnovano je na Njegovom jedinstvenom odnosu sa Ocem. On predstavlja Oca, objavljuje Njegov karakter i djeluje Njegovim autoritetom.

Hristovo otkupiteljsko posredništvo predstavlja posebnu službu koja se odnosi na problem grijeha. U toj službi On ne samo da predstavlja Boga ljudima, nego kao čovjek zastupa čovječanstvo pred Bogom i ostvaruje pomirenje.

Upravo zato apostol Pavle govori o jednom Bogu i jednom Posredniku između Boga i ljudi, čovjeku Hristu Isusu (1. Timoteju 2:5).

Zastupništvo je širi princip, dok je otkupiteljsko posredništvo njegovo posebno ostvarenje u Planu spasenja. Upravo pozicija jedinstvenog Zastupnika daje Sinu Božjem neophodnu takođe jedinstvenu pretkvalifikaciju da, u slučaju potrebe, bude i kvalifikovani Posrednik!

ZASTUPNIŠTVO KAO IZRAZ SAVRŠENOG ZAJEDNIŠTVA

Način na koji Isus predstavlja Oca otkriva nešto dublje od samog pitanja autoriteta. On pokazuje kako izgleda odnos u kojem ne postoji suparništvo, sebičnost ili nastojanje da se vlastita veličina uspostavi nezavisno od Boga.

Isus nikada ne predstavlja Oca kao prepreku svojoj slobodi. Ne prikazuje poslušnost kao poniženje niti smatra da Njegovu dostojanstvo zavisi od odbacivanja Očevog prvenstva. Naprotiv, u Jovanu 4:34 govori da je Njegova hrana vršenje volje Onoga koji Ga je poslao i dovršavanje Njegovog djela.

Međutim, poslušnost ima smisla samo ako je povezana sa stvarnom ličnom voljom. Hrist nije bezlični izvršilac naloga. Njegova odanost Ocu je svjesna i dobrovoljna. To će kasnije

naročito doći do izražaja u Getsimaniji, gdje se Njegova ljudska volja, suočena sa stradanjem, potpuno podređuje Očevoj namjeri (Luka 22:42).

Zavisnost od Boga ne podrazumijeva gubitak ličnosti, razuma ili slobode izbora. Ona podrazumijeva prihvatanje Boga kao Izvora života, istine i moralnog autoriteta.

U Hristovom odnosu prema Ocu vidimo suprotan princip: savršenu slobodu od sebičnog samouzdanja i potpuno zajedništvo sa Izvorom života.

SAVRŠENI ZASTUPNIK I KONAČNI CILJ BOŽJEG DJELOVANJA

Uloga Sina kao savršenog Zastupnika ne prestaje Njegovim vaskrsenjem ili vaznesenjem. Nakon završetka zemaljske misije, Hrist prima uzvišeni položaj s desne strane Boga (Jevrejima 1:3; 8:1).

Posebno je značajan tekst u 1. Korinćanima 15:24–28, gdje apostol Pavle govori o završetku Hristovog kraljevskog djelovanja protiv svih neprijateljskih sila. Kada sve bude pokoreno, sam Sin biće pokoran Onome koji Mu je sve pokorio, kako bi Bog bio sve svima. Ova izjava pokazuje da odnos Oca kao Izvora i Sina kao Onoga kroz koga Otac ostvaruje svoju volju nije prikazan samo kao privremeno stanje tokom Hristovog života na zemlji.

I nakon konačne pobjede nad grijehom, Pavle razlikuje Oca koji sve pokorava Sinu od Sina koji ostvaruje povjerenju mu vlast.

Sada postaje jasnije zašto Hristovo zastupništvo nije samo jedno od mnogih biblijskih učenja. Ono otkriva osnovni princip Božjeg djelovanja i pruža ključ za razumijevanje inauguracije

i istorije spasenja, te njenog zakonskog i pravnog osnova.

Bog Otac je apsolutni Izvor života, vlasti i svih blagoslova. Njegov jednorodeni Sin, koji ima stvarno porijeklo od Oca i savršeno izražava Njegov karakter, jedinstveni je Zastupnik kroz koga Otac djeluje.

Kroz Njega je Bog stvarao. Kroz Njega je objavljivao sebe. Kroz Njega je ostvario spasenje. I kroz Njega će biti dovršena obnova svega što je grijehom narušeno.

Da bismo potpunije razumjeli širinu tog odnosa, potrebno je sada razmotriti kako se princip zastupništva primjenjuje u stvaranju, Božjem upravljanju i otkrivanju Njegove volje stvorenim bićima, prije nego što pređemo na problem pobune i potrebu za otkupiteljskim posredništvom.

Poglavlje 3.

UNIVERZALNA PRIMJENA PRINCIPA ZASTUPNIŠTVA

BOŽJE DJELOVANJE KROZ SINA U STVARANJU

Prema biblijskom svjedočanstvu, Bog Otac je apsolutni Izvor svega što postoji, dok je Njegov Sin Onaj kroz koga je sve stvoreno. Ovaj odnos apostol Pavle sažima riječima da postoji jedan Bog Otac, od koga je sve, i jedan Gospod Isus Hrist, kroz koga je sve (1. Korinćanima 8:6).

Ovdje je uspostavljena razlika između izvora stvaranja i neposrednog ostvarivanja stvaralačke namjere. Stvaranje potiče od Oca i ostvaruje se kroz Sina, bez postojanja dva odvojena ili suprotstavljena stvaralačka principa.

Istu misao nalazimo u uvodu Jevanđelja po Jovanu: „Sve je kroz nju postalo, i bez nje ništa nije postalo što je postalo.“ (Jovan 1:3)

Jovan ovdje govori o Riječi koja je bila kod Boga prije stvaranja svijeta. U nastavku Jevanđelja ta Riječ se poistovjećuje sa Isusom Hristom, koji je došao među ljude (Jovan 1:14).

Poslanica Jevrejima potvrđuje da je Bog kroz Sina stvorio svjetove (Jevrejima 1:2). U Kološanima 1:16–17 apostol Pavle proširuje ovu sliku navodeći da je kroz Hrista stvoreno sve na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, uključujući prijestole, gospodstva, poglavarstva i vlasti.

Dakle, Sinovo zastupništvo prethodi ne samo stvaranju čovječanstva nego i uspostavljanju cjelokupnog poretka stvorenih

bića.

Ovi tekstovi otkrivaju i Njegov jedinstveni položaj. On nije predstavljen kao jedan od mnogih stvorenih izaslanika, nego kao Onaj kroz koga je nastao svijet u kojem svi ostali izaslanici postoje.

Ta razlika ne može se svesti samo na vrijeme nastanka ili redoslijed postojanja. Ona se odnosi na prirodu Sinovog odnosa sa Ocem i Njegovu univerzalnu ulogu.

Otac je Izvor života i stvaralačke namjere. Sin, koji svoj život i autoritet prima od Oca, neposredno ostvaruje tu namjeru.

ODRŽAVANJE ŽIVOTA I PORETKA

U Kološanima 1:17 kaže se da je Hrist prije svega i da se sve održava u Njemu. Jevrejima 1:3 govori o Sinu koji održava sve svojom moćnom riječju.

Ovi tekstovi proširuju princip zastupništva sa nastanka svijeta na njegovo trajno postojanje.

Stvaranje nije predstavljeno kao događaj nakon kojeg je univerzum postao potpuno nezavisan od Boga. Život stvorenih bića i postojanje cjelokupnog poretka ostaju povezani sa božanskom stvaralačkom i održavajućom silom.

Prirodni zakoni nisu konkurencija Božjem autoritetu, već predstavljaju način na koji se uređeni stvoreni svijet održava i funkcionise.

U tom poretku Sin ima jedinstvenu ulogu. Ako je kroz Njega sve stvoreno i ako se kroz Njega održava, onda Njegovo zastupništvo ima univerzalne razmjere.

Ipak, život koji Sin daje i održava ne predstavlja nezavisan

izvor odvojen od Oca. Kao što je već objašnjeno, Otac je dao Sinu da ima život u sebi (Jovan 5:26).

Ova istina ima važnu posledicu za razumijevanje položaja stvorenih bića. Nijedno stvorenje ne posjeduje apsolutnu samopostojanost. Sva bića imaju izvedeno postojanje i zavise od porotka života koji je Bog uspostavio.

BOŽJE OTKRIVENJE KROZ SINA

Pored stvaranja, jedan od najvažnijih izraza Hristovog zastupništva jeste otkrivanje Boga stvorenim bićima.

Bog je u Svetom pismu predstavljen kao nevidljiv i nedostupan neposrednom ljudskom opažanju u punoći svoje slave. Jovan 1:18 navodi da Boga niko nikada nije vidio i da Ga je jedinorođeni Sin objavio.

S obzirom na to da Sin savršeno poznaje Oca i izražava Njegov karakter, Njegovo zastupništvo nije ograničeno na prenošenje informacija. Ono predstavlja potpuno i vjerodostojno otkrivenje Božje ličnosti, volje i namjera.

U Mateju 11:27 Isus objašnjava da niko ne poznaje Oca osim Sina i onoga kome Sin hoće da Ga otkrije.

Sin u tome zauzima jedinstveno mjesto. Kao savršeno Očevo obličje, On predstavlja Njegov karakter na način koji nijedan drugi predstavnik ne može potpuno ostvariti vlastitim sposobnostima.

Poslanica Jevrejima započinje podsjećanjem da je Bog u prošlosti govorio ocima preko proroka, dok je u posljednjim danima govorio preko Sina (Jevrejima 1:1–2).

Ova razlika je značajna. Proroci su prenosili poruke koje su primili od Boga. Sin, međutim, ne samo da prenosi Božju

poruku nego svojim identitetom, karakterom i djelovanjem predstavlja najpotpunije Božje otkrivenje.

Naravno, takvo predstavljanje ne podrazumijeva da je Sin ista ličnost kao Otac. Naprotiv, mogućnost zastupništva zasniva se na razlikovanju Onoga koji se otkriva i Onoga kroz koga se otkriva.

BOŽJI PREDSTAVNICI U STAROM SAVEZU

Stari savez sadrži brojne primjere Božjeg djelovanja preko anđela, proroka i drugih ovlašćenih predstavnika.

U tim izvještajima glasnik ponekad govori u prvom licu kao sam Bog, prima poruke neposredno od Njega ili djeluje sa autoritetom koji daleko prevazilazi njegov lični položaj.

Jedan od primjera nalazi se u izvještaju o Mojsiju i gorućem grmu (Izlazak 3:1–6). Tekst najprije navodi da se Mojsiju pojavio Gospodnji anđeo u plamenu vatre, a zatim opisuje Boga koji govori Mojsiju iz grma i predstavlja se kao Bog Abramov, Isakov i Jakovljevi.

Sličnu pojavu nalazimo u izvještaju o Gedeonu (Sudije 6:11–24), gdje se opis Gospodnjeg anđela prepliće sa govorom samog Gospoda.

U Izlasku 23:20–21 Bog najavljuje da šalje anđela pred Izraelom, tražeći od naroda da sluša njegov glas, jer je Božje ime u njemu.

Međutim, potrebno je razlikovati ono što tekst izričito govori od naknadnih zaključaka o identitetu pojedinih glasnika.

U hrišćanskoj teologiji postoje tumačenja prema kojima su neka starosavezna pojavljivanja Gospodnjeg anđela bila pojavljivanja pretpostojećeg Sina Božjeg. Takvo razumijevanje može

se povezati sa učenjem da Sin predstavlja Oca i prije utjelovljenja.

Ipak, nisu svi slučajevi jednako jasni. Sam izraz „Gospodnji anđeo“ ne dokazuje automatski da se u svakom takvom izvještaju pojavljuje Hrist. Anđeo može biti nebeski glasnik kojem je povjereno da nastupi u Božje ime.

Zbog toga se pojedinačni izvještaji moraju razmatrati prema njihovom neposrednom kontekstu, bez nametanja unaprijed utvrđenog identiteta svakom glasniku.

Djelovanje Sina Božjeg prije utjelovljenja najbolje se može dokazati kroz identitet „arhanđela Mihaila“.

U grčkom Novom savezu, riječ „anđeo“ znači „glasnik“, a „arh“ znači „glavni, vrhovni, najveći ili najviši“ glasnik. „Arhanđeo“ takođe može značiti onog koji je **prije anđela**. Hebrejsko ime „Mihael“, koje se nalazi u Starom savezu, znači „koji je kao Bog“ ili ponekad formira pitanje: „Ko je kao Bog?“ Dakle, titula Mihael arhanđeo može se prevesti kao „Najveći glasnik koji je kao Bog“.

Mihael se u Danilu spominje više nego u bilo kojoj drugoj knjizi u Svetom pismu (Danilo 10:13; 10:21; 12:1). U sva tri izvora, On se naziva knezom – vašim knezom i velikim knezom.

Ako izdvojimo i ispitamo riječ „arhanđeo“, vidimo još jedno zanimljivo podudaranje. Jedini drugi odlomak u Bibliji koji koristi riječ „arhanđeo“ je 1. Solunjanima 4:16. I obratite pažnju na njegov kontekst: „Jer će sam Gospod sići s neba sa zapovjedničkim pozivom, s glasom arhanđela i s Božjom trubom, i mrtvi u Hristu ustaće prvi.“ Glas arhanđela je taj koji poziva mrtve u Hristu, i sam Gospod ga koristi. To ukazuje na to da su oni jedno te isto. Isus je taj koji viče glasom arhanđela,

ili „najvećeg glasnika“, da uskrsne mrtve (Jovan 5:25, 28-29).

U Otkrivenju, Mihailo je prikazan kao predvodnik nebeskih vojski u ratu protiv pobunjenog Lucifera koji se dogodio. „A na nebu je izbio rat: Mihailo i njegovi anđeli borili su se sa aždajom. A borila se i aždaja i njeni anđeli.“ (Otkrivenje 12:7) Ovdje je izraz „aždaja“ simbolično ime za Sotonu, vođu zla (stih 9), tako da je vrlo sigurno pretpostaviti da je Mihailo još jedno simbolično ime za Isusa, utjelovljenje i vođu dobra.

Ukratko ćemo sumirati nekoliko činjenica:

1. Mihailo je jedini „arhanđeo“ – onaj koji prethodi anđelima i/ili ima starješinstvo nad njima.
2. Mihailo komanduje anđeoskim vojskama (Otkrivenje 12:7; uporedi sa 2. Solunjanima 1:7, 8; Matej 16:27; 1. Petrova 3:21-22). Mihailo predvodi anđele još od prvobitne pobune protiv Boga na Nebu!
3. Mihailo će „ustati“ tokom neviđenog „vremena nevolje“ (Danilo 12:1), što je vrijeme neposredno pred drugi Hristov dolazak.
4. Gospod će sići s neba sa zapovjedničkim pozivom, s glasom arhanđela i s Božjom trubom, i mrtvi u Hristu ustaće prvi. (1. Solunjanima 4:16) Očito, sam Hrist govori „glasom arhanđela“ odnosno Zapovjednika anđela koji obavljaju konkretan posao na terenu (Matej 13:41; 24:31; Marko 13:21) vezano za uskrsavanje mrtvih svetaca i prikupljanje svih koji će naslijediti spasenje!

SIN I NEBESKI ANĐELI

Anđeli su u Svetom pismu opisani kao Božji služitelji,

glasnici i izvršioци Njegove volje. Psalam 103:20–21 govori o anđelima koji izvršavaju Božju riječ i slušaju Njegove upute.

U Jevrejima 1:14 nazivaju se službenim duhovima koji se šalju da služe onima koji će naslijediti spasenje.

Međutim, Hristov položaj suštinski se razlikuje od položaja anđela.

Prvo poglavlje Poslanice Jevrejima upravo naglašava tu razliku. Sin je prikazan kao nasljednik svega, Onaj kroz koga su stvoreni svjetovi i savršeno obličje Božjeg bića. Anđeli su, nasuprot tome, opisani kao služitelji.

U Jevrejima 1:5 postavlja se pitanje kojem je anđelu Bog ikada rekao da je Njegov Sin na način na koji se obraća Hristu.

Iako i Sin i anđeli mogu biti poslani da izvrše Božju volju, njihovo zastupništvo nije iste prirode.

Anđeli zastupaju Boga kao stvoreni služitelji. Sin zastupa Oca na osnovu svog jedinstvenog porijekla, božanske prirode i neposrednog odnosa sa Njim.

Ova razlika je od presudne važnosti. Ako bismo Hristovo zastupništvo poistovjetili sa službom anđela, zanemarili bismo Njegov jedinstveni identitet. Ako bismo, s druge strane, svaki oblik božanskog zastupništva smatrali dokazom da je predstavnik sam apsolutni Bog, izgubili bismo sposobnost pravilnog razumijevanja brojnih biblijskih izvještaja.

PROROCI I ZASTUPANJE BOŽJE RIJEČI

Bog poziva proroke, daje im poruke i ovlašćuje ih da govore u Njegovo ime. Zbog toga se u proročkim knjigama često pojavljuje izraz „Ovako kaže Gospod“.

U Ponovljenom zakonu 18:18 Bog najavljuje proroka u

čija će usta staviti svoje riječi, tako da će govoriti ono što ga uputi.

Isus govori da Njegovo učenje potiče od Oca (Jovan 7:16), da govori ono što Ga je Otac naučio (Jovan 8:28) i da ne govori nezavisno od Onoga koji Ga je poslao (Jovan 12:49–50).

Proroci su ljudi kojima je Bog objavljivao određene istine. Hrist je pretpostojeći Sin kroz koga je Bog stvorio svijet i u kojem je Njegov karakter potpuno otkriven.

Proroci su mogli pogriješiti kao ljudi, iako je njihova vjerna proročka poruka bila od Boga. Hristovo zastupništvo predstavlja savršenstvo vjernosti Ocu.

Ovo objašnjava zašto je odbacivanje Sina mnogo ozbiljnije od odbacivanja pojedinog ljudskog učitelja. U Hristu se ne odbacuje samo prenijeta poruka nego i najpotpunije otkrivenje samog Boga.

JEDINSTVENI AUTORITET BEZ NEZAVISNOSTI OD OCA

Iz svega navedenog proizlazi pitanje: kako Sin može imati univerzalni autoritet, a da istovremeno djeluje u potpunoj zavisnosti od Oca?

Sinova vlast nije suparnička Očevoj. Ona je izraz Očevog autoriteta koji se ostvaruje kroz Sina.

Zato Isus može izjaviti da Mu je data sva vlast na nebu i na zemlji (Matej 28:18), a da to ne znači kako je prestala Očeva vrhovna vlast.

Još jasnije objašnjenje nalazimo u 1. Korinćanima 15:27, gdje apostol Pavle, govoreći o pokoravanju svega Hristu, izričito naglašava da je iz tog pokoravanja izuzet Onaj koji je Hristu sve pokorio.

Vlast povjerena Sinu može obuhvatati sve stvoreno, a da time Sin ne postane drugi nezavisni Apsolut.

U ljudskim sistemima vlasti takav odnos često je opterećen suparništvom, zloupotrebama i borbom za prvenstvo. Međutim, takvi problemi nisu neizbježna posljedica postojanja autoriteta i zastupništva. Oni nastaju zbog grijeha i sebičnosti.

Sin ne doživljava Očev autoritet kao ograničenje vlastite vrijednosti. On ne nastoji da postane novi Izvor, već savršeno ostvaruje ono što potiče od Oca.

ZASTUPNIŠTVO, SLOBODA I ODGOVORNOST

Naprotiv, biblijski izvještaji o anđelima i ljudima pokazuju da je Bog stvorio bića sposobna da razumiju Njegovu volju, donose odluke i snose odgovornost za vlastito postupanje.

Čovjek može samostalno procjenjivati okolnosti, donositi odluke, stvarati, istraživati i razvijati svoje sposobnosti, a da pritom priznaje Božji moralni autoritet.

Drugim riječima, nije svaka autonomija u svakodnevnom i praktičnom smislu grešna. Grešna autonomija označava pokušaj da stvoreno biće samo sebi postane konačni izvor istine, dobra i moralnog autoriteta.

Iako ima najuzvišeniji položaj među svim bićima koja potiču od Oca, On nikada ne gradi vlastiti autoritet na odvajanju od Njega.

OD UNIVERZALNOG PORETKA DO PROBLEMA POBUNE

Prije pojave grijeha već je postojao jasno određen odnos između Boga Oca i Njegovog Sina. Otac je bio apsolutni Izvor, a Sin Njegov jedinstveni Zastupnik kroz koga je ostvareno

stvaranje i kroz koga se očitovala Božja volja.

Svi stvoreni predstavnici imali su izvedena ovlašćenja. Ni jedan anđeo, prorok ili drugi služitelj nije mogao sam od sebe postati izvor najvišeg moralnog autoriteta.

Ovaj poredak nije počivao na prinudi, već na skladu između Božje volje i slobodnog djelovanja bića koja su Ga priznavala kao Izvor života i autoriteta.

Kada stvoreno biće počne da posmatra svoju slobodu kao pravo na nezavisnost od Boga, ono ne odbacuje samo pojedinačno pravilo. Ono dovodi u pitanje sam princip prema kojem život, istina i moralni poredak imaju svoj izvor u Stvoritelju.

Zbog toga problem grijeha nije moguće razumjeti samo kao kršenje određenih pravila. U svojoj suštini, grijeh uključuje rušenje odnosa između stvorenog bića i Boga.

Ako je pobuna narušavanje odnosa sa Izvorom života, onda spasenje ne može biti samo formalno oslobađanje od kazne. Ono mora uključivati obnovu narušenog odnosa, povjerenja i usklađenosti sa Božjom voljom.

Sin koji je od početka savršeno predstavljao Oca postaće i predstavnik palog čovječanstva. On će, ne odričući se svog odnosa sa Ocem, ući u ljudsku istoriju i ostvariti ono što čovjek, odvojen od Boga, nije mogao sam postići.

Hristovo otkupiteljsko posredništvo nije odvojeno od Njegovog prvobitnog zastupništva, već predstavlja njegovo posebno ostvarenje u svijetu narušenom grijehom.

Da bismo razumjeli zašto je takvo posredništvo postalo neophodno, potrebno je najprije razmotriti porijeklo pobune, prirodu grijeha i posledice pokušaja stvorenih bića da uspostave nezavisnost od Boga.

Poglavlje 4.

POBUNA I NEZAVISNOST OD BOGA

PORIJEKLO POBUNE I PROBLEM SLOBODNE VOLJE

Da bismo razumjeli zašto je Hristovo otkupiteljsko posredništvo postalo neophodno, moramo najprije razumjeti prirodu problema koji je trebalo riješiti. U središtu tog problema nalazi se grijeh, ali grijeh nije moguće pravilno objasniti ako ga posmatramo isključivo kao kršenje određenih pravila.

U svojoj suštini, grijeh predstavlja narušavanje odnosa sa Bogom kao Izvorom života, istine i moralnog autoriteta. On podrazumijeva odbacivanje Božjeg poretka i pokušaj da stvoreno biće uspostavi vlastitu autonomiju i nezavisnost od Stvoritelja.

Da bismo razumjeli kako je takav princip mogao nastati, potrebno je poći od činjenice da je Bog stvorio moralna bića sposobna za razumijevanje, ljubav i slobodan izbor.

Sloboda izbora nije greška u stvaranju niti nepredviđena mogućnost koja je izmakla Božjoj kontroli. Ona predstavlja važan uslov stvarnog zajedništva. Ljubav, povjerenje i odanost imaju moralnu vrijednost upravo zato što nisu rezultat mehaničke prinude.

Biće koje ima sposobnost da razumije moralna načela može odlučiti da ih odbaci. Ono koje može voljeti i vjerovati može takođe razviti nepovjerenje, sebičnost i neprijateljstvo.

Postojanje takve mogućnosti ne znači da je zlo moralo nastati. Mogućnost pogrešnog izbora nije isto što i njegova neizbježnost.

Zlo nije predstavljeno kao nezavisni princip koji oduvijek postoji nasuprot Bogu. Biblija ne uči da postoje dva vječna suparnička izvora, jedan dobra, a drugi zla. Postoji jedan apsolutni Izvor života, dok se zlo pojavljuje kao pobuna stvorenih bića protiv Njegove volje.

To znači da grijeh nema vlastitu stvaralačku osnovu. On ne stvara novi životni poredak, već narušava postojeći. Ne može ponuditi istinsku nezavisnost od Boga, jer nijedno stvoreno biće ne može prestati zavisiti od Izvora svog postojanja, a da pri tome nastavi postojati vlastitom silom.

LUCIFEROVA POBUNA PROTIV BOŽJEG PORETKA

Biblija prikazuje Sotonu kao protivnika Boga, začetnika obmane i neprijatelja čovječanstva. Isus ga naziva lažovom i ocem laži (Jovan 8:44), dok Otkrivenje 12:9 govori o Sotoni kao zavodniku cijelog svijeta.

Druga Petrova 2:4 i Juda 1:6 potvrđuju da su postojali anđeli koji su sagriješili i napustili svoj prvobitni položaj. U Otkrivenju 12:7–9 opisuje se sukob na nebu između Mihaila i njegovih anđela, s jedne strane, i Aždaje i njenih anđela, s druge strane.

Ovi tekstovi pružaju osnov za razumijevanje pobune kao događaja koji nije ograničen na ljudsku istoriju.

U hrišćanskoj tradiciji sa Sotoninim padom često se povezuju i Isaija 14:12–15 i Ezekiel 28:12–17. Neposredni istorijski kontekst tih odlomaka odnosi se na vavilonskog i tirkog vladara. Ipak, njihovi opisi samouzvišenja i pada u određenim teološkim tumačenjima imaju i šire značenje, koje se primjenjuje na prvobitnu pobunu Sotone.

Takvo čitanje treba razlikovati od neposrednog značenja samih proročkih tekstova. Biblija nam ne daje potpunu hronologiju prvobitne pobune niti detaljan zapis svih njenih faza.

Stvoreno biće koje je svoj položaj, sposobnosti i život primilo od Boga počinje da te darove posmatra kao osnov vlastite nezavisnosti. Umjesto zahvalnosti i povjerenja razvija se samouzvišenje i oholost. Umjesto prihvatanja Božjeg autoriteta pojavljuje se težnja za uspostavljanjem vlastitog prvenstva.

U tom procesu sposobnosti koje je Bog dao nisu same po sebi problem. Problem nastaje kada se darovi odvoje od Izvora i pretvore u sredstvo samopotvrđivanja.

Pobuna, dakle, ne zahtijeva da stvoreno biće odmah otvoreno izjavi kako Bog ne postoji. Dovoljno je da dovede u pitanje legitimnost Njegovog autoriteta i počne predstavljati nezavisnost kao viši oblik slobode.

Božja vlast počinje se posmatrati kao ograničenje, Njegovi uputi kao prepreka, a pokoravanje Njegovoj volji kao znak manje vrijednosti.

Sin Božji, koji ima najuzvišeniji položaj u Božjem portretu, ne nastoji da svoje dostojanstvo potvrdi nezavisnošću od Oca. Njegovo jedinstvo sa Ocem zasniva se na savršenoj saglasnosti volje, karaktera i namjera.

NAPAD NA BOŽJI AUTORITET I POLOŽAJ SINA

U okviru razumijevanja univerzalnog zastupništva koje smo prethodno izložili, pobuna protiv Boga ima i neposrednu vezu sa položajem Njegovog Sina.

Ako je Otac apsolutni Izvor, a Sin Njegov jedinstveni Zastupnik kroz koga se ostvaruje Božja volja, onda odbacivanje

Sinovog autoriteta može istovremeno predstavljati odbacivanje Oca koji Mu je taj autoritet dao.

Ovaj princip Isus jasno izražava u svojoj zemaljskoj službi: ko ne poštuje Sina, ne poštuje ni Oca koji Ga je poslao (Jovan 5:23).

Prema tome, ne može se dosledno tvrditi da neko priznaje vrhovni Božji autoritet, a istovremeno odbacuje autoritet Njegovog ovlašćenog i savršenog Zastupnika.

Neka tumačenja prvobitne pobune upravo u nepriznavanju Sinovog posebnog položaja vide jedan od njenih ključnih elemenata. Takav zaključak može se izvesti iz šireg razumijevanja odnosa Oca, Sina i stvorenih bića, mada Biblija ne daje izričit izvještaj u kojem se navodi da je upravo to bio prvi povod Sotonine pobune.

Zastupnik ne mora biti nezavisni izvor autoriteta da bi njegovu zastupništvo bilo potpuno legitimno. Njegovo ovlašćenje potiče od onoga koji ga šalje. Ako stvoreno biće odbija takav autoritet samo zato što je posredovan, ono zapravo odbija pravo Izvora da djeluje preko vlastitog Zastupnika.

Drugim riječima, pitanje nije samo ko ima veću moć, nego ko ima pravo da uspostavlja poredak i određuje načela njegovog funkcionisanja. Može li stvoreno biće samo određivati moralna načela? Može li pravo na život odvojiti od Izvora života? Može li odbaciti Božji autoritet, a ipak zadržati sve prednosti poretka koji je Bog uspostavio?

ČOVJEKOV PAD – OBEĆANJE NEZAVISNOSTI

Izvještaj o padu prvih ljudi u Postanju 3 pruža jasan primjer načina na koji se princip pobune prenosi na čovjeka.

Zmija najprije dovodi u pitanje Božji uput: „Da li je Bog zaista rekao...?“ Zatim otvoreno protivrjeći Božjem upozorenju o smrti, tvrdeći da ljudi neće umrijeti ako pojedu zabranjeni plod. Suština ponude nalazila se u obećanju da će se čovjeku „otvoriti oči“, tj. da će iskusiti prosvjetljenje, i da će postati kao bogovi, poznajući dobro i zlo (Postanje 3:4–5).

Ovo obećanje ne treba razumjeti kao jednostavnu želju za sticanjem informacija. Adam i Eva već su imali razum, sposobnost učenja i mogućnost donošenja odluka. Problem je bio u tvrdnji da nezavisnim postupanjem protiv Božjeg uputa mogu steći uzvišeniji položaj.

Bog je predstavljen kao neko ko čovjeku uskraćuje određeno dobro, dok se neposlušnost prikazuje kao put ka većoj slobodi i napretku.

Umjesto da Božja riječ bude mjerilo istine, čovjek prihvata mogućnost da sam presuđuje o njenoj pouzdanosti na osnovu suprotne tvrdnje.

Umjesto povjerenja u Božje namjere pojavljuje se sumnja da Bog ne želi čovjekovo najveće dobro.

Umjesto prihvatanja vlastitog položaja u poretku života javlja se želja za samostalnim određivanjem moralnih granica.

Sam čin neposlušnosti bio je spoljašnji izraz prethodno prihvaćenog principa: čovjek je povjerovao da je moguće postići više odvajanjem od Božje volje nego ostajanjem u zajedništvu sa Njim.

Čovjek ne mora formalno poricati Boga da bi prihvatio ovaj princip. Dovoljno je da vlastitu procjenu i želju postavi iznad poznate Božje volje, smatrajući da sam može bolje odrediti šta vodi životu i sreći.

Umjesto uzvišenijeg oblika postojanja pojavili su se strah, stid, međusobno optuživanje i odvajanje od Boga (Postanje 3:7–13).

ŠTA ZAPRAVO ZNAČI GREŠNA AUTONOMIJA?

Da ne bismo pogrešno razumjeli ovaj problem, treba razlikovati samostalnost u praktičnom smislu od grešne autonomije.

Bog nije stvorio čovjeka kao biće nesposobno da razmišlja, procjenjuje, odlučuje ili preuzima odgovornost. Naprotiv, čovjek je dobio sposobnost da upravlja povjerenim mu područjem stvaranja (Postanje 1:26–28).

Adamova odgovornost za obrađivanje i čuvanje vrta podrazumijevala je stvarnu aktivnost, inicijativu i odlučivanje.

Samostalno razmišljanje, istraživanje, kreativnost i odgovorno upravljanje životom nisu pobuna protiv Boga. Takve sposobnosti pripadaju čovjekovoj stvorenoj prirodi.

Grešna autonomija predstavlja nešto drugo: težnju da čovjek postane vrhovni moralni autoritet sam sebi, nezavisno od Boga.

Takva autonomija polazi od pretpostavke da čovjek može samostalno definisati krajnja načela dobra i zla, kao da njegov život nema izvor i svrhu izvan njega samog.

Ko određuje šta je istina? Na osnovu čega razlikujemo dobro od zla? Da li život ima objektivni moralni temelj ili svaki pojedinac može postaviti vlastita pravila nezavisno od Stvoritelja?

Zato grijeh nije samo pravni prekršaj, iako uključuje kršenje Božjeg Zakona. Prema 1. Jovanovoj 3:4, grijeh je bezakonje.

Ali biblijski opis grijeha obuhvata i nevjerstvo, sebičnost, oholost, neposlušnost i neprijateljstvo prema Bogu.

Rimljanima 8:7 govori o tjelesnom umovanju kao neprijateljstvu prema Bogu, dok Rimljanima 1:21–25 opisuje ljudsko odbacivanje poznate istine o Stvoritelju i zamjenjivanje te istine lažju.

Takvi tekstovi pokazuju da je problem dublji od pojedinačnog prestupa. Riječ je o poremećenom odnosu prema Bogu, koji zatim proizvodi pogrešne misli, želje i postupke.

Potrebna je obnova čovjekovog odnosa prema Bogu, promjena načina razmišljanja i povratak povjerenja u Izvor života.

GRIJEH KAO ODVAJANJE OD IZVORA ŽIVOTA

U Postanju 2:17 Bog upozorava čovjeka da će neposlušnost dovesti do smrti. Nakon pada, čovjek gubi pristup drvetu života i postaje podložan smrti (Postanje 3:22–24).

Apostol Pavle kaže da je plata za grijeh smrt, dok je Božji dar vječni život kroz Isusa Hrista (Rimljanima 6:23).

U Rimljanima 5:12 grijeh i smrt predstavljani su kao povezane stvarnosti koje su ušle u ljudsko iskustvo kroz Adamov prestup.

Smrt, prema tome, nije proizvoljan dodatak problemu grijeha. Ona je povezana sa činjenicom da čovjek, kao stvoreno biće, nema nezavisan izvor života.

To ne znači da je svaka pojedinačna nesreća, bolest ili smrt neposredna kazna za određeni lični grijeh. Biblija ne podržava takvo pojednostavljivanje (Jovan 9:1–3).

Prorok Isaija govori o bezakonjima koja razdvajaju čovjeka od Boga (Isaija 59:2).

Odvajanje ovdje ne treba shvatiti kao da Bog prestaje fizički održavati postojanje grešnika čim ovaj sagriješi. Grešnici nastavljaju živjeti zahvaljujući Božjem strpljenju i održavanju života.

Riječ je prvenstveno o narušenom moralnom i duhovnom odnosu, čije konačne posljedice uključuju smrt.

To pokazuje i zašto pobuna ne može stvoriti održiv alternativni poredak života.

Stvoreno biće može zloupotrijebiti sposobnosti koje posjeduje, ali ne može postati neizvedeni Izvor tih sposobnosti. Može odbaciti Božju volju, ali ne može ukinuti stvarnost vlastite zavisnosti od Boga. Može proglasiti sebe nezavisnim, ali time ne stiče samopostojanost.

U tom smislu, grešna autonomija zasniva se na pogrešnoj predstavi o sebi i samoj prirodi života.

ODGOVORNOST, KRIVICA I NARUŠENA PRIRODA

Ako grijeh obuhvata narušavanje odnosa sa Bogom, postavlja se pitanje ljudske odgovornosti.

Biblija ne predstavlja čovjeka samo kao pasivnu žrtvu okolnosti. Adam i Eva bili su odgovorni za svoj izbor. Njihov postupak uključivao je svjesno odstupanje od Božjeg uputa.

Istovremeno, posljedice pada nisu ostale ograničene na prvi ljudski par. Ljudsko iskustvo postalo je obilježeno smrtnošću, sklonošću sebičnosti, moralnim slabostima i narušenim odnosima.

Apostol Pavle u Rimljanima 5:12–19 povezuje Adamov prestup sa stanjem čovječanstva, ali istovremeno postavlja Hrista kao drugog predstavnika, čija misija i poslušnost otvaraju

put opravdanju i životu.

Ovaj tekst posebno je važan za našu temu. Kroz jednog čovjeka grijeh ulazi u ljudsko iskustvo, dok se kroz jednog drugog čovjeka, Isusa Hrista, ostvaruje djelo koje omogućava oslobođenje od posledica grijeha.

Tu već naziremo princip predstavništva na nivou čovječanstva. Adam nije bio samo pojedinac čiji postupak nije imao nikakve veze sa budućim generacijama. Njegov pad imao je posledice po ljudski rod koji je od njega potekao. Hrist, kao drugi Adam, ulazi u ljudsku istoriju da bi ostvario ono što prvi Adam nije uspio.

Međutim, bilo bi pogrešno zaključiti da se ovdje radi isključivo o pravnom prenošenju krivice ili zasluga, bez stvarnog odnosa prema životu, karakteru i moralnoj obnovi.

Pavlovo poređenje Adama i Hrista obuhvata mnogo širu stvarnost: grijeh i smrt s jedne strane, a opravdanje, pravednost i život s druge.

Hrist zato ne dolazi samo da ukloni određenu kaznu, nego da otvori put povratka čovjeka u zajedništvo sa Bogom.

HRISTOV PRINCIP NASUPROT LJUDSKOJ POBUNI

Suprotnost između grešne autonomije i Hristovog zastupništva naročito se jasno vidi kada uporedimo Adamov pad sa Hristovim zemaljskim životom.

Prvi Adam prihvatio je mogućnost da postupi nezavisno od poznatog Božjeg uputa. Hrist, kao drugi Adam, odlučno odbacuje takav princip.

U iskušenjima u pustinji Sotona pokušava navesti Isusa da svoje sposobnosti upotrijebi za vlastito potvrđivanje, mimo

načina na koji treba da ostvari Očevu volju.

Kada Mu predlaže da kamenje pretvori u hljeb, Isus odgovara da čovjek ne živi samo od hljeba nego od svake riječi koja izlazi iz Božjih usta (Matej 4:1–4).

Time pokazuje da neposredna tjelesna potreba ne može biti opravdanje za napuštanje povjerenja u Boga.

U drugom iskušenju odbija da namjerno izaziva opasnost kako bi prisilio Boga da potvrdi Njegov položaj (Matej 4:5–7).

U trećem odbacuje ponudu vlasti i slave po cijenu pokoravanja Sotoni (Matej 4:8–10).

U sva tri slučaja pojavljuje se ista osnovna suprotnost. Sotona nudi ostvarenje cilja putem koji zaobilazi Božju volju. Hrist odbija da do cilja dođe nezavisno od Oca. On ne nastoji dokazati svoju veličinu samovoljnom upotrebom sile, niti prihvata autoritet koji bi bio zasnovan na kompromisu sa zlom.

Ovaj princip posebno je izražen u Njegovim riječima: „Ne tražim svoju volju, nego volju Onoga koji me je poslao.“ (Jovan 5:30)

U Getsimaniji, suočen sa predstojećim stradanjem, Isus ponovo pokazuje potpunu odanost Ocu: „Ne moja volja, nego tvoja neka bude.“ (Luka 22:42) Ovdje ne vidimo odsustvo lične volje, nego njeno dobrovoljno usklađivanje sa Očevom voljom, čak i u najtežim okolnostima.

To je potpuna suprotnost principu pobune.

Grešna autonomija nastoji postaviti vlastitu volju kao najviši autoritet. Hrist pokazuje da savršeni život proizlazi iz povjerenja, ljubavi i zajedništva sa Bogom.

Filipljanima 2:5–11 dodatno naglašava Hristovo poniženje, poslušnost i kasnije uzvišenje.

Za razliku od pobunjeničkog nastojanja da se veličina stekne samouzvišenjem, Hrist svoj put ne zasniva na sebičnosti i prisvajanju vlasti. Njegova odanost Ocu ostaje nepromijenjena i kada prihvata službu, poniženje i smrt.

U tome se otkriva ne samo moralni primjer nego i osnov otkupiteljskog djela.

ZAŠTO ČOVJEK NE MOŽE SAM RIJEŠITI PROBLEM GRIJEHA?

Ako je grijeh samo pojedinačna pogrešna odluka, moglo bi se pretpostaviti da čovjek može riješiti problem tako što će ubuduće donositi bolje odluke.

Međutim, biblijski prikaz ljudskog stanja mnogo je ozbiljniji. Grijeh proizvodi krivicu, narušava karakter, slabi moralnu sposobnost i dovodi čovjeka u stanje smrtnosti. Posledice prethodnih postupaka ne nestaju samim obećanjem da se više neće ponavljati.

Čovjek ne može vlastitom odlukom poništiti istoriju grijeha, vratiti izgublenu nevinost niti sebi obezbijediti vječni život. Povrh toga, ako se problem nalazi u pogrešnom odnosu prema Bogu, onda pokušaj samospasenja nezavisno od Boga samo nastavlja isti princip koji je doveo do pada.

To ne znači da čovjek nema nikakvu odgovornost niti da je oslobođen potrebe za pokajanjem, vjerom i poslušnošću. Naprotiv, povratak Bogu zahtijeva svjesno prihvatanje istine i odbacivanje grijeha.

Ali čovjek ne može biti vlastiti otkupitelj. Ne može postati izvor života koji nema sam po sebi.

Zato rješenje mora doći od Boga. I upravo ovdje dolazimo do potrebe za Posrednikom.

Ako je Sin savršeni Očev Zastupnik, kroz koga je ostvareno stvaranje, onda Njegovo uključivanje u Plan spasenja nije slučajan izbor nepovezanog izvršioca.

Onaj kroz koga je čovjek dobio život dolazi da otvori put njegovoj obnovi.

Onaj koji savršeno predstavlja Božji karakter dolazi da razotkrije laži o Bogu.

Onaj koji nikada nije napustio zajedništvo sa Ocem ulazi u ljudski svijet obilježen odvojenošću, grijehom i smrću.

Njegovo posredništvo tako postaje neposredan odgovor na samu suštinu ljudskog problema.

OD POBUNE KA POMIRENJU

Sagledamo li cjelokupni problem, postaje jasno da se sukob između dobra i zla ne može svesti samo na pitanje sile.

Bog kao apsolutni Izvor života ne može biti ugrožen u smislu da neko stvoreno biće može preuzeti Njegovu samopostojanost ili postati moćnije od Njega.

Suštinski problem pobune odnosi se na istinu, povjerenje, moralni autoritet i pravo Boga da vlada nad svojim stvorenjem.

Sotona nastoji prikazati nezavisnost od Boga kao oslobođenje. Čovjek prihvata mogućnost da kroz neposlušnost ostvari viši oblik postojanja. Posledice, međutim, pokazuju da odvajanje od Izvora života ne donosi obećanu slobodu.

Zbog toga Plan spasenja mora odgovoriti na više međusobno povezanih pitanja.

Mora pokazati istinitost Božjeg karaktera nasuprot obmana pobune. Mora omogućiti oprost i opravdanje grešnika, a da pritom ne obesmisli Božju pravdu. Mora otvoriti put

moralnoj obnovi čovjeka i konačnom uklanjanju grijeha i smrti.

U središtu tog rješenja nalazi se Isus Hrist. Njegovo univerzalno zastupništvo prethodilo je pobuni, ali otkupiteljsko posredništvo dobija svoj poseban značaj upravo zbog pobune.

Sin koji je savršeno predstavljao Oca sada dolazi da predstavi i palo čovječanstvo pred Bogom.

U Njemu se susreću dvije strane između kojih je grijeh narušio zajedništvo: Bog kao Izvor života i čovjek koji je od tog Izvora otpao.

Hrist ne dolazi da promijeni Božji karakter niti da nago-
vori Oca na ljubav koju On inače ne bi imao. Sam Otac je za-
četnik Plana spasenja, a slanje Sina predstavlja izraz Njegove
ljubavi prema svijetu (Jovan 3:16; 2. Korinćanima 5:18–19).

Prema tome, posredništvo je potrebno zbog grijehom na-
rušenog odnosa između Boga i čovječanstva.

**Čovjek je pokušao uspostaviti život nezavisno od Boga. Hrist, savršeni Zastupnik Oca, dolazi da čovjeka vrati u za-
jedništvo sa jedinim Izvorom života.**

To je osnovna veza između pobune, univerzalnog zastup-
ništva i otkupiteljskog posredništva.

U sledećem poglavlju razmotrićemo zašto je Sin Božji
morao postati čovjek, šta znači Njegov položaj drugog Adama
i kako je kroz Njegovu stvarnu ljudsku prirodu omogućeno
posredništvo između Boga i palog čovječanstva.

Poglavlje 5.

HRIST KAO DRUGI ADAM I POSREDNIK ČOVJEČANSTVA

ZAŠTO JE SIN BOŽJI MORAO POSTATI ČOVJEK?

U prethodnim poglavljima vidjeli smo da je Sin Božji savršeni Zastupnik Oca i da se kroz Njega ostvaruje Božja volja. Njegovo zastupništvo prethodi stvaranju čovjeka i nije nastalo zbog pojave grijeha. Međutim, čovjekov pad otvorio je problem koji nije mogao biti riješen samo objavljivanjem Božje volje ili pokazivanjem Njegove moći.

Čovječanstvo se našlo u stanju grijeha, otuđenja i smrtnosti. Čovjek je prekršio Božji Zakon i narušio odnos sa Izvorom života, a posljedice tog prestupa nije mogao sam ukloniti.

Zbog toga je Plan spasenja zahtijevao mnogo više od dolaska još jednog proroka ili nebeskog glasnika. Bio je potreban Zastupnik koji će istovremeno imati pravo da djeluje u Božje ime i stvarnu pripadnost ljudskom rodu.

Apostol Pavle piše: „Ali kad se vrijeme navršilo, Bog je poslao svog Sina, rođenog od žene i rođenog pod Zakonom, da iskupi one koji su pod Zakonom, kako bismo mogli dobiti posinaštvo.“ (Galatima 4:4–5)

Ovaj tekst sadrži nekoliko važnih činjenica. Bog je poslao svog Sina, što potvrđuje Njegovo pretpostojanje. Sin je rođen od žene, čime je postao stvarni pripadnik ljudskog roda. Rođen je pod Zakonom, odnosno ušao je u uslove ljudskog postojanja u kojima postoji odgovornost pred Božjim Zakonom. Konačno,

svrha Njegovog dolaska bila je iskupljenje čovječanstva i omogućavanje posinaštva to jest usvajanja u Božju porodicu.

Hrist nije prestao biti Sin Božji kada je postao Sin čovječiji. Njegov identitet i odnos sa Ocem nisu poništeni utjelovljenjem. Međutim, On je dobrovoljno prihvatio stvarni ljudski život, sa njegovim ograničenjima, slabostima, iskušenjima i smrtnošću.

To nije bila prividna ljudskost niti samo spoljašnje pojavljivanje u ljudskom obličju.

Sin Božji nije došao samo da ljudima kaže kako treba živjeti. Došao je da u njihovoj prirodi ostvari ono što sami nisu mogli postići i da tako postane kvalifikovani Predstavnik palog čovječanstva.

ADAM KAO PREDSTAVNIK LJUDSKOG RODA

Da bismo razumjeli Hristovo posredništvo, potrebno je razmotriti položaj prvog Adama.

Adam nije bio samo jedan od mnogih ljudi. Kao prvi čovjek, predstavljao je početak ljudskog roda. Svi kasniji pripadnici čovječanstva povezani su s njim zajedničkim porijeklom i naslijeđenim životom.

Apostol Pavle objašnjava da je kroz jednog čovjeka grijeh ušao u svijet, a kroz grijeh smrt, koja se proširila na sve ljude (Rimljanima 5:12).

Adamov prestup nije značio da su svi njegovi potomci lično učestvovali u njegovoj odluci. Međutim, svi su naslijedili stanje ljudskog roda koje je njegovim padom postalo obilježeno smrtnošću, slabošću i sklonošću grijehu.

Pavle zatim uspostavlja poređenje između Adama i Hrista.

Kao što je neposlušnost jednog čovjeka imala posledice za mnoge, tako poslušnost jednog čovjeka otvara mogućnost opravdanja i života za mnoge (Rimljanima 5:18–19).

U 1. Korinćanima 15:45 Hrist se naziva posljednjim Adamom, dok se u 47. stihu razlikuju prvi čovjek, koji je od zemlje, i drugi čovjek, koji je s neba.

Prvi Adam stoji na početku čovječanstva koje je palo u grijeh i smrt. Hrist, kao drugi Adam, postaje začetnik obnovljenog čovječanstva koje kroz Njega prima mogućnost opravdanja, vaskrsenja i vječnog života.

Upravo ovdje princip zastupništva dobija novu dimenziju. Sin Božji nije samo Zastupnik Oca pred stvorenjima. Utjelovljenjem On postaje i kvalifikovani Predstavnik ljudskog roda pred Bogom.

Ali kako jedno biće može legitimno predstavljati čitavo čovječanstvo? Odgovor se nalazi u jedinstvenom Hristovom identitetu i Njegovom stvarnom preuzimanju ljudske prirode.

Svaki obični čovjek pripada ljudskom rodu, ali nijedan pojedinac nema sam po sebi pravo niti sposobnost da otkupi sve ostale ljude. Čak i kada bi postojao čovjek koji nikada nije učinio lični grijeh, njegova pravednost sama po sebi ne bi automatski postala pravno i moralno rješenje za grijehe cjelokupnog čovječanstva.

Hristov položaj je drugačiji. Kroz Njega je, prema Božjoj volji, sve stvoreno, uključujući i čovječanstvo (Jovan 1:3; Kološanima 1:16). Kao pretpostojeći Sin Božji, On ima jedinstven odnos prema ljudskom rodu koji nijedno stvoreno biće nema.

Međutim, da bi mogao posredovati za čovjeka kao njegov stvarni Predstavnik, bilo je potrebno da i sam postane čovjek.

Poslanica Jevrejima objašnjava da je Hrist učestvovao u krvi i tijelu zajedno sa onima koje je došao spasiti (Jevrejima 2:14). Dalje se naglašava da je morao u svemu postati poput svoje braće, kako bi bio milosrdan i vjeran Prvosveštenik u službi Bogu (Jevrejima 2:17).

Da bi Hrist bio naš Posrednik, nije bilo dovoljno da nas razumije samo kao Stvoritelj ili nebeski Zastupnik. Trebalo je da zaista uđe u ljudsko iskustvo, dijeli našu prirodu i suoči se sa uslovima u kojima čovječanstvo živi.

Zbog toga Ga možemo nazvati Opštim Čovjekom, ne u smislu da je On izgubio lični identitet ili da su svi ljudi automatski postali spaseni Njegovim utjelovljenjem, nego zato što u Planu spasenja predstavlja ljudski rod kao cjelinu.

Ova predstavnička uloga zasniva se na dva međusobno povezana uslova: Njegovom jedinstvenom identitetu Sina Božjeg i stvarnoj pripadnosti čovječanstvu.

Da je ostao isključivo u svom pretpostojećem nebeskom položaju, ne bi prošao kroz ljudski život i smrt. Da je bio samo obični čovjek, ne bi imao jedinstvene kvalifikacije koje proističu iz Njegovog odnosa sa Ocem i uloge u stvaranju.

U Hristu se zato susreću božansko ovlašćenje i stvarna ljudska pripadnost.

KAKVU JE LJUDSKU PRIRODU HRIST PREUZEAO?

Pitanje Hristove ljudske prirode nije sporedna teološka rasprava. Odgovor neposredno utiče na razumijevanje Njegovog zastupništva, iskušenja, pobjede nad grijehom i iskupljenja čovječanstva.

Da li je Hrist preuzeo ljudsku prirodu kakvu je Adam imao

prije pada ili prirodu ljudskog roda kojemu je bilo potrebno iskupljenje?

Prema razumijevanju koje ovdje zastupamo, Hrist je preuzeo stvarnu ljudsku prirodu palog čovječanstva, ali bez ličnog grijeha i bez pristanka na grešne pobude.

Hrist nije rođen u uslovima u kojima je Adam prvobitno živio. Adam je stvoren u savršenom okruženju, bez naslijeđenih posljedica grijeha, bolesti, iscrpljenosti i smrti.

Isus je rođen u svijetu koji je već dugo bio pod posledicama pada. Imao je stvarno ljudsko tijelo, mogao je osjećati glad, žeđ, umor, bol i patnju. Bio je izložen iskušenjima i smrti.

Rimljanima 8:3 govori da je Bog poslao svog Sina u obličju grešnog tijela i da je osudio grijeh u tijelu.

Izraz „obličje grešnog tijela“ zahtijeva pažljivo tumačenje. On ne znači da je Hrist lično bio grešnik, nego da je ušao u stvarnost ljudskog postojanja obilježenu posledicama grijeha.

Poslanica Jevrejima kaže da je Hrist bio iskušan u svemu kao i mi, ali bez grijeha (Jevrejima 4:15).

Dakle, potrebno je razlikovati naslijeđene slabosti ljudske prirode od lične krivice za grijeh.

Glad, umor, bol, strah pred stradanjem i smrtna ranjivost nisu sami po sebi moralni prestupi. Isto tako, izloženost iskušenju nije isto što i pristanak na grijeh.

Hrist je preuzeo prirodu u kojoj je mogao stvarno trpjeti i biti iskušavan, ali nije prihvatio grijeh kao načelo svog djelovanja.

Da je Hristova ljudskost bila samo prividna ili da su Njegova iskušenja bila potpuno nestvarna, Njegov položaj drugog Adama izgubio bi veliki dio značenja.

S druge strane, poistovjećivanje preuzimanja pale ljudske prirode sa ličnom grešnošću takođe bi uništilo Njegovu kvalifikaciju za Posrednika.

HRISTOVA ISKUŠENJA I POBJEDA NAD GRIJEHOM

U iskušenjima u pustinji posebno se jasno pokazuje razlika između prvog Adama i Hrista.

Prvi Adam prihvatio je obmanu koja je obećavala viši oblik postojanja kroz neposlušnost Bogu. Hrist je, naprotiv, odbio svaki pokušaj da svoje potrebe, sposobnosti ili položaj ostvaruje nezavisno od Očeve volje. Sotona Ga je iskušavao upravo na područjima koja su bila povezana sa Njegovim identitetom, povjerenjem u Boga i načinom ostvarivanja mesijanskog poslanja (Matej 4:1–11).

Njegova pobjeda nije bila demonstracija nezavisne samodovoljnosti. Naprotiv, ona je pokazala da čovjek može ostati vjeran Bogu samo kroz potpuno povjerenje i zajedništvo sa Njim. Njegova poslušnost nije bila mehanička, niti bez unutrašnje borbe. Poslanica Jevrejima govori da je u danima svog tijela upućivao molitve i usrdne molbe Onome koji Ga je mogao spasiti od smrti, uz snažne vapaje i suze (Jevrejima 5:7–9).

U Getsimaniji se naročito jasno pokazuje stvarnost Njegovog ljudskog iskustva. Suočen sa predstojećim stradanjem, On izražava želju da Ga mimoide čaša patnje, ali svoju volju podređuje Očevoj (Luka 22:42).

Ovaj događaj ne bi imao isto značenje kada Hrist ne bi posjedovao stvarnu ljudsku volju i kada Njegova poslušnost ne bi uključivala stvarnu odluku.

Hristova pobjeda nad grijehom zato nije samo spoljašnja

demonstracija ispravnog ponašanja. Ona predstavlja ostvarenje savršene ljudske vjernosti Bogu upravo u uslovima u kojima je čovječanstvo zakazalo.

Njegova poslušnost imala je poseban značaj zato što je ostvarena kao poslušnost stvarnog čovjeka, koji je istovremeno jedinstveni Sin Božji i opunomoćeni Predstavnik ljudskog roda.

JEDAN POSREDNIK IZMEĐU BOGA I LJUDI

Apostol Pavle iznosi suštinu Hristove službe riječima:

„Jer jedan je Bog, i jedan je posrednik između Boga i ljudi, čovjek, Hristos Isus“ (1. Timoteju 2:5)

On ne kaže samo da postoji jedan nebeski Zastupnik ili jedan božanski Izaslanik. Posrednika izričito naziva čovjekom. Time se ne poništava Hristovo pretpostojanje niti Njegov identitet Sina Božjeg. Naprotiv, pokazuje se da je za ostvarenje otkupljenja Njegovo utjelovljenje bilo neophodno.

Međutim, pojam posrednika ne treba svoditi na osobu koja pokušava pomiriti dvije podjednako odgovorne zavađene strane.

Bog nije učestvovao u čovjekovoj pobuni niti je Njegov karakter postao nepravedan ili neprijateljski zbog pojave grijeha. Problem je nastao na strani stvorenja koje je prekršilo Božji Zakon i narušilo zajedništvo sa Stvoriteljem. Zato Hrist ne posreduje da bi promijenio Boga, nego da bi omogućio povratak čovjeka Bogu.

Njegova služba uključuje otkrivanje Očevog karaktera, ostvarenje pravednosti u ljudskom životu, preuzimanje tereta grijeha, žrtvu, vaskrsenje i konačno pomirenje.

Njegovo posredništvo nije nezavisna inicijativa odvojena od Oca, već ostvarenje Božjeg Plana spasenja kroz jedinstvenog

Sina koji je postao čovjek.

POSLUŠNOST DRUGOG ADAMA I OPRAVDANJE ČOVJEČANSTVA

U Rimljanima 5:18–19 apostol Pavle suprotstavlja Adamovu neposlušnost Hristovoj poslušnosti.

Kroz Adamov prestup dolazi osuda, dok se kroz Hristovo pravedno djelo otvara put opravdanju koje vodi životu. Ovaj tekst pokazuje da Hristova pobjeda ima predstavnički značaj. Ona se ne odnosi samo na Njegov lični moralni uspjeh.

Ipak, iz toga ne treba zaključiti da se pravednost može proizvoljno prebacivati sa jednog pojedinca na drugog bez stvarnog odnosa sa Hristom.

Takvo razumijevanje svelo bi spasenje na pravnu fikciju u kojoj se čovjek smatra pravednim bez ikakve stvarne povezanosti sa Izvorom pravednosti.

Prema biblijskom učenju, čovjek se opravdava Božjom blagodaću kroz vjeru u Hrista (Rimljanima 3:24–26; 5:1). Ta vjera nije samo formalno prihvatanje određene tvrdnje, već uključuje povjerenje, pokajanje i prihvatanje zajedništva sa Spasiteljem.

Hristova poslušnost predstavlja temelj opravdanja, dok se njeni spasonosni rezultati primjenjuju na one koji prihvataju Božju ponudu.

Pavle u Galatima 2:20 opisuje život vjernika kao život u zajedništvu sa Hristom. U Rimljanima 6:3–11 govori o poistovjećivanju sa Hristovom smrću i vaskrsenjem kao osnovu novog života. Stoga Hristovo predstavljanje čovječanstva nije odvojeno od stvarne duhovne promjene onih koji prihvataju

spasenje.

Njegovo otkupiteljsko djelo ima univerzalni domet i dovoljno je za cijelo čovječanstvo. Međutim, ono ne znači da će svaki čovjek automatski biti spašen bez obzira na vlastiti odnos prema Bogu. Kao što pobuna uključuje slobodno odbacivanje Božje volje, tako i povratak Bogu uključuje svjesno prihvatanje Njegove blagodati.

POSREDNIŠTVO KAO OBNOVA PREKINUTOG ODNOSA

Prvi Adam je svojim prestupom otvorio put grijehu i smrti. Njegovi potomci naslijedili su stanje koje nisu mogli sami prevazići.

Hrist je ušao u taj isti ljudski rod, ali nije prihvatio princip grešne nezavisnosti od Boga.

Prema tome, Njegovo posredništvo ne može se razumjeti samo kao pravni postupak koji se odvija izvan čovjekovog stvarnog iskustva.

Hrist je došao da ukloni prepreku koju grijeh predstavlja u odnosu sa Bogom, da obezbijedi osnov za oprostjenje i opravdanje, i da omogući obnovu čovjeka. Međutim, takva obnova ne bi bila moguća kada bi Božja pravda jednostavno zanemarila grijeh i njegove posledice.

Grijeh je stvarni prestup Božjeg Zakona i stvarno narušavanje moralnog poretka. Njegove posledice ne mogu biti poništene proizvoljnom izjavom da se ništa nije dogodilo. Zato Hristovo posredništvo uključuje i žrtvu.

Sin Božji, koji je dobrovoljno preuzeo ljudsku prirodu i ostvario savršenu poslušnost Ocu, prihvatio je da ponese teret grijeha čovječanstva.

Njegova smrt nije predstavljala kaznu za Njegove lične prestupe, jer ih nije imao. Bila je sastavni dio otkupiteljskog djela koje je Bog kroz Njega ostvario za čovječanstvo.

On nije nezavisni spasitelj koji djeluje mimo Boga. Nije ni obični čovjek koji pokušava zaslužiti vlastito spasenje i zatim prenijeti zasluge drugima.

On je jedinorođeni Sin Božji, savršeni Zastupnik Oca, koji je postao stvarni član ljudskog roda kako bi kao drugi Adam ostvario djelo pomirenja.

OD UTJELOVLJENJA KA OTKUPITELJSKOJ ŽRTVI

Hristovo utjelovljenje bilo je neophodan uslov Njegovog otkupiteljskog posredništva, ali samo po sebi nije predstavljalo završetak Plana spasenja.

Da bi čovječanstvu bio otvoren put povratka Bogu, bilo je potrebno da Hrist živi život potpune poslušnosti, pobijedi iskušenja, prihvati žrtvu i vaskrsne. Jevrejima 2:14 objašnjava da je učestvovao u krvi i tijelu kako bi kroz smrt ostvario oslobođenje od vlasti smrti.

Njegova ljudska priroda omogućila Mu je da stvarno strada i umre. Njegova bezgrešnost predstavljala je neophodnu kvalifikaciju za otkupiteljsku žrtvu. Njegov jedinstveni identitet Sina Božjeg davao je Njegovom predstavničkom djelovanju univerzalni značaj.

Kada bi Hrist bio samo nebeski Posrednik bez stvarne ljudske prirode, Njegovo iskustvo ne bi bilo iskustvo drugog Adama. Kada bi bio obični grešni čovjek, morao bi i sam biti iskupljen. Kada bi bio nezavisni božanski Apsolut koji djeluje odvojeno od Oca, bio bi narušen sam princip zastupništva na

kojem počiva Plan spasenja.

On predstavlja Oca jer je Njegov jedinorođeni Sin. On predstavlja čovječanstvo jer je stvarno postao čovjek.

On može posredovati za grešnike jer je u ljudskoj prirodi ostao bez grijeha i dobrovoljno prihvatio otkupiteljsku službu.

U toj kratkoj izjavi sažeta je suština Plana spasenja: **jedan apsolutni Izvor života i jedan jedinstveni, potpuno kvalifikovani Posrednik kroz koga čovječanstvo može biti vraćeno u zajedništvo sa Bogom.**

Prije nego što pređemo na temu Hristove posredničke smrti, napravićemo kraći osvrt na neke upečatljive primjere Njegove posredničke službe u misiji među ljudima.

Zatim je potrebno odgovoriti na pitanja zašto je smrt bila neophodna, šta znači da je Hrist ponio grijehe svijeta, kako Njegova žrtva zadovoljava zahtjeve Božje pravde i po čemu se biblijsko posredničko otkupljenje razlikuje od shvatanja prema kojem je nevina osoba jednostavno kažnjena umjesto krivca.

Poglavlje 6.

POSREDOVANJE KROZ HRISTOVU SLUŽBU

Kompletno Hristovo djelovanje proističe iz odnosa sa Bogom, po autorizaciji i poslanju od Oca:

„Ko vas prima, mene prima; a ko prima mene, **prima Onoga koji me je poslao.**“ (Matej 10:40)

„Ko prima jedno ovakvo dijete u moje ime, mene prima. **A ko mene prima, ne prima samo mene nego i onoga koji me je poslao.**“ (Marko 9:37)

„Ko sluša vas, sluša i mene. Ko odbacuje vas, odbacuje i mene. **A ko odbacuje mene, odbacuje i onoga koji me je poslao.**“ (Luka 10:16)

A Isus im je rekao: „Moja je hrana da **vršim volju onoga koji me je poslao** i da dovršim njegovo djelo.“ (Jovan 4:34)

„Moje učenje nije moje, već od **Onog koji me šalje.**“ (Jovan 7:16)

„Ko govori sam od sebe, traži svoju slavu [problem autonomije], a **ko traži slavu onoga koji ga je poslao, taj je istinit** i u njemu nema nepravednosti.“ (Jovan 7:18)

Isus im je odgovorio: „Rekao sam vam, ali ne vjerujete. **Djela koja ja činim u ime svog Oca, ona svjedoče o meni.**“ (Jovan 10:25)

„I ko gleda mene, **gleda i onoga koji me je poslao.**“ (Jovan 12:45)

„Jer ja nisam govorio sam od sebe, nego mi je **Otac, koji me je poslao, dao nauk šta da kažem i šta da govorim.**“ (Jovan 12:49)

„Ali sve će vam to činiti zbog mog imena, jer **ne poznaju onoga koji me je poslao.**“ (Jovan 15:21)

MESIJA KAKVOG LJUDI NISU OČEKIVALI

Ovdje razumijemo i zašto su mnogi u Isusovo vrijeme pogrešno shvatili njegovu mesijansku misiju.

Izrael je živio pod rimskom vlašću. Očekivanje Mesije bilo je povezano sa obnovom Izraela i Božjim kraljevstvom. U takvom istorijskom kontekstu bilo je prirodno očekivati moćnog oslobodioca koji će poraziti neprijatelje i uspostaviti vlast.

Ali Isus odbija da bude takav Mesija. Nakon čuda sa hljebovima narod želi da ga učini kraljem: „A Isus je znao da žele da dođu i da ga uhvate i postave za kralja, pa se ponovo povukao u goru, sasvim sam.“ (Jovan 6:15)

Ovo je izvanredno. Narod želi kralja. Isus se povlači. Ljudi žele da iskoriste njegovu moć za nacionalno oslobođenje. Isus odbija. Zašto? Zato što njegovo kraljevstvo ne počiva na principu ljudske vlasti.

Čovjekov problem nakon pada nije samo to što čini pojedinačne pogrešne postupke. U samom središtu pada nalazi se želja za autonomijom. Čovjek želi moć, kontrolu, priznanje i nezavisnost. A Hrist upravo te želje neće ispuniti!

ČUDA KAO PRIMJERI POSREDOVANJA ZA DRUGE

Isusova čuda predstavljaju praktičnu demonstraciju njegovog zastupničkog djelovanja. U brojnim slučajevima Isus interveniše za druge na osnovu njihove molbe, vjere ili posredovanja njihovih bližnjih. Posebno je značajno što neka čuda ostvaruje **bez fizičkog prisustva kod osobe kojoj je pomoć potrebna** – poput iscjeljenja kapetanovog sluga (Matej

8:5–13; Luka 7:1–10) i sina carskog službenika (Jovan 4:46–54). Time se pokazuje da djelotvornost nije bila u nekoj „magičnoj“ moći fizičkog dodira ili prisustva, nego u **Božjoj sili koja djeluje kroz Zastupnika**. Isus nije predstavljen kao nezavisni izvor natprirodne energije, nego kao Onaj koji **prima, traži i posreduje Božje djelovanje** za čovjeka. Tako njegova čuda postaju svojevrsna vidljiva ilustracija njegove veće službe: **savršeni Zastupnik koji stoji pred Bogom u korist čovjeka**.

Još snažnije to potvrđuju Isusove vlastite riječi: „**Sin ne može ništa činiti sam od sebe**“ (Jovan 5:19) i „**Ja ništa ne mogu činiti sam od sebe**“ (Jovan 5:30). A kod vaskrsenja Lazara Isus izričito kaže: „**Oče, hvala ti što si me uslišio. Ja sam znao da me uvijek uslišavaš**“ (Jovan 11:41–42).

To je možda **najjasniji ključ za tumačenje čuda**: Isus djeluje kao savršeni Posrednik / Zastupnik – njegova je uloga da se obrati Ocu i da Božja sila bude manifestovana kroz njega. Zato je naročito zanimljivo što Jovan kaže za iscjeljenje sina carskog službenika da je Isus samo rekao: „**Podi. Sin ti je živ**“, a čovjek je kasnije saznao da je njegov sin ozdravio upravo u trenutku kada je Isus izgovorio te riječi (Jovan 4:50–53).

Dakle, **fizička udaljenost nije prepreka zastupničkom djelovanju**. To je vrlo lijepa biblijska slika principa: **Zastupnik je prisutan pred Bogom, a Božje djelovanje može dosegnuti onoga za koga se zastupa, čak i kada Zastupnik nije fizički prisutan kod njega**.

PRINCIP ZASTUPNIŠTVA U MOLITVI

Za svoje učenike: „Ja se molim za njih“ (Jovan 17:9). Isus izričito kaže da ne moli samo za sebe, nego **zastupa učenike pred Ocem**.

Za Petra: „Ja se molih za tebe da tvoja vjera ne prestane“ (Luka 22:32). Ovo je gotovo direktna slika zastupništva – Petar je u opasnosti, a Isus se zauzima za njega pred Bogom.

Za sve buduće vjernike: „Ne molim samo za njih nego i za one koji povjeruju u mene posredstvom njihove riječi“ (Jovan 17:20). Isusovo zastupništvo se tako proteže **izvan neposredno prisutnih ljudi**.

Za neprijatelje: „Oče, oprosti im, jer ne znaju šta čine“ (Luka 23:34). Čak i prema onima koji ga razapinju, Isus nastupa kao zastupnik i moli Oca za njih.

Za Lazara: Isus se javno obraća Ocu prije čuda: „Oče, hvala ti što si me uslišio“ (Jovan 11:41). Time pokazuje da ono što će učiniti nije nezavisno djelovanje, nego **odgovor na odnos s Ocem**.

Za sebe, u okviru svoje posredničke službe: u Getsimaniји Isus pokazuje da je i njegova vlastita služba podložna Očevoj volji: „Ne moja volja, nego tvoja neka bude“ (Luka 22:42).

Isusove molitve otkrivaju isti princip koji se vidi u njegovim čudima: on ne djeluje kao nezavisni izvor božanske sile, već kao savršeni Zastupnik koji svoje potrebe i potrebe drugih iznosi pred Oca. Za Petra se moli da njegova vjera ne prestane, za učenike da ih Otac sačuva, za buduće vjernike da budu jedno, a čak i za svoje neprijatelje traži oprostjenje. Njegova zastupnička služba tako pokazuje da je Božje djelovanje prema čovjeku povezano s djelovanjem Posrednika koji stoji pred Bogom u njegovu korist.

I ovdje postoji jedna posebno snažna veza sa čudima: **Isus se moli za nekoga ko nije nužno fizički prisutan, a Božje djelovanje odgovara na njegovo zastupanje**. To se savršeno

uklapa u primjer Petra, ali i u Jovanu 17, gdje Isus moli za ljude koji će tek kasnije povjerovati. Zastupništvo, dakle, **ne zavisi od fizičke blizine zastupnika i onoga za koga se zastupa.**

Isus nije samo pokazao princip zastupništva svojim molitvama; on je svoje učenike izričito učio da se mole Ocu „u njegovo ime“. „I što god zamolite u moje ime, učiniću to, da bi se Otac proslavio u Sinu“ (Jovan 14:13); „Zaista, zaista, kažem vam, što god zamolite Oca u moje ime, daće vam“ (Jovan 16:23). Moliti se „u Isusovo ime“ znači pristupati Ocu na osnovu odnosa koji je Isus uspostavio između Boga i čovjeka – oslanjajući se na njegov autoritet, zasluge i zastupničku službu, a ne na vlastitu vrijednost ili nezavisni pristup Bogu. Tako Isus prvo **lično demonstrira zastupništvo** svojim molitvama za druge, a zatim svoje učenike uči da se **kroz njega obraćaju Ocu.** Princip je isti: čovjeku je omogućen pristup Bogu preko Zastupnika. (Treba napomenuti da dogma o Trojstvu stvara zbrku i nerazumijevanje ovog principa.)

Posebno je zanimljivo što Isus kaže: „**Ne kažem vam da ću ja moliti Oca za vas. Naime, sam Otac vas voli jer ste vi voljeli mene i vjerovali ste da sam ja izašao od Boga**“ (Jovan 16:26–27).

Ovo pokazuje da **zastupnik nije prepreka između Boga i čovjeka, niti neko ko Boga mora nagovoriti da bude milostiv.** Otac sam voli ljude. Zastupnik omogućava, predstavlja i ostvaruje pristup – ali izvor ljubavi, milosti i sile ostaje **Otac.** **Isus kao Zastupnik ne zamjenjuje Boga u odnosu prema čovjeku; on čovjeku omogućava pristup Bogu i donosi Božje djelovanje čovjeku.**

PRINCIP ZASTUPNIŠTVA U PARABOLAMA

Milosrdni Samarićanin (Luka 10:30–37) – ranjeni čovjek ne može sam riješiti svoju situaciju. Samarićanin preuzima njegov slučaj, brine za njega, odvodi ga u gostionicu i plaća za njegov oporavak. To je više praktično nego molitveno zastupništvo, ali veoma snažno pokazuje princip **stajanja u korist drugoga**.

Pastir i izgubljena ovca (Luka 15:3–7) – pastir aktivno traži onu koja je izgubljena i vraća je u zajednicu stada. Zastupnik ne ostavlja izgubljenog čovjeka njegovoj nemoći, nego **preuzima inicijativu radi njegovog spasenja**.

Isus kao Dobri Pastir (Jovan 10:1-18) – Ovo je izvanredna slika Isusovog posredništva i zaštitničke brige za „stado“. Zapazite da on ne samo što vodi „stado“ na „dobru pašu“ i štiti od predatora, već sebe poistovjećuje sa „vratima“ (u ovom kontekstu vrata su metafora za posrednika) i napokon dobrovoljno polaže „dušu“ (život) za njih!

Jedna od eksplicitnih Isusovih izjava o posredništvu je: „Ja sam put i istina i život. Niko ne dolazi k Ocu osim kroz mene.“ (Jovan 14:6)

Tako njegova zemaljska služba predstavlja živu demonstraciju načela koje će karakterisati i njegovu nebesku službu: čovjek ne stoji pred Bogom kao samodovoljni pojedinac, nego mu je omogućen pristup kroz Onoga koji ga zastupa pred Ocem. I sada možemo izložiti veliku temu kako je isti princip posredništva demonstriran na krstu.

Poglavlje 7.

HRISTOVA ŽRTVA I POSREDNIČKO OTKUPLJENJE

ZAŠTO JE HRISTOVA SMRT BILA NEOPHODNA?

Hristovo utjelovljenje, bezgrešni život i savršena poslušnost Ocu predstavljali su neophodne uslove Njegovog otkupiteljskog posredništva. Međutim, Plan spasenja nije mogao biti ostvaren samo Hristovim dolaskom među ljude i otkrivanjem Božjeg karaktera. U njegovom središtu nalazi se žrtva na Golgoti.

Zašto je ta žrtva bila potrebna? Zar Bog nije mogao jednostavno oprostiti ljudima njihove grijehе bez Hristove smrti?

Grieh nije samo pogrešna odluka koju čovjek može poništiti naknadnim žaljenjem. On predstavlja stvarni prestup Božjeg Zakona, narušavanje moralnog poretka i odvajanje od Izvora života. Njegove posljedice uključuju krivicu, kvarenje karaktera i smrt.

Apostol Pavle jasno kaže da je plata za grijeh smrt (Rimljanima 6:23). Sličan princip izražen je već prilikom Božjeg upozorenja Adamu da će neposlušnost dovesti do smrti (Postanje 2:16–17).

Ako bi Bog jednostavno proglasio grijeh nevažnim, bez njegovog stvarnog rješavanja, time ne bi bila obnovljena pravda niti uklonjeni uzroci i posljedice pobune. Oproštenje nije isto što i tvrdnja da prestup nije postojao.

Istovremeno, Bog nije prestao voljeti čovjeka nakon pada.

Upravo Njegova ljubav predstavlja pokretačku snagu Plana spasenja (Jovan 3:16; Rimljanima 5:8).

Zato Hristova žrtva ne proizlazi iz potrebe da Sin ubijedi Oca da pokaže milost. Otac je sam začetnik spasenja i Onaj koji šalje Sina radi iskupljenja čovječanstva. Druga Korinćanima 5:18–19 predstavlja Boga kao Onoga koji kroz Hrista ostvaruje pomirenje svijeta sa sobom.

To rješenje mora istovremeno sačuvati pravednost Božjeg Zakona, omogućiti oproštenje grešniku i otvoriti put konačnom uklanjanju grijeha.

DOBROVOLJNA ŽRTVA KVALIFIKOVANOG ZASTUPNIKA

U prethodnom poglavlju vidjeli smo da Hrist nije obični pripadnik ljudskog roda. Kao pretpostojeći Sin Božji i drugi Adam, On ima jedinstvene kvalifikacije za predstavljanje čovječanstva.

Njegovo posredništvo počiva na stvarnom utjelovljenju, bezgrešnosti, potpunoj poslušnosti Ocu i božanskom ovlašćenju za ostvarenje Plana spasenja.

Hrist nije umro zbog vlastitih grijeha. Prva Petrova 2:22 potvrđuje da nije učinio grijeh, dok Jevrejima 7:26 opisuje Njegovu nevinost i odvojenost od grijeha.

Njegova smrt bila je dobrovoljna.

U Jovanu 10:17–18 Isus objašnjava da polaže svoj život i da Mu ga niko ne oduzima protiv Njegove volje. Istovremeno naglašava da je ovlašćenje za takvo djelovanje primio od Oca.

Sin ne djeluje kao nezavisni spasitelj koji samostalno uspostavlja drugačiji plan od Očevog. On dobrovoljno ostvaruje namjeru Boga koji Ga je poslao.

Međutim, dobrovoljnost žrtve sama po sebi nije dovoljna da bilo čija smrt postane otkupiteljska. Kada bi jedan običan čovjek odlučio umrijeti zbog tuđeg prestupa, njegova spremnost na žrtvu ne bi automatski uklonila krivicu drugog čovjeka.

On je drugi Adam, koji je u stvarnoj ljudskoj prirodi ostvario savršenu poslušnost. Zato Njegova smrt nije samo čin plemenite požrtvovanosti, nego dio zakonski i moralno značajnog posredničkog djela.

Apostol Pavle u 2. Korinćanima 5:14 povezuje Hristovu smrt sa cijelim čovječanstvom: ako je jedan umro za sve, onda su svi umrli.

Upravo zato Hristova žrtva ima univerzalnu vrijednost, i-ako njeni spasonosni rezultati ne postaju automatski lično iskustvo svakog čovjeka.

POSREDNIČKO I KAZNENO-ZAMJENSKO OTKUPLJENJE

U hrišćanskoj teologiji postoje različita objašnjenja načina na koji Hristova smrt ostvaruje pomirenje.

Većina hrišćanstva je prihvatila teoriju kaznene zamjene. Prema tom shvatanju, Hrist dobrovoljno preuzima kaznu koju zaslužuju grešnici, čime zadovoljava zahtjeve božanske pravde i omogućava njihov oproštaj.

Međutim, ostaje važno pitanje: može li se krivica stvarnog prestupnika jednostavno pravno prenijeti na nevinog, tako da nevini bude kažnjen kao da je sam počinio prestup?

Ponovljeni zakon 24:16 zabranjuje da djeca budu pogubljena zbog grijeha roditelja ili roditelji zbog grijeha djece. Eze-kiel 18:20 naglašava da onaj ko griješi snosi odgovornost za vlastiti grijeh.

Ovi tekstovi neposredno govore o ličnoj odgovornosti, a ne o svim mogućim oblicima dobrovoljnog zastupanja. Ipak, oni postavljaju ozbiljno načelo koje svako objašnjenje otkupljenja mora uzeti u obzir: krivica nije proizvoljno prenosiva sa počinioca na nedužnog.

S druge strane, u posredničkom razumijevanju otkupljenja, Hrist nije postao lično kriv za ljudske grijehе. Njegova nevinost ostaje neupitna. Upravo ta nevinost, zajedno sa Njegovim položajem drugog Adama, kvalifikuje Ga da posreduje za krivce.

Kada Pismo kaže da je Hrist ponio naše grijehе (1. Petrova 2:24) ili da je učinjen grijehom radi nas (2. Korinćanima 5:21), ne moramo zaključiti da je postao moralno pokvaren ili stvarni počinilac naših prestupa.

Hrist je preuzeo teret grijehа i njegovih posledica u okviru Božjeg Plana spasenja, ne gubeći vlastitu moralnu nevinost.

Hrist ne spasava čovjeka tako što se moralna krivica proizvoljno pripisuje Njemu, već tako što kao bezgrešni i ovlašćeni Predstavnik čovječanstva ostvaruje pravni i životni osnov za oproštenje, opravdanje i konačno oslobođenje od grijehа.

Takvo posredništvo ne ukida čovjekovu odgovornost. Ono omogućava da se odgovornost grešnika riješi u skladu sa Božjom pravdom i milošću, kroz pokajanje, vjeru i prihvatanje ponuđenog spasenja.

SMRT NA GOLGOTI I PITANJE KONAČNE KAZNE

Biblija govori o smrti kao posledici grijehа, ali takođe pravi razliku između smrti koja pogađa čovječanstvo u

sadašnjem poretku i konačne, druge smrti.

U Otkrivenju 20:14–15 druga smrt povezana je sa završnim Božjim sudom i konačnim ishodom nepokajanog grijeha.

Ako se Hristova smrt na Golgoti poistovjeti sa potpunim izvršenjem konačne kazne namijenjene nepokajanom grešniku, nastaje pitanje kako se takvo razumijevanje usklađuje sa Njegovim vaskrsenjem.

Hrist je unaprijed govorio o svojoj smrti i vaskrsenju (Matej 16:21; Marko 8:31; Luka 9:22; Matej 17:22-23; Marko 9:31; Matej 20:18-19; Marko 10:33-34; Luka 18:31-33; Matej 12:40; Jovan 2:19,21; Jovan 10:17-18; Jovan 11:25; Matej 26:32; Marko 14:28; Luka 23:43; Isaija 53:9-12). Njegovo vaskrsenje nije bilo nepredviđen događaj, već sastavni dio Božjeg Plana spasenja.

U Djelima 2:24 apostol Petar govori da Ga je Bog vaskrsao, jer nije bilo moguće da Ga smrt trajno zadrži.

U okviru posredničkog razumijevanja, Hrist je stvarno umro, ali ne zato što je primio konačnu, neopozivu osudu za grijeh svijeta. Hrist jeste umro za grijeh svijeta, ali kao posrednik, ne kao krivac, baš kao što je to u tipologiji bilo nevino jagnje ili druga životinjska žrtva.

Njegova smrt omogućila je ostvarenje otkupiteljskog djela, dok je vaskrsenje potvrdilo Njegovu pravednost, pobjedu i pravo da nastavi službu Posrednika.

Iz toga proizlazi značajno pitanje za teoriju kaznene zamjene: ako je konačna kazna za grijeh trajna smrt, u kojem smislu je ta kazna potpuno izvršena nad Hristom koji je vaskrsao?

Model zamjene zahtijeva dodatna teološka objašnjenja i ne može se jednostavno poistovjetiti sa zakonskim kažnjavanjem

nedužnog umjesto krivca.

U posredničkom modelu koji ovdje izlažemo, Golgota nije izvršenje konačne presude nad Hristom kao stvarnim krivcem, nego jedinstvena otkupiteljska žrtva bezgrešnog drugog Adama.

PRAVDA I MILOST U JEDINSTVENOM PLANU SPASENJA

Pogrešno je predstavljati Božju pravdu i milost kao dva međusobno suprotstavljena principa, od kojih jedan zahtijeva uništenje čovjeka, dok drugi nastoji spriječiti izvršenje pravde. Njegova ljubav nije suprotna Njegovoj pravednosti, kao što ni Njegova pravednost nije odvojena od istine i milosti.

U Rimljanima 3:25–26 apostol Pavle povezuje Hristovo otkupiteljsko djelo sa pokazivanjem Božje pravednosti, tako da Bog ostaje pravedan dok opravdava onoga koji vjeruje u Isusa.

Ovaj tekst ukazuje da opravdanje grešnika nije proizvoljno proglašavanje krivog nevinim bez ikakvog osnova. On pokazuje da Bog ne zanemaruje pobunu, ali i da Njegova namjera nije uništenje čovjeka koji može biti spasen.

U Hristovom dobrovoljnom stradanju otkriva se i Božja ljubav i ozbiljnost posledica grijeha. Međutim, Hristovo djelo nije ograničeno na moralni utisak koji Njegova smrt ostavlja na posmatrača. Krst nije samo potresna demonstracija ljubavi koja treba da podstakne čovjeka na bolji život.

Posrednik kroz svoju žrtvu obezbjeđuje osnov za pomirenje, a zatim ostvaruje primjenu tog djela u korist onih koji prihvataju spasenje.

ŽRTVENI SISTEM KAO PRIKAZ POSREDNIČKOG OTKUPLJENJA

Jedan od najvažnijih biblijskih dokaza da Hristovo otkupiteljsko djelo obuhvata više od samog trenutka smrti nalazi se

u starosaveznom sistemu Svetilišta.

Žrtveni sistem dat Izraelu imao je obrazovnu i proročku svrhu. Kroz njegove obrede prikazivane su osnovne istine o grijehu, žrtvi, posredovanju, oproštenju i konačnom uklanjanju grijeha.

Kada bi Izraelac sagriješio, donosio je propisanu žrtvu. Međutim, proces nije bio ograničen na samo ubijanje životinje. Žrtva je bila povezana sa svešteničkom službom, upotrebom krvi i obredima očišćenja (Levitska 4). Time se pokazivalo da postoji razlika između prinošenja žrtve i svešteničkog posredovanja na osnovu te žrtve.

U Jevrejima 9:22 naglašava se važnost krvi za oproštenje, dok Jevrejima 10:1–4 objašnjava da životinjske žrtve same po sebi nisu mogle konačno ukloniti grijeh.

Hrist je stvarna i dovoljna otkupiteljska žrtva, prinesena jednom za svagda (Jevrejima 9:26–28; 10:10–14).

Međutim, ista Poslanica prikazuje Hrista kao Prvosveštenika koji nakon svoje žrtve nastavlja posredničku službu pred Bogom (Jevrejima 7:25; 8:1–2).

One nisu dvije različite žrtve niti dva nepovezana plana spasenja. Riječ je o različitim aspektima jednog Hristovog posredničkog djela.

Zato tvrdnja da je Hristova žrtva savršena i neponovljiva nije isto što i tvrdnja da nakon Golgote više ne postoji nikakva posrednička služba.

ŠTA JE ZAVRŠENO NA KRSTU, A ŠTA NIJE?

Neposredno prije smrti Isus je izjavio: „Svršeno je.“ (Jovan 19:30)

Ove riječi često se koriste kao dokaz da je cjelokupni Plan spasenja u potpunosti završen na Golgoti.

Njegova žrtva na krstu jeste završena. Ona ne zahtijeva ponavljanje, dopunjavanje niti prinošenje novih žrtava.

U Rimljanima 8:34 Pavle govori o vaskrslom Hristu koji se nalazi s desne strane Boga i zauzima se za nas.

Jevrejima 7:25 navodi da Hrist može potpuno spasiti one koji preko Njega pristupaju Bogu, jer uvijek živi da posreduje za njih.

Prva Jovanova 2:1 govori o Hristu kao Zastupniku kod Oca kada vjernik sagriješi.

Prema tome, potrebno je razlikovati dovršenost žrtvenog čina od nastavka primjene njegovih rezultata.

Krst je neponovljivi temelj otkupljenja. Vaskrsenje potvrđuje Hristovu pobjedu. Nebeska prvosveštenička služba predstavlja nastavak ostvarivanja Plana spasenja.

Konačni završetak tog Plana nastupiće tek kada grijeh i smrt budu potpuno uklonjeni.

Zbog toga Hristovo posredništvo nije privremena pravna formalnost koja prestaje čim je žrtva prinesena, već služba koja vodi ka konačnoj obnovi odnosa između Boga i Njegovog stvočenja.

POKAJANJE, VJERA I PRIMJENA OTKUPLJENJA

Hristova žrtva ima univerzalni značaj, ali to ne znači da su svi ljudi automatski spaseni.

Prva Jovanova 2:2 govori o Hristovom pomirenju za grijehe cijelog svijeta. Prva Timoteju 2:4–6 povezuje Božju želju za spašenjem ljudi sa jednim Posrednikom koji je dao sebe kao

otkupninu za sve.

Međutim, univerzalna dostupnost spasenja ne znači njegovo bezuslovno prihvatanje od strane svakog pojedinca.

Čovjek je odgovorno moralno biće i Bog ne ukida njegovu slobodu izbora. Zato se u Novom savezu stalno povezuju pokajanje, vjera, obraćenje i oprostjenje grijeha.

Djela 3:19 pozivaju ljude da se pokaju i obrate kako bi njihovi grijesi bili izbrisani. Prva Jovanova 1:9 povezuje priznanje grijeha sa Božjom vjernošću i pravednošću u opraštanju i očišćenju. Time se pokazuje da Hristovo posredništvo nije pravna konstrukcija koja čovjeku omogućava da trajno ostane u pobuni protiv Boga, a ipak uživa sve prednosti spasenja.

Naprotiv, cilj otkupljenja jeste uklanjanje grijeha i obnova zajedništva.

Čovjek koji prihvata Hrista ne prihvata samo mogućnost izbjegavanja kazne. On prihvata povratak Bogu kao Izvoru života, istine i moralnog autoriteta.

To ne znači da spasenje zaslužuje vlastitim djelima niti da mora prvo postati moralno savršen da bi primio oprostjenje.

Spasenje je Božji dar, omogućen Hristovim djelom i prihvaćen vjerom.

Međutim, istinska vjera nije odvojena od pokajanja i spremnosti na promjenu života.

Upravo zato Hristovo posredništvo obuhvata i oprostjenje i obnovu, odnosno opravdanje i posvećenje.

KO KONAČNO SNOSI ODGOVORNOST ZA GRIJEH?

Jedno od pitanja koje se ne može zaobići jeste konačno rješavanje odgovornosti za grijeh.

Hrist je dobrovoljno ponio grijehe čovječanstva u svojoj posredničkoj službi, ali On sam nije začetnik grijeha niti njegov moralni počinilac. Biblija takođe predstavlja Sotonu kao začetnika pobune, obmane i iskušavanja ljudi (Jovan 8:44; Otkrivenje 12:9).

U starosaveznom obredu Dana očišćenja, opisanom u Levitskoj 16, pojavljuju se dva jarca sa različitim simboličkim ulogama.

Jedan je određen za Gospoda i povezan je sa žrtvenim očišćenjem. Drugi, određen za Azazela, ostaje živ i odnosi bezakonja naroda u pustinju nakon obreda očišćenja.

U tumačenju koje ovdje zastupamo, jarcu za Azazela predstavlja Sotonu kao prvobitnog začetnika grijeha, koji će na konačnom sudu snositi vlastitu odgovornost za pobunu i obmanu.

Treba naglasiti da je identitet Azazela predmet različitih tumačenja. Neki ga razumiju kao simbol uklanjanja grijeha, dok ga drugi povezuju sa demonskim bićem ili Sotonom. Sam tekst Levitske 16 ne izgovara neposredno ime Sotona. Prema našem razumijevanju tipologije Svetilišta, obred upućuje na konačno uklanjanje grijeha i snošenje krivične odgovornosti njegovog začetnika.

Naravno Sotona nije spasitelj niti zamjenska otkupiteljska žrtva za čovječanstvo. Njegova odgovornost ne može zamijeniti Hristovu žrtvu, niti oslobađa čovjeka odgovornosti za svjesno i nepokajano učešće u grijehu.

Hrist jedini omogućava oproštenje i obnovu. Sotona, kao začetnik pobune, snosi odgovornost za vlastito zlo i uticaj kojim je druge navodio na grijeh. Rimljanima 7 izražava srž problema koji naziva „zakonom grijeha“ u samoj ljudskoj prirodi.

Sotona je odgovoran za to, te prema tome zakonito i prima na sebe očišćene grijeha Božjeg naroda. Na taj način svaki grijeh će biti u konačnici kažnjen.

Konačni sud, opisan u Otkrivenju 20, predstavlja završno uklanjanje nepokajanih grešnika i posljedica grijeha. Sotona i pali anđeli takođe bivaju uništeni za vječnost drugom smrću. Time se Plan spasenja ne završava samo oslobađanjem pojedina od kazne, već potpunim uklanjanjem pobune iz Božjeg stvorenog poretka.

KRST KAO POBJEDA PRINCIPA ZASTUPNIŠTVA

Hristova žrtva ima i neposrednu vezu sa univerzalnim principom zastupništva koji predstavlja glavnu temu ove knjige.

Pobuna je nastala pokušajem da stvoreno biće uspostavi vlastitu nezavisnost od Boga. U njoj osnovi nalazi se odbacivanje Izvora života i nastojanje da vlastita volja postane najviši autoritet.

Hristov život i smrt pokazuju potpuno suprotan princip. Iako je bio jedinstveni Sin Božji, nije postupao kao nezavisni autoritet odvojen od Oca. Iako je imao pravo na najuzvišeniji položaj, prihvatio je ljudsku prirodu, poniženje i stradanje (Filipljanima 2:6-7). Iako je bio bez grijeha, dobrovoljno je ponio teret otkupljenja grešnog čovječanstva. Njegova poslušnost nije prestala ni kada je zahtijevala žrtvovanje vlastitog života.

U tome se pokazuje potpuna suprotnost između Hristovog karaktera i principa pobune. Sotonski princip nastoji ostvariti uzvišenje kroz nezavisnost, prisvajanje autoriteta i samopotvrđivanje. Hristov princip predstavlja dobrovoljnu odanost Bogu, ljubav i požrtvovanost.

Međutim, krst nije samo moralna pobjeda jednog principa nad drugim. On je stvarni temelj otkupljenja.

Hristova dobrovoljna smrt omogućila je da Bog opravda pokajanog grešnika, a da pri tome ne zanemari ozbiljnost grijeha i zahtjeve pravednosti.

Njegovo vaskrsenje potvrdilo je pobjedu nad smrću i omogućilo nastavak posredničke službe.

Njegovo sadašnje zastupanje vjernika pokazuje da spasenje nije završeno formalnom izjavom oprostjenja, nego vodi ka konačnom uklanjanju grijeha i obnovi života.

Zato se Plan spasenja ne može svesti ni na običnu zamjenu kažnjelog pojedinca, ni na puku demonstraciju Božje ljubavi, ni na moralni primjer koji čovjek treba samostalno oponašati.

On obuhvata stvarno, jedinstveno i dobrovoljno posredničko djelo Sina Božjeg, koji je postao drugi Adam i otvorio čovječanstvu put povratka Ocu.

Stoga krst predstavlja neponovljivi temelj otkupljenja, vaskrsenje potvrđuje pobjedu nad smrću, a Hristova nebeska služba nastavlja primjenu i ostvarenje Božjeg Plana spasenja.

Upravo zato naše razmatranje Hristovog posredništva ne završava Golgotom.

Sin koji je kao savršeni Zastupnik Oca postao Predstavnik čovječanstva sada služi kao nebeski Prvosveštenik. Njegova služba obuhvata zastupanje vjernika, oprostjenje, očišćenje i konačno rješavanje problema grijeha.

Da bismo razumjeli kako se to ostvaruje, potrebno je razmotriti biblijsko učenje o nebeskoj Svetinji i Hristovoj prvosveštenskoj službi.

Poglavlje 8.

HRISTOVA NEBESKA POSREDNIČKA SLUŽBA

OD GOLGOTE DO NEBESKOG SVETILIŠTA

Hristova žrtva na Golgoti predstavlja neponovljivi temelj otkupljenja čovječanstva. Svojom dobrovoljnom smrću, nakon života potpune poslušnosti Ocu, Sin Božji ostvario je djelo koje nijedno drugo biće nije moglo izvršiti. Međutim, Novi savez jasno pokazuje da Plan spasenja nije završen Hristovom smrću, pa čak ni Njegovim vaskrsenjem i vaznesenjem.

Nakon povratka na Nebo, Hrist nastavlja svoju službu kao Prvosveštenik i Posrednik između Boga i ljudi.

Apostol Pavle govori o vaskrsлом Hristu koji je s desne strane Boga i zauzima se za nas (Rimljanima 8:34). Poslanica Jevrejima objašnjava da On može potpuno spasiti one koji preko Njega pristupaju Bogu, jer uvijek živi da posreduje za njih (Jevrejima 7:25).

Odgovor se nalazi u razlikovanju otkupiteljske žrtve od primjene i konačnog ostvarenja njenih rezultata.

Žrtva je prinesena jednom za svagda i ne može se ponavljati. Međutim, problem grijeha nije potpuno uklonjen iz stvorenog poretka. Ljudi se i dalje rađaju u smrtnom stanju, donose moralne odluke, griješe, kaju se i prihvataju ili odbacuju spasenje. Zato Hristovo djelo nije ograničeno na historijski događaj Golgote. Njegova žrtva obezbijedila je osnov za pomirenje, dok se kroz Njegovu posredničku službu ostvaruje oproštenje,

opravdanje, očišćenje i konačna obnova onih koji prihvataju spasenje.

ZEMALJSKA SVETINJA KAO PRIKAZ PLANA SPASENJA

Kada je Bog izveo Izraelce iz Egipta, dao im je uputstva za izgradnju Svetilišta u kojem će se odvijati posebna služba povezana sa Njegovim prisustvom, Zakonom, žrtvama i pomirenjem.

U Izlasku 25:8 Bog nalaže da Mu narod načini Svetilište kako bi prebivao među njima.

Poslanica Jevrejima objašnjava da je zemaljsko Svetilište bilo slika i sjenka nebeske stvarnosti (Jevrejima 8:5).

Služba u njemu bila je uređena tako da Izraelcima predstavi različite aspekte pomirenja sa Bogom.

U dvorištu Svetilišta nalazio se žrtvenik, na kojem su prinošene žrtve. U prvom odjeljenju, Svetinji, nalazili su se sto sa hljebovima, menora i kadioni oltar. Drugo odjeljenje, Svetinja nad svetinjama, sadržalo je Kovčeg saveza sa pločama Božjeg Zakona, nad kojim se nalazio poklopac milosti.

Povezanost Božjeg Zakona i poklopca milosti imala je poseban značaj. Grijeh je predstavljao prestup Zakona, dok je sistem pomirenja pokazivao da Bog otvara put oproštenju bez ukidanja moralnih načela na kojima počiva Njegova vladavina.

Sveštenici su služili kao posrednici u okviru obrednog sistema. Njihova služba nije bila nezavisna od Boga, niti su imali vlast da proizvoljno određuju propise u službi ili uslove oproštenja.

Time se ponovo pokazuje princip zastupništva: služitelj djeluje sa primljenim autoritetom, u skladu sa voljom Onoga

koji ga je ovlastio.

Međutim, zemaljski sveštenici i životinjske žrtve nisu mogli trajno riješiti problem grijeha. Oni su predstavljali privremeni, simbolički sistem koji je ukazivao na buduću Hristovu službu.

Jevrejima 10:1–4 naglašava da životinjske žrtve nisu mogle same po sebi konačno ukloniti grijehe.

Stvarna otkupiteljska žrtva i savršeni Prvosveštenik morali su doći kasnije.

SVAKODNEVNA SLUŽBA I DAN POMIRENJA

U zemaljskom Svetilištu postojale su dvije povezane vrste službe: redovna služba tokom godine i posebna godišnja služba Dana pomirenja.

Redovna služba uključivala je prinošenje žrtava, sveštensko posredovanje i obrede povezane sa oproštenjem grijeha.

Međutim, simbolički proces nije bio završen pojedinačnim obredima.

Jednom godišnje, na Dan pomirenja, obavljana je posebna služba očišćenja Svetilišta i naroda (Levitska 16). Njena svrha bila je da pokaže konačno rješavanje problema grijeha koji je prethodno bio predmet žrtvenog i sveštenskog posredovanja.

U Levitskoj 16:30 naglašava se očišćenje naroda pred Gospodom. Važno je razumjeti da ovaj proces nije značio kako Bog nije mogao oprostiti pojedincu prije Dana pomirenja. Oproštenje je bilo stvarno dostupno kroz propisanu službu.

Ovdje dolazimo do značajne razlike između oprostjenja grešnika i konačnog uklanjanja grijeha iz Božjeg poretka. Pojedinaac može biti opravdan i prihvaćen od Boga, dok se

istorijski problem grijeha, odgovornosti, suda i smrti još uvijek nalazi u procesu konačnog rješavanja.

Zato je Dan pomirenja imao šire značenje od pojedinačnog oprostjenja.

Kao i ostali djelovi obrednog sistema, on je ukazivao na stvarnost koju će ostvariti Hristova služba.

Poslanica Jevrejima predstavlja Isusa Hrista kao savršenog Prvosveštenika, čija je služba neuporedivo uzvišenija od službe levitskih sveštenika.

Za razliku od zemaljskih sveštenika, Hrist nije imao vlastitih grijeha za koje bi morao prinostiti žrtvu (Jevrejima 7:26–27). On nije pripadao sveštenučkoj lozi Aronovih potomaka, već je Njegovo sveštenstvo povezano sa redom Melhisedekovim (Jevrejima 5:5–10; 7:11–17).

Njegovo sveštenstvo nije privremeno niti zavisno od smjenjivanja generacija sveštenika. Budući da je vaskrsao i trajno živi, Njegova služba ima neprekidan karakter.

Jevrejima 8:1–2 predstavlja Hrista kao Prvosveštenika koji je sjeo s desne strane prijestola Veličanstva na nebesima i služi u istinskom Svetilištu koje je podigao Gospod, a ne čovjek.

Hristova posrednička služba nije samo metafora za Njegov uticaj na vjernike. Biblija je predstavlja kao stvarno djelovanje vaskrslog Sina Božjeg u prisustvu Oca.

Njegova žrtva na zemlji bila je neophodna za ostvarenje otkupljenja, ali Njegova služba sada se nastavlja u nebeskoj stvarnosti.

Jevrejima 9:24 kaže da Hrist nije ušao u Svetilište načinjeno ljudskim rukama, nego u samo Nebo, kako bi se pojavio pred Božjim licem za nas.

Međutim, to ne znači da Bog mora biti nagovaran da oprost niti da je Hristovo posredništvo prepreka koju Otac postavlja pred čovjeka.

Naprotiv, cijela služba proizlazi iz Očeve namjere da spasi ljude. Sin djeluje sa autoritetom koji je primio od Oca, dok Otac kroz Sina ostvaruje svoj Plan spasenja.

ZASTUPANJE POKAJANOG GREŠNIKA

Jedna od neposrednih svrha Hristove nebeske službe jeste zastupanje ljudi koji su prihvatili spasenje, ali se još uvijek nalaze u svijetu obilježenom grijehom.

Apostol Jovan piše da vjernici imaju Zastupnika kod Oca, Isusa Hrista pravednika, ako neko sagriješi (1. Jovanova 2:1).

Prvo, Hristovo zastupništvo nastavlja se nakon Njegovog vaskrsenja.

Drugo, predmet tog zastupništva jesu stvarni grijesi ljudi koji se obraćaju Bogu.

Hrist ne opravdava grijeh niti predstavlja pobunu kao nešto beznačajno. On zastupa grešnika na osnovu svog savršenog života i ostvarene otkupiteljske žrtve.

U Jevrejima 4:14–16 vjernici su pozvani da sa pouzdanjem pristupe prijestolu blagodat, jer imaju Prvosveštenika koji razumije njihove slabosti i iskušenja.

Pristup prijestolu blagodat zato nije ograničen na posebnu zemaljsku sveštenu klasu. Hrist je jedini otkupiteljski Posrednik između Boga i čovjeka.

Ljudski propovjednici, pastiri i drugi služitelji mogu poučavati, ohrabrivati i moliti se za druge, ali ne mogu preuzeti Hristovu jedinstvenu posredničku ulogu.

Nijedan čovjek ne raspolaže nezavisnom vlašću da uklanja grijeh ili garantuje spasenje. Oproštenje dolazi od Boga, na osnovu Hristovog otkupiteljskog djela.

NEBESKO SVETILIŠTE I STVARNOST SUDA

Danilo 7:9–10 opisuje nebesko zasjedanje suda, prijestole, prisustvo Pradavnog i otvaranje knjiga.

U nastavku viđenja pojavljuje se neko poput Sina čovječijeg, koji pristupa Pradavnom i prima vlast, slavu i kraljevstvo (Danilo 7:13–14).

Pradavni i Sin čovječiji predstavljeni su kao različiti učesnici nebeskog događaja. Jedan predaje vlast, dok je drugi prima. Ovakva slika u skladu je sa univerzalnim principom zastupništva: Otac je vrhovni Izvor autoriteta, a Sin prima i ostvaruje povjerenu vlast.

Grieh nije samo privatni problem pojedinca. Pobuna je dovela u pitanje Božji autoritet, narušila moralni poredak i proizvela smrt i stradanje.

U okviru svetilišne tipologije, završna faza nebeske službe povezuje se sa Danom pomirenja, odnosno konačnim očišćenjem Svetilišta.

Danilo 8:14 govori o periodu nakon kojeg će Svetilište biti očišćeno, odnosno opravdano ili vraćeno u ispravno stanje, zavisno od prevodilačkog razumijevanja hebrejskog izraza.

U tumačenju koje povezujemo sa proročkim periodima iz Danila 8 i 9, završna faza Hristove nebeske službe označava početak istražne faze Božjeg suda.

Prema istorijsko-proročkom razumijevanju zastupljenom u našoj literaturi, period od 2300 proročkih dana, tumačenih

kao godine, završava se 1844. godine, kada započinje završna faza nebeskog suda. Ovaj zaključak nije izričito naveden u jednom biblijskom stihu, nego proizlazi iz povezanog tumačenja proročkih vremenskih perioda, odnosa Danila 8 i 9 i načela dan za godinu. U drugim hrišćanskim tradicijama postoje drugačija tumačenja ovih proročanstava.

ŠTA ZNAČI OČIŠĆENJE NEBESKE SVETINJE?

Odgovor ne treba tražiti u predstavi da su nebeske prostori fizički zaprljane ili da grešnici mogu neposredno prenijeti materijalnu nečistotu u Božje prebivalište.

Zemaljsko Svetilište koristilo je fizičke obrede, krv, žrtve i simboličko uklanjanje nečistoće kako bi prikazalo duhovnu i pravnu stvarnost povezanu sa grijehom. U tom smislu, očišćenje Svetilišta predstavlja završno rješavanje pitanja grijeha, oproštenja, odgovornosti i Božje pravde.

Jevrejima 9:23 govori o očišćenju nebeskih stvarnosti boljim žrtvama od onih koje su korišćene u zemaljskom sistemu.

Ovaj tekst nije jednostavno objašnjenje svih pojedinosti nebeskog očišćenja, ali potvrđuje da autor Poslanice vidi stvarnu povezanost između zemaljskih obreda i Hristovog nebeskog djela.

Oprošteni grijeh prestaje biti osnova za osudu pokajanog grešnika. Međutim, konačno rješenje pobune uključuje i javno potvrđivanje pravde Božjih odluka i potpuno uklanjanje grijeha iz stvorenog poretka.

Važno je takođe izbjeći pretjerano doslovno razumijevanje odnosa između zemaljskog i nebeskog Svetilišta.

Zemaljsko Svetilište imalo je dva odjeljenja, ali iz toga ne

slijedi nužno da moramo zamišljati Hrista kako se u određenoj godini fizički preseljava iz jedne nebeske prostorije u drugu.

Poslanica Jevrejima već nakon Hristovog vaznesenja govori o Njegovom pristupu samom Božjem prisustvu (Jevrejima 9:24). Zato razlikovanje faza nebeske službe prvenstveno treba razumjeti prema njihovoj svrsi i funkciji, a ne samo prema pretpostavljenoj nebeskoj geografiji.

ISTRAŽNI SUD I HRISTOVO ZASTUPNIŠTVO

Istražni sud nije pokušaj da se utvrdi nešto što Bog prethodno nije znao. Sveto pismo prikazuje Boga kao Onoga koji poznaje ljudske misli, namjere i djela (Psalam 139:1–4; Jevrejima 4:13).

Njegova svrha povezana je sa pravdom, odgovornošću i potvrđivanjem legitimnosti Božjih odluka pred stvorenim bićima. Danilo 7:10 i Otkrivenje 20:12 koriste sliku otvorenih knjiga. Time se prikazuje da Božje odluke nisu proizvoljne ili zasnovane na nepoznatim kriterijumima.

U okviru razumijevanja istražnog suda koje ovdje zastupamo, razmatranje ljudskih slučajeva pokazuje ko je prihvatio spasenje kroz Hrista, a ko ga je odbacio.

To ne znači da se ljudi spasavaju vlastitim zaslugama ili da Bog tokom suda iznova odlučuje da li je Hristova žrtva bila dovoljna. Međutim, prihvatanje spasenja uključuje stvarni odnos prema Bogu, a taj odnos otkriva se kroz vjeru, pokajanje i životne odluke. Zato Biblija povezuje sud sa ljudskim djelima, ne zato što djela predstavljaju nezavisnu otkupninu, već zato što otkrivaju čovjekov odnos prema istini i Božjoj volji.

Njegovo zastupanje ne predstavlja pokušaj da se neistina

prikaže kao istina niti da se nepokajani grijeh proglasi beznačajnim. On zastupa one koji su prihvatili Božju blagodat i kroz Njega pristupaju Ocu.

ZAŠTO OTAC I SIN NISU SUPROTSTAVLJENE STRANE?

Hristova nebeska posrednička služba se pogrešno zamišlja kao neprekidno ubjeđivanje Oca da ne kazni ljude kojima Sin želi da oprost.

On je sam poslao Sina, uspostavio Plan spasenja i kroz Hrista omogućio pomirenje čovječanstva sa sobom. Isus u Jovanu 16:26–27 naglašava Očevu ljubav prema učenicima, čime pokazuje da Njegovo zastupništvo ne treba razumjeti kao nagovaranje neprijateljski raspoloženog Boga. Prema tome, kada Novi savez govori o Hristu koji se zauzima za nas, ne treba zamišljati sukob između Očeve pravde i Sinove milosti.

Bog je Izvor oprostjenja, dok Sin predstavlja jedinstveni put kroz koji se oprostjenje i pomirenje ostvaruju.

Upravo zato 1. Timoteju 2:5 povezuje jednog Boga sa jednim Posrednikom između Boga i ljudi.

Postojanje Posrednika ne znači da je Bog odsutan iz procesa spasenja. Naprotiv, posredništvo je način na koji On ostvaruje svoju spasonosnu namjeru.

ZAVRŠETAK POSREDNIČKE SLUŽBE

Ako Hristovo otkupiteljsko posredništvo ima poseban početak u Planu spasenja, logično je postaviti pitanje njegovog završetka.

Biblija prikazuje Plan spasenja kao proces koji ima konačni cilj: potpuno uklanjanje grijeha, smrti i pobune.

U Otkrivenju 22:11 nalazimo izjavu koja pokazuje konačno utvrđivanje moralnog stanja ljudi. U nastavku, Otkrivenje 22:12 govori o Hristovom dolasku i nagradi prema djelima.

Ovi tekstovi u okviru našeg razumijevanja ukazuju na završetak vremena u kojem ljudi mogu prihvatiti spasenje i promijeniti svoj položaj prema Bogu.

Jevrejima 9:28 govori o Hristovom drugom pojavljivanju radi spasenja onih koji Ga očekuju, a ne radi novog prinošenja za grijeh.

Kada pitanje grijeha bude konačno riješeno, više neće postojati potreba za zastupanjem pokajanih grešnika niti za daljim odlučivanjem o njihovom opravdanju. Kada grijeh bude uklonjen, otkupiteljska služba ispuniće svoju svrhu. Međutim, Sin će i dalje ostati jedinstveni Sin Božji, savršeno Očevo obličje i Onaj kroz koga se ostvaruje Božja volja.

KONAČNI CILJ – OBNOVLJENO ZAJEDNIŠTVO SA BOGOM

Bog namjerava obnoviti poredak u kojem više neće biti grijeha, smrti, neprijateljstva i odvajanja od Njega.

U Otkrivenju 21:3–4 opisuje se Božje prebivanje sa spašenim ljudima i konačni prestanak smrti, tuge i bola.

Pobuna je pokušala uspostaviti nezavisnost od Izvora života. Hristovo posredništvo vraća čovječanstvo u zajedništvo sa tim Izvorom.

Kroz Hrista se otkrivaju Božji karakter i volja, ostvaruje pomirenje, obezbjeđuje oprostjenje i omogućava konačno uklanjanje grijeha.

Hrist ne posreduje zato što Otac nije spreman da primi čovjeka, već zato što je grijeh stvorio stvarni problem koji je

potrebno riješiti u skladu sa Božjom pravdom, ljubavlju i moralnim poretком.

Njegova služba nije neprekidno ponavljanje žrtve, nego primjena i dovršavanje otkupiteljskog djela koje je jednom za svagda ostvareno na Golgoti.

Hristovo univerzalno zastupništvo prethodi grijehu, Njegovo otkupiteljsko posredništvo rješava problem grijeha, a završetak te službe omogućava konačnu obnovu zajedništva između Boga i spasenog čovječanstva.

Poglavlje 9.
**ZASTUPNIŠTVO, POSREDNIŠTVO I
POGREŠNA TEOLOŠKA SHVATANJA**

**ZAŠTO JE PRAVILNO RAZUMIJEVANJE
HRISTOVOG IDENTITETA PRESUDNO?**

Hristovo zastupništvo i posredništvo nisu izdvojene teološke teme koje se mogu pravilno razumjeti nezavisno od Njegovog identiteta i odnosa sa Ocem. Naprotiv, od odgovora na pitanje ko je Isus Hrist zavisi i naše razumijevanje Njegovog autoriteta, utjelovljenja, otkupiteljske žrtve i nebeske službe.

Tokom istorije hrišćanstva razvijena su različita objašnjenja Hristove prirode, božanstva i posredničke uloge. Neka naglašavaju Njegovu božansku prirodu do te mjere da Njegova stvarna zavisnost od Oca postaje teško razumljiva. Druga, suprotno tome, umanjuju Njegovu pretpostojanje i jedinstveni položaj, svodeći Ga na naročito nadahnutog čovjeka ili stvoreno biće.

Problem se pojavljuje i kada se Hristovo posredništvo tumači samo kao pravni postupak ili kada se Njegova jedinstvena služba praktično zamagljuje uvođenjem dodatnih posredničkih autoriteta.

Polazna tačka mora biti biblijsko svjedočanstvo o jednom Bogu Ocu, od koga je sve, i jednom Gospodu Isusu Hristu, kroz koga je sve (1. Korinćanima 8:6).

Ovaj odnos Izvora i Kanala predstavlja osnov naše argumentacije. On ne isključuje Hristovu božansku prirodu, ali

razlikuje apsolutni Izvor života od Sina koji svoj život i autoritet ima od Oca.

PROBLEM POISTOVJEĆIVANJA OCA I SINA

Jedna od osnovnih grešaka u razumijevanju Božjeg identiteta jeste poistovjećivanje Oca i Sina kao da se radi o jednoj ličnosti koja se samo pojavljuje u različitim ulogama. Prema takvom shvatanju, Bog se u određenim okolnostima otkriva kao Otac, u drugim kao Sin, a u trećim kao Sveti Duh.

Ovaj pristup, poznat kao modalizam, ozbiljno otežava razumijevanje biblijskih izvještaja u kojima Otac i Sin stupaju u stvarni međusobni odnos.

Ako su Otac i Sin samo različite uloge jednog subjekta, postavlja se pitanje kome se Isus molio, ko Ga je poslao, od koga je primio vlast i kome će predati kraljevstvo na završetku Plana spasenja.

U Jovanu 17:5 Isus govori Ocu o slavi koju je imao kod Njega prije postanja svijeta. U Jovanu 5:26 navodi da Mu je Otac dao da ima život u sebi. U Mateju 28:18 izjavljuje da Mu je data sva vlast na nebu i na zemlji.

Ove izjave imaju prirodno značenje kada Oca i Sina razumijemo kao stvarno različite ličnosti.

Ako bi Otac i Sin bili samo dva naziva za istu ličnost, odnos poslanja, primanja autoriteta i zastupanja izgubio bi svoje neposredno značenje.

Međutim, modalizam nije isto što i tradicionalna doktrina o Trojstvu. Trinitarno učenje takođe razlikuje Oca i Sina kao stvarne ličnosti, pa se argumenti protiv modalizma ne mogu automatski smatrati dokazima protiv Trojstva.

TROJSTVO I PITANJE JEDNOG APSOLUTNOG IZVORA

Tradicionalna doktrina o Trojstvu uči da je Bog jedno božansko biće u tri stvarno različite, vječne i jednako božanske ličnosti: Ocu, Sinu i Svetom Duhu. U klasičnoj formulaciji Sin je vječno rođen od Oca, a njihova zajednička božanska priroda ostaje jedna. Ali sama trinitarska definicija ne uspijeva logički objasniti kako tri stvarno različite osobe, od kojih je svaka potpuno Bog, ipak predstavljaju samo jednog Boga.

Čitava rasprava može se svesti na jedno veoma jednostavno pitanje: Koliko postoji stvarnih božanskih ličnih subjekata? Ako postoji jedan, onda treba objasniti kako su Otac, Sin i Sveti Duh tri stvarne osobe, a ne tri načina postojanja, manifestacije, odnosa ili uloge jednog božanskog subjekta. Ako postoje tri, onda treba objasniti zašto tri stvarno različita, vječna, svemoćna i potpuno božanska lična subjekta nisu tri Boga.

Središnje pitanje je drugačije: da li biblijski tekstovi zahtijevaju takvo metafizičko razlikovanje jedne suštine i tri ličnosti ili dosledno predstavljaju Boga Oca kao jedini neizvedeni Izvor, a Sina kao Onoga koji stvarno potiče od Njega, prima život i autoritet i savršeno Ga zastupa?

Isus se obraća Ocu kao jedinom istinitom Bogu (Jovan 17:3), govori o svom Bogu i poslije vaskrsenja (Jovan 20:17; Otkrivenje 3:12), a Pavle razlikuje Oca „od koga je sve“ i Sina „kroz koga je sve“ (1. Korinćanima 8:6). U 1. Korinćanima 15:24–28 Sin na kraju predaje kraljevstvo Ocu. Trinitarna teologija takve iskaze tumači u okviru ličnih odnosa i Hristove posredničke službe. Mi ih razumijemo kao dosledno svjedočanstvo o stvarnom prvenstvu Oca kao Izvora. To nije zaključak iz jednog izdvojenog stiha, nego iz odnosa više tekstova.

LOGIČKI PROBLEMI TRINITARNE DOGME

I UTJELOVLJENJA APSOLUTNOG BOGA

Pitanje logičke doslednosti ne smije se zaobići pozivajem na tajnu. Tajna je ono čiji način ostvarivanja ne poznajemo; protivriječnost je tvrdnja da nešto istovremeno jeste i nije isto, u istom smislu. Hrišćanska vjera ne zahtijeva da razum prestane razlikovati ta dva pojma.

Halkidonska definicija iz 451. godine govori o Hristu kao potpuno Bogu i potpuno čovjeku, sa dvije prirode u jednoj ličnosti, bez miješanja i razdvajanja. Ta formulacija nastoji sačuvati Njegovu istinsku božansku i ljudsku stvarnost. Postoji jedan problem za ovu tvrdnju: Sveto pismo nigdje ne kaže: „Bog je postao čovjek.“ Biblija neprestano govori o tome da je Bog poslao svog Sina.

„Ali kad se vrijeme navršilo, Bog je poslao svog Sina, rođenog od žene i rođenog pod Zakonom.“ (Galatima 4:4)

Bog ima Sina. Bog šalje Sina. Sin dolazi kao poslani od Oca. Sin se rađa kao čovjek. Sin izvršava Očevu volju: govori riječi koje mu je Otac dao i čini djela koja mu Otac daje. Sin se moli Ocu. Sin naziva Oca svojim Bogom. Sin se žrtvuje. Bog ga vaskrsava. Bog ga uzvisuje. Bog mu daje vlast. A Sin na kraju predaje kraljevstvo Bogu. To je obrazac koji se ponavlja kroz Novi savez – biblijski konkretni jezik.

Pravo pitanje nije: „Može li Bog postati čovjek?“ Pitanje nije šta bi Bog hipotetički mogao učiniti. Pitanje je šta je Bog zaista učinio, prema Bibliji? A odgovor Novog saveza nije formulisan riječima „Bog je postao čovjek,“ nego Bog je poslao svoga Sina. To nije mala razlika. To mijenja cijelu sliku. Zato Pavlove riječi ostaju možda najjednostavniji sažetak: „Jer je

jedan Bog, i jedan posrednik Boga i ljudi, čovjek Hristos Isus.“

LOGIČKA NEODRŽIVOST PREMISE „POTPUNO ČOVJEK I POTPUNO BOG“

Sa čisto **formalno-logičkog stanovišta**, van okvira dogmatike i filozofije, ova tvrdnja **ne može proći klasične zakone logike**.

Da bismo to vidjeli, moramo primijeniti tri osnovna zakona klasične logike na definicije pojmova „Boga“ i „čovjeka“:

1. Zakon neprotivrječnosti (A ne može biti i ne-A)

Ovaj zakon nalaže da nešto ne može istovremeno i u istom smislu imati i nemati isto svojstvo.

- **Čovjek** je po definiciji: ograničen, smrtan, stvoren, ima ograničeno znanje i ograničenu moć.
- **Bog** (u monoteističkom kontekstu) je po definiciji: neograničen (sveprisutan), besmrtan, nestvoren, sveznajući i svemoguć.

Ako tvrdnju „Isus je potpuno čovjek i potpuno Bog“ prevedemo na njihove definisane osobine, dobijamo sledeće parove logičkih suprotnosti:

- Isus je **ograničen i neograničen**.
- Isus je **smrtan i besmrtan**.
- Isus je **rođen i nerođen**.
- Isus je **sveznajući (A) i nije sveznajući (ne-A)**.

U klasičnoj logici, pridruživanje svojstava A i ne-A istom subjektu u istom trenutku predstavlja **direktnu logičku protivrječnost** (kontradikciju).

2. Zakon identiteta ($A = A$)

Pojam „potpuno X“ podrazumijeva posjedovanje *svih*

esencijalnih osobina koje čine X.

- Ako oduzmete besmrtnost ili neograničenost, subjekat više nije „potpuno Bog“.
- Ako oduzmete ograničenost ili smrtnost, subjekat više nije „potpuno čovjek“.

Logički, ne možete spojiti dva skupa osobina čije su osnovne definicije uzajamno isključive, a da pri tome oba skupa zadrže svoj potpuni identitet.

3. Zakon isključenja trećeg (A ili ne-A)

Logika nalaže da za bilo koje svojstvo subjekat mora biti ili A ili ne-A (treća mogućnost ne postoji).

- Za svojstvo „sveznanje“: subjekat ili zna sve (A) ili ne zna sve (ne-A).
- Izjava da je neko „potpuno čovjek“ (ne zna sve) i „potpuno Bog“ (zna sve) pokušava obuhvatiti obje strane istovremeno, što krši princip isključenja trećeg.

Ako, dakle, iz analize izbacimo filozofske i dogmatske konstrukcije (poput teološkog koncepta *hipostatske unije* ili razdvajanja „dvije prirode u jednoj osobi“), tvrdnja Subjekt X je u potpunosti A i u potpunosti ne-A u klasičnoj logici predstavlja **formalnu kontradikciju**. Stoga, posmatrano isključivo kroz aparat formalne logike, ta premisa ne može proći test logičke doslednosti.

ŠTA JE SA PREMISOM „BOG JE POSTAO ČOVJEK“?

Slično tome, sa formalno-logičkog stanovišta, van filozofskih objašnjenja i teoloških dogmi, **premise „Bog je postao čovjek“** takođe ne može proći pravila klasične logike.

U logici, kada subjekat X „postane“ Y, to podrazumijeva

jednu od dvije stvari: 1) promjenu stanja / transformaciju – X gubi svoja dotadašnja svojstva i dobija nova svojstva Y (npr. gusjenica je postala leptir); 2) dodavanje novih svojstava uz zadržavanje starih – X dobija osobine Y (npr. dijete je postalo ljekar).

Primijenimo oba scenarija na definicije Boga i čovjeka.

Scenarij A: Promjena ili transformacija (Bog prestaje biti Bog da bi postao čovjek). Ako „postati“ znači da je koncept **Bog** (nepromjenjiv, besmrtn, neograničen, nestvoren) pretvoren u koncept **čovjek** (promjenjiv, smrtan, ograničen, stvoren), dobijamo:

- **Kršenje zakona nepromjenjivosti po definiciji:** U monoteističkoj logici, primarno svojstvo Boga jeste da je on **apsolutan i nepromjenjiv**. Ako bi Bog pretrpio promjenu i pretvorio se u nešto drugo, on bi time izgubio osnovno svojstvo koje ga uopšte čini Bogom.
- **Logički apsurd:** Izjava tvrdi da je *Nepromjenjivo (X)* postalo *Promjenjivo (Y)*. Onog trenutka kada promjena nastupi, X više ne postoji u svom izvornom obliku, što znači da Biće koje je postalo čovjek više nije Bog.

Scenarij B: Dodavanje prirode (Bog ostaje Bog, ali „postaje“ i čovjek). Ako „postati“ znači da Bog zadržava svoju božansku prirodu, a pripaja joj ljudsku, to dovodi do konflikta sa **zakonom neprotivrječnosti (A ne može biti i ne-A u isto vrijeme)**. Drugim riječima, dolazimo do istog problema kao i kod prethodne premise. Subjekat u isto vrijeme posjeduje međusobno isključiva svojstva: i) on je istovremeno **uzrok svega (nestvoren)** i **posledica nečega (stvoren)**; ii) on je **vječan (bez početka)** i **vremenski ograničen (ima početak u**

trenutku začeca/rođenja); iii) on je nezavisan od prostora i lokalizovan na jedno tijelo.

U klasičnoj formalnoj logici, spajanje svojstava A (npr. bez početka) i ne-A (sa početkom) u jedan isti subjekat u istom kontekstu stvara **sistemsku kontradikciju**.

Sledeći je problem relacije uzroka i posledice (kauzalni apsurd). U logičkim sistemima, **uzrok** mora prethoditi **posledici** i ne može zavisiti od nje. **Bog** se definiše kao Prvi Uzrok (Prazrok) svega što postoji. **Čovjek** je stvorena posledica unutar stvorenog univerzuma.

Izjava „Uzrok je postao Posledica“ unosi logički kružni apsurd tako da status „Prvog Uzroka“ gubi smisao. Izjava „**Apsolutno/Nestvoreno (X) je postalo Ograničeno/Stvoreno (Y)**“ u čisto formalnoj logici predstavlja **kategorijalnu grešku i direktnu kontradikciju**. Logički aparat takav proces ne može opravdati jer subjektu pripisuje međusobno poništavajuća stanja.

KO BI MORAO BITI HRIST KOJI NE KRŠI ZAKONE LOGIKE?

Ako se izraz „**Sin Božji**“ posmatra kao Isusov izvorni identitet u preegzistenciji, sa čisto **formalno-logičkog i lingvističkog stanovišta** (i dalje bez ulaska u dogmatiku i filozofiju), postojanje ili odsustvo logičkog problema zavisi isključivo od toga **kako definišemo pojam „Sin“**.

U klasičnoj logici i analizi jezika, izraz „Sin Božji“ može se razumjeti na dva osnovna načina. Jedan model je logički konzistentan, dok drugi stvara nove logičke prepreke.

Model 1: Dosledno (literalno) značenje relacije „Otac – Sin“. U svim poznatim jezicima i logičkim sistemima, relacija

„Otac i Sin“ podrazumijeva dvije stvari:

1. **Uzročno-posledični odnos:** Otac je uzrok, a Sin je posledica (Otac prethodi Sinu).
2. **Vremenski redoslijed:** Postojalo je vrijeme kada Otac jeste postojao, a Sin još nije bio rođen.

Logički ishod ovog modela je da ako je Isus u preegzistenciji doslovno „Sin Božji“ (biće proisteklo iz Boga):

- **Izbjegava se kontradikcija utjelovljenja:** Više nemamo problem da „Apsolutni/Nestvoreni Bog postaje čovjek“, već imamo jedno izvedeno nebesko biće (Sina Božjeg) koje uzima ljudsko tijelo.
- **Zadržava se sklad sa biblijskim monoteizmom:** Ako je Sin biće nastalo iz Oca, on po definiciji ima početak i nije apsolutni Bog.

Model 2: Ontološko (suštinsko) značenje – Sin kao posjednik iste prirode. Ako se pojam „Sin Božji“ ne tumači kao biološki ili vremenski nastanak, već kao kategorija „**onaj koji posjeduje istu suštinu/prirodu kao i Otac**“, **logički ishod ovog modela je povratak na početnu kontradikciju.** Ako „Sin Božji“ znači da Isus u potpunosti posjeduje narav/prirodu Apsolutnog Boga (vječan, nestvoren, neograničen, svezajući):

- Tvrdnja „Sin Božji je postao čovjek“ zapravo je samo drugačija formulacija tvrdnje „Bog je postao čovjek“.
- Time se vraćamo na isti formalno-logički zid objašnjen ranije: subjekat koji je po svojoj izvornoj prirodi **neograničen (A)** postaje **ograničen (ne-A)**. Promjena naziva (iz „Bog“ u „Sin Božji“) ne mijenja logička svojstva koja ti pojmovi nose.

Titula „Sin Božji“ sama po sebi ne uklanja logički problem preoblikovanja ili spajanja dviju nespojivih priroda (apsolutne i ograničene). Ona ga rješava **samo pod uslovom da se prihvati da Sin nije jednak Ocu u apsolutnim svojstvima.**

ŠTA MOŽEMO ZAKLJUČITI?

Sa čisto analitičkog i lingvističkog stanovišta – kada se uklone kasniji dogmatski usaglašeni koncepti (poput *homooousios* ili „istobitnosti“) – ideja da postoje dva ili tri bića (Trojstvo) koja su istovremeno i u potpunosti **Apsolut, Nestvoreni Izvor i Uzrok svega**, vodi u logički paradoks koji se u filozofiji i logici naziva **apsurd višestrukog Apsoluta**.

Pojam Apsolut (ili Primarni Uzrok) po svojoj logičkoj definiciji mora biti jedinstven – apsolut je ono iz čega sve drugo proizilazi, i neograničen – ne postoji ništa izvan njega što bi ga ograničavalo. Ako pretpostavimo da postoje dva ili tri bića (A, B i C) koja su potpuni „Apsolut“ ili „replike“ jedno drugog, da bi se A, B uopšte razlikovali kao dva posebna subjekta, A mora imati neko svojstvo koje B nema (ili obrnuto). Onog trenutka kada A ima nešto što B nema, B više nije Apsolut. Dakle, logički je nemoguće imati dva ili više Apsoluta ili Apsoluta i Njegove jednake replike.

Ako je Sin proistekao iz Oca, Sin ima svoj uzrok u Ocu. Biće koje ima svoj uzrok u drugom biću nije samopostojeće (neizvedeno/apsolutno). Time Sin po definiciji gubi status Apsoluta.

Ako Sin nije proistekao iz Oca, onda imamo dva nezavisna Prva Uzroka. To unosi logički kaos u uzročno-posledični lanac univerzuma (ko održava univerzum i čija je volja primarna?).

Kada se posmatra sam tekst (bez unesenih kasnijih filozofsko-teoloških sistema), izrazi poput „Otac“ i „Sin“ u semantičkom smislu uvijek uspostavljaju **jasnu relaciju i hijerarhiju**:

- **Otac** = Uzrok, Onaj koji šalje, Onaj koji daje vlast, Izvor.
- **Sin** = Posledica/Izveden, Onaj koji je poslat, Onaj koji prima vlast, Zastupnik Izvora.

Sama činjenica da jedan subjekat *prima* vlast, uči od drugog ili izvršava volju drugog, u čisto semantičkoj analizi jezika znači da taj subjekat **nema identičan autoritet i samostalnost** kao onaj koji mu tu vlast daje.

Ako se držimo rigoroznih pravila logike i jezika:

1. **Apsolut može biti samo Jedan.**
2. **Izvor života može biti samo Jedan.**
3. Svaki pokušaj da se drugi subjekat definiše kao „jednaka replika“ Prvog Izvora nužno ruši definiciju Apsoluta i stvara sistemsku kontradikciju (politeizam ili podijeljeni Apsolut).

Iz tog razloga, sa čisto formalno-analitičkog stanovišta, zaključak da Apsolutni Bog ne može imati sebi ravnog „ko-legu“ predstavlja jedini način da se sačuva **logička konzistentnost biblijskog monoteističkog koncepta**.

TRINITARSKJE ZAVRZLAME

Klasična hristologija pokušava izbjeći ove protivrječnosti razlikovanjem priroda: Hrist je besmrtni prema božanskoj, a smrtni prema ljudskoj prirodi; sveznaujući prema božanskoj, a ograničenog znanja prema ljudskoj. Ovo razlikovanje naizgled sprječava jednostavan zaključak da je dogma već samom

formulacijom logički nemoguća.

Međutim, time nije završeno objašnjenje. Ako postoji jedan lični subjekt, šta konkretno znači da isti Sin zna neku činjenicu prema jednoj prirodi, a prema drugoj je ne zna? Kako se dvije vrste znanja, djelovanja i iskustva odnose unutar jedne ličnosti? Pozivanje na dvije prirode postavlja okvir za odgovor, ali ne može zamijeniti dokaz da taj okvir proizlazi iz Pisma.

OGRANIČENO ZNANJE I PRIMLJENO OTKRIVENJE

Isus izjavljuje da dan i čas ne zna niko, ni anđeli, ni Sin, nego Otac (Marko 13:32). U Jovanu 8:28 govori da iznosi ono čemu Ga je Otac naučio, a u Otkrivenju 1:1 da je Bog dao Isusu Hristu otkrivenje. To su stvarni iskazi o Sinu, a ne objašnjenja dvije prirode napisana u samom tekstu.

Trinitarni tumač može reći da Sin nije znao prema ljudskom znanju, dok je prema božanskom znao. Ali tada je potrebno pokazati zašto tekst treba čitati upravo tako. Sama mogućnost tog objašnjenja ne dokazuje da ga je autor imao u vidu.

Obrazac primanja znanja i objave posebno je značajan zato što ne ostaje ograničen na Isusovu zemaljsku slabost: Otkrivenje 1:1 govori o proslavljenom Hristu. U modelu Izvora i Kanala to je razumljivo kao nastavak stvarnog odnosa Oca koji daje i Sina koji prima.

BESMRTNOST I STVARNOST HRISTOVE SMRTI

Sveto pismo govori da je Hrist umro za naše grijeha (1. Korinćanima 15:3), dok Boga opisuje kao Onoga koji **jedini ima besmrtnost** (1. Timoteju 6:16). Ako se insistira da je Sin apsolutni Bog u istom smislu kao Otac, pitanje glasi: ko je i u

kojem smislu umro na Golgoti?

Klasična hristologija odgovara da božanska priroda nije umrla, ali da je ličnost Sina zaista iskusiła smrt u ljudskoj prirodi. Time se nastoji izbjeći poricanje Hristove smrti, kao i tvrdnja da je božanska suština prestala postojati. Ipak, formulacija da je „Bog umro“ bez ovog razlikovanja lako stvara utisak koji sama dogma mora odmah ograničiti.

Apostolski tekstovi izlažu događaj neposredno: Bog je poslao Sina (Galatima 4:4), Hrist je umro (1. Korinćanima 15:3), a Bog Ga je vaskrsao (Djela 2:24; Rimljanima 10:9). Ovaj slijed pokazuje stvarnu različitost Oca i Sina i ne zahtijeva tvrdnju da je sam apsolutni Izvor života prestao živjeti.

NEPROMJENJIVOST I DOGAĐAJ UTJELOVLJENJA

Ako bi utjelovljenje značilo da se nepromjenjiva božanska suština pretvorila u ljudsku, nastao bi neposredan sukob sa pojmom apsolutne nepromjenjivosti. Klasična dogma upravo zato ne tvrdi da se božanska priroda pretvorila u ljudsku, već da ju je Sin preuzeo bez gubitka božanske prirode.

Ostaje pitanje šta znači stvarna novost u ličnom životu Onoga koji prije utjelovljenja nije imao ljudsku prirodu, a potom je ima. Odgovor da se božanska suština nije promijenila, nego da je ljudska priroda primljena u lično jedinstvo, zahtijeva dodatna metafizička razlikovanja.

Po Bibliji, Otac ostaje jedini apsolutni i neizvedeni Izvor, dok jedinstveni Sin koji od Njega potiče dobrovoljno preuzima ljudsku prirodu radi spasenja. Time se ne negira čudesnost utjelovljenja, ali nestaje nelogična pretpostavka da je apsolutni Izvor sam postao smrtno ljudsko biće.

STVARNO PORIJEKLO SINA I PITANJE VIŠE APSOLUTA

Više međusobno nezavisnih prvobitnih Izvora bilo bi teško pomiriti sa pojmom jednog apsolutnog Izvora svega. Međutim, trinitarna dogma tvrdi jednu božansku suštinu, a ne tri nezavisna izvora. Zato osnovna kritika mora pogoditi upravo njeno objašnjenje jedne suštine i ličnih odnosa, a ne karikaturu tri odvojena boga.

Posebno pitanje predstavlja vječno rađanje Sina: Sin je, prema tom učenju, stvarno od Oca, ali bez početka svog postojanja. Ako se to prihvati, treba objasniti u kojem smislu „rađanje“ označava stvarno porijeklo, a ne samo naziv odnosa bez početka.

Jovan 5:26 kaže da je Otac dao Sinu da ima život u sebi; Matej 28:18 da je Sinu data sva vlast; 1. Korinćanima 15:24–28 da Sin predaje kraljevstvo Ocu. Po Bibliji, zajedno sa tekstovima o jednorodnom Sinu, ovi iskazi upućuju na stvarno porijeklo i izvedeni autoritet Sina. Njegov početak prije stvaranja nije izričito datiran u Pismu, nego je teološki zaključak koji zahtijeva dokaz iz cjelokupnog svjedočanstva.

EGZEGEZA ILI NAKNADNA DOGMATSKA KONSTRUKCIJA?

Kada Isus kaže da je Otac veći od Njega (Jovan 14:28), kada Oca naziva svojim Bogom nakon vaskrsenja (Jovan 20:17) ili kada prima otkrivenje od Boga (Otkrivenje 1:1), tumač mora najprije utvrditi šta tekst govori u vlastitom kontekstu. Nije dovoljno unaprijed ustvrditi da se svaka nezgodna izjava odnosi samo na ljudsku prirodu.

Isto mjerilo vrijedi i za našu poziciju. Tekstove koji govore o Hristovom pretpostojanju, božanskoj prirodi i jedinstvu

sa Ocem ne smijemo zanemariti. Kritika protivničke dogme nije zamjena za pozitivan dokaz vlastitog tumačenja.

Istorijske dogmatske formulacije mogu biti predmet proučavanja, ali autoritet sabora nije zamjena za ispitivanje izvornih biblijskih tekstova. Teološki model mora pokazati da objašnjava Pismo, a ne samo da uspješno štiti već usvojenu definiciju.

POSREDNIŠTVO KAO PROVJERA TEOLOŠKE DOSLEDNOSTI

Pavle govori o jednom Bogu i jednom Posredniku između Boga i ljudi, čovjeku Hristu Isusu (1. Timoteju 2:5). Tu je neposredno postavljena razlika između Boga i Posrednika, kao i puna stvarnost Hristovog ljudskog predstavnništva.

Prema modelu koji slijedimo, Sin je savršeni Zastupnik Oca zbog svog stvarnog sinovskog odnosa, a čovječanstvo zastupa zato što je stvarno postao čovjek i kao drugi Adam ostvario poslušnost i otkupiteljsku žrtvu. Posredništvo tako nije nezavisna inicijativa drugog Apsoluta nego ostvarenje Očeve namjere kroz Sina.

Zato je naš prigovor trinitarnoj dogmi ozbiljniji od puke izjave da je „nelogična“: njena filozofska razlikovanja moraju dokazati i vlastitu unutrašnju koherentnost i vjernost biblijskim iskazima. Dogma o Trojstvu to ne može. Ali princip Izvora i Kanala pruža neposredno i jasno objašnjenje stvarnog odnosa Oca i Sina i Hristove posredničke službe.

DA LI SINOVO ZASTUPNIŠTVO UMANJUJE NJEGOVO BOŽANSTVO?

Sin je odsjaj Očeve slave i jasno obličje Njegovog bića (Jevrejima 1:3). Kroz Njega je sve stvoreno (Kološanima 1:16).

On posjeduje život u sebi, ali Mu je Otac dao da ga ima (Jovan 5:26). Božansko dostojanstvo Sina proizlazi iz jedinstvenog odnosa sa Ocem. On nije obični anđeo, prorok ili stvoreni izaslanik. Njegovo porijeklo, priroda i položaj razlikuju Ga od svih drugih bića.

Istovremeno, savršeno predstavljanje Oca ne podrazumijeva da Sin mora biti identičan Ocu po ličnosti ili po položaju apsolutnog Izvora. U Hristovom slučaju taj princip dobija najuzvišenije značenje, jer On predstavlja Oca na osnovu stvarnog sinovskog odnosa, a ne samo spoljašnjeg ovlašćenja.

SVETI DUH I PITANJE ZASTUPNIŠTVA

Za cjelovitost biblijskog razumijevanja potrebno je razmotriti i ulogu Duha svetog.

Trinitarna doktrina predstavlja Svetog Duha kao treću božansku ličnost, jednaku Ocu i Sinu po božanskoj prirodi.

Međutim, prema Bibliji Sveti Duh je Božji Duh, kroz koga Otac i Sin djeluju u stvorenim bićima, otkrivaju istinu i ostvaruju duhovnu obnovu.

Pavle govori o Božjem Duhu i Hristovom Duhu u Rimljanima 8:9–11, a u Galatima 4:6 kaže da je Bog poslao u naša srca Duh svog Sina.

Isus obećava učenicima da ih neće ostaviti kao siročad i govori o svom dolasku k njima (Jovan 14:18). U istom razgovoru objašnjava djelovanje Duha istine, koji će ih poučavati, podsjećati na Njegove riječi i upućivati na istinu.

U netrinitarnom razumijevanju koje slijedimo, to djelovanje ne zahtijeva uvođenje trećeg nezavisnog centra božanskog autoriteta.

Ipak, potrebno je ozbiljno uzeti u obzir i tekstove u kojima se Duh opisuje ličnim izrazima, kao Onaj koji govori, poučava, svjedoči ili može biti ožalošćen (Jovan 16:13; Djela 13:2; Efescima 4:30).

Riječ je o posebnoj biblijskoj temi koja zahtijeva širu argumentaciju. Za svrhu ove knjižice dovoljno je utvrditi da Sveto pismo ne predstavlja svetog Duha kao dodatnog otkupiteljskog posrednika koji nezavisno od Hrista ostvaruje pomirenje čovječanstva sa Bogom.

Hrist ostaje jedini Posrednik između Boga i ljudi, dok se kroz djelovanje Božjeg Duha ostvaruje unutrašnja primjena spasenja, obnovljenje čovjeka i zajedništvo sa Ocem i Sinom.

OPASNOST SVOĐENJA HRISTA NA OBIČNOG ČOVJEKA

Nasuprot teološkim modelima koji naglašavaju potpuno jednaku božansku samopostojanost Oca i Sina, postoje shvatanja koja Hrista posmatraju prvenstveno kao čovjeka kojem je Bog dao posebno poslanje.

Prema pojedinim takvim tumačenjima, Isus nije lično postojao prije svog rođenja, već je Njegovo sinovstvo započelo tokom zemaljskog života. Međutim, takvo razumijevanje suočava se sa ozbiljnim teškoćama pred tekstovima koji govore o Hristovom pretpostojanju.

Isus govori o slavi koju je imao kod Oca prije postanja svijeta (Jovan 17:5). Navodi da je sišao sa neba (Jovan 6:38) i da je izašao od Oca i došao u svijet (Jovan 16:28). Pored toga, Jovan 1:1–3, Kološanima 1:15–17 i Jevrejima 1:1–3 povezuju Sina sa stvaranjem.

Ako Hrista svedemo na običnog čovjeka, postaje teško

objasniti kako je kroz Njega stvoreno sve postojeće i kako je mogao imati slavu kod Oca prije nastanka svijeta.

U biblijskoj koncepciji Hrist nije postao Božji Zastupnik tek svojim rođenjem u Betlehemu. Njegovo zastupništvo proizlazi iz stvarnog odnosa sa Ocem i prethodi stvaranju čovječanstva. Zato se Hristovo pretpostojanje, stvarno sinovstvo i božansko dostojanstvo ne mogu odbaciti bez ozbiljnih posljedica po razumijevanje Njegove posredničke službe.

POGREŠNA PREDSTAVA O OCU KOJI ZAHTIJEVA KAZNU I SINU KOJI NUDI MILOST

Jedno od najštetnijih pojednostavljivanja Plana spasenja jeste predstava da Otac prvenstveno želi kazniti čovječanstvo, dok Sin nastoji da Ga spriječi u tome.

Sam Otac je poslao Sina zbog svoje ljubavi prema svijetu (Jovan 3:16). Bog je kroz Hrista ostvario pomirenje čovječanstva sa sobom (2. Korinćanima 5:18–19).

Isus otvoreno govori o Očevoj ljubavi prema učenicima (Jovan 16:26–27).

To ne znači da je Božja pravda nevažna ili da grijeh može biti oprošten bez stvarnog otkupiteljskog osnova.

Naprotiv, Hristova žrtva upravo pokazuje ozbiljnost grijeha i Božju odlučnost da ga ukloni.

Sin savršeno predstavlja Očev karakter. Zato bi bilo protivrječno tvrditi da Hrist otkriva Boga, a istovremeno Mu pripisivati moralne namjere suprotne Hristovim.

Hristovo posredništvo nije borba protiv Oca, nego zajedničko djelo Oca i Sina radi spasenja čovječanstva.

JEDAN POSREDNIK I LJUDSKO SVEŠTENSTVO

Poseban problem pojavljuje se kada se Hristova jedinstvena posrednička služba zamagljuje postavljanjem ljudskih autoriteta kao neophodnih posrednika između čovjeka i Boga.

Novi savez nedvosmisleno govori o jednom Posredniku između Boga i ljudi, čovjeku Hristu Isusu (1. Timoteju 2:5).

Poslanica Jevrejima predstavlja Hrista kao savršenog Prvosveštenika koji trajno živi da posreduje za one koji kroz Njega pristupaju Bogu (Jevrejima 7:25).

Isus je svojim životom, smrću, uskrsnjem i preuzimanjem stvarne – antitipske – sveštenečke službe u nebeskoj Svećinji ispunio obredni zakon (Efescima 2:15; Kološanima 2:16-17) i ukinuo žrtve i prinose (vidi Danilo 9:27), te stoga nikakva dodatna ili druga zemaljska sveštenečka služba nije prihvatljiva niti ima teološko opravdanje.

To, međutim, ne znači da u hrišćanskoj zajednici ne postoje legitimne službe poučavanja, propovijedanja, duhovnog savjetovanja i zajedničke molitve. Apostoli su postavljali starješine, poučavali skupštine i molili se za vjernike. Novi savez poznaje različite službe koje doprinose izgradnji zajednice.

Služitelj može objaviti Božju riječ, pozvati na pokajanje i pružiti duhovnu pomoć. Ne može, međutim, vlastitim autoritetom postati izvor oprostjenja ili zamijeniti Hristovo djelo.

Svaki pokušaj da se čovjekov pristup Bogu učini zavisnim od nekog drugog ljudskog posrednika, koji bi bio neophodan pored Hrista, zahtijeva jasno biblijsko opravdanje. On je jedinstveni Posrednik na osnovu svog identiteta, utjelovljenja, bezgrešnog života, otkupiteljske žrtve i nebeske prvosveštenečke službe.

POSREDOVANJE MARIJE I SVETACA

U katoličkoj i pravoslavnoj tradiciji prisutna je praksa traženja molitvenog zastupanja Marije i svetaca.

Ove tradicije razlikuju Hristovo jedinstveno otkupiteljsko posredništvo od molitvenog zastupanja svetih osoba. Prema njihovom zvaničnom učenju, svo takvo zastupanje zavisi od Hrista i ne predstavlja nezavisan izvor spasenja. Zbog toga nije precizno tvrditi da ove crkve zvanično uče kako Marija ili sveci mogu zamijeniti Hrista kao Spasitelja.

Međutim, ostaje pitanje biblijskog osnova za obraćanje umrlim vjernicima radi njihovog zastupanja.

Novi savez podstiče žive vjernike da se mole jedni za druge (Jakov 5:16; 1. Timoteju 2:1). Ali molitva za bližnjega koji je živ nije istovjetna vjerskom obraćanju osobi koja je umrla.

U Svetom pismu ne nalazimo nikakvo uputstvo apostola da se vjernici obraćaju Mariji ili umrlim pravednicima radi njihovog posredovanja pred Bogom. Naprotiv, vjernici su pozvani da pristupaju Bogu kroz Hrista (Jevrejima 4:14–16; 10:19–22).

Prema biblijskom razumijevanju stanja mrtvih, umrli čekaju vaskrsenje i ne učestvuju u svjesnoj komunikaciji sa živima (Propovjednik 9:5–6; Jovan 5:28–29; 1. Solunjanima 4:13–17). Ideja u urođenoj bezuslovnoj besmrtnosti jedna je od ključnih obmana satanizma iz koje su se razvila vjerovanja o nekom obliku zagrobnog života. Jedino Bog ima besmrtnost (1. Timoteju 6:16), dok je stvorena bića mogu imati samo pod uslovom poslušnosti (Postanje 2:17) ili kao pali grešnici po Hristu (Jovan 3:16; 1. Jovanova 5:11,12).

Za našu glavnu temu dovoljno je utvrditi jedno osnovno načelo: čovjeku nije potreban nijedan dodatni otkupiteljski

posrednik pored Isusa Hrista. Onaj koji je za nas postao čovjek, umro, vaskrsao i služi pred Ocem potpuno je kvalifikovan da zastupa one koji Mu pristupaju vjerom.

Uvođenje dodatnih posredničkih i nekvalifikovanih autoriteta ne može proširiti ili usavršiti Njegovu jedinstvenu otkupiteljsku službu.

MOŽE LI CRKVENA INSTITUCIJA POSTATI POSREDNIK SPASENJA?

Pitanje posredništva ne odnosi se samo na pojedince nego i na religijske institucije.

Crkva u biblijskom smislu predstavlja zajednicu ljudi koji pripadaju Hristu. Njena svrha je da objavljuje Jevanđelje, poučava istini, njeguje zajedništvo i pomaže vjernicima u duhovnom rastu.

Međutim, institucionalna pripadnost sama po sebi ne može zamijeniti lični odnos sa Bogom.

U Efescima 1:22–23 i Kološanima 1:18 Hrist je predstavljen kao Glava Zajednice. To znači da zajednica ne posjeduje autoritet nezavisno od Njega.

Kada se određena organizacija postavi kao neophodan uslov za pristup Bogu, tako da njeni predstavnici praktično preuzimaju mjesto Hrista, dolazi do narušavanja biblijskog principa posredništva. Nije dovoljno da određena crkva riječima priznaje Hrista kao Posrednika, ako u praksi uspostavlja sistem u kojem čovjek smatra da ne može pristupiti Bogu bez posebnog ljudskog odobrenja.

Hristovo posredništvo podrazumijeva upravo suprotno – pristup Bogu omogućen je kroz Njega, a ne kroz autoritet ljudskih

institucija. Naprotiv, zdrava zajednica pomaže čovjeku da bolje razumije i slijedi Hrista, ali ne zamjenjuje Njegovu službu.

DUHOVNA AUTONOMIJA POD RELIGIJSKOM MASKOM

Jedna od naročito opasnih pojava jeste mogućnost da se pobuna protiv Božjeg autoriteta prikrije religijskom formom.

Čovjek može formalno priznavati Boga, koristiti biblijski jezik i obavljati vjerske obrede, a istovremeno vlastitu volju, tradiciju ili institucionalni autoritet postavljati iznad Božje riječi.

Isus je na takvu opasnost upozorio kada je kritikovao vjerske vođe koje su ljudska predanja uzdizale iznad Božjih uputa (Marko 7:6–13). Problem nije bio u samom postojanju običaja i tradicije, već u tome što su ljudska pravila dobila autoritet koji im nije pripadao.

Takva autonomija ne mora izgledati kao otvoreni ateizam ili odbacivanje religije. Ona može biti veoma religiozna, stroga i naizgled posvećena očuvanju svetosti.

Prema tome, istinska vjera ne sastoji se samo u priznavanju određene religijske doktrine. Ona podrazumijeva prihvatanje Božjeg autoriteta i spremnost da se vlastita uvjerenja usklade sa istinom.

Nijedno teološko tumačenje ne smije postati nedodirljivo samo zato što ga smatramo svojim. Ako tvrdimo da je Božja riječ najviši autoritet, onda moramo biti spremni da vlastite zaključke provjeravamo prema njenom sadržaju.

KAKO RAZLIKOVATI ISTINSKO ZASTUPNIŠTVO OD PRISVAJANJA AUTORITETA?

Biblijski princip zastupništva omogućava nam da postavimo nekoliko jednostavnih, ali važnih mjerila.

Prvo, legitimni zastupnik ne uspostavlja vlastiti autoritet nezavisno od onoga koji ga šalje.

Drugo, njegovo djelovanje mora biti u skladu sa voljom i namjerom izvornog autoriteta.

Treće, on ne smije prisvajati položaj koji mu nije povjeren.

Četvrto, njegov zadatak nije da ljudima skrene pažnju sa izvora autoriteta na sebe, već da vjerno ostvari povjereno poslanje.

Isus govori da nije došao da vrši vlastitu volju nego volju Onoga koji Ga je poslao (Jovan 6:38). Ne traži vlastitu slavu (Jovan 7:18). Uči ono što je primio od Oca (Jovan 7:16). Svojom poslušnošću proslavlja Oca (Jovan 17:4). Sin ne zastupa Oca samo na osnovu povjerenog zadatka, nego zbog jedinstvenog odnosa koji ima sa Njim.

POVRATAK IZVORNOM BIBLIJSKOM PRINCIPU

Poistovjećivanje Oca i Sina zamagljuje stvarnost njihovog međusobnog odnosa.

Učenje o potpuno jednakoj božanskoj bespočetnosti Oca i Sina opovrgava stvarno Sinovo porijeklo od Oca kao jedinog apsolutnog Izvora.

Svođenje Hrista na običnog čovjeka zanemaruje Njegovo pretpostojanje i jedinstveni položaj u stvaranju.

Pogrešno suprotstavljanje Očeve pravde i Sinove milosti narušava razumijevanje jedinstva njihovog djelovanja.

Uvođenje drugih otkupiteljskih posrednika obesmišljava jedinstvenost Hristove službe pomirenja.

Prisvajanje božanskog autoriteta od strane religijskih institucija predstavlja poseban oblik ljudske autonomije. Drugim

riječima, pali čovjek nastoji redefinisati religiju i prilagoditi je sebi. Taj problem je uočljiv još od opisa Kainove i Abelove službe (Postanje 4:3-5), a kasnije razvijan kroz istoriju.

Isus Hrist je Božji jedinorođeni Sin, koji stvarno potiče od Oca, ima božansku prirodu i savršeno predstavlja Njegov karakter i volju.

Prema tome, ispravno razumijevanje Hristovog zastupništva čuva stvarnu razliku između Oca i Sina, dok ispravno razumijevanje Njegovog posredništva čuva jedinstvenost Božjeg Plana spasenja.

Ako je Hristovo otkupiteljsko posredništvo uslovljeno pojavom grijeha, šta će se dogoditi kada grijeh bude konačno uklonjen? Hoće li tada prestati svako Hristovo zastupništvo ili će Njegov prvobitni odnos sa Ocem ostati nepromijenjen?

Poglavlje 10.

ZAVRŠETAK PLANA SPASENJA I KONAČNA OBNOVA BOŽJEG PORETKA

PRIVREMENO POSREDNIŠTVO I TRAJNO ZASTUPNIŠTVO

Na početku ove knjižice napravili smo razliku između univerzalnog Hristovog zastupništva i Njegovog posebnog otkupiteljskog posredništva. Ta razlika naročito je važna kada razmatramo završetak Plana spasenja.

Hristovo zastupništvo proizlazi iz Njegovog stvarnog odnosa sa Ocem. Kao jedinorođeni Sin Božji, On savršeno predstavlja Oca, otkriva Njegov karakter i djeluje Njegovim autoritetom. Taj odnos postojao je prije stvaranja svijeta i prije pojave grijeha.

Upravo iz te jedinstvene pretkvalifikacije Sina Božjeg proizilazi otkupiteljsko posredništvo koje ima posebnu svrhu. Ono je uspostavljeno radi rješavanja problema koji je nastao pobunom stvorenih bića protiv Boga.

Kao Posrednik, Hrist predstavlja Boga ljudima, ali i palo čovječanstvo pred Bogom. Njegovo utjelovljenje, bezgrešni život, otkupiteljska žrtva, vaskrsenje i nebeska prvosveštenička služba predstavljaju međusobno povezane dijelove jednog Plana spasenja.

Njegov cilj jeste konačno uklanjanje grijeha, smrti i pobune, kako bi zajedništvo između Boga i Njegovog stvorenja bilo potpuno obnovljeno.

Kada taj cilj bude ostvaren, više neće postojati potreba za

posredovanjem radi oprostjenja grijeha, opravdanja grešnika ili konačnog utvrđivanja njihove odgovornosti.

Prestanak otkupiteljskog posredništva ne podrazumijeva prestanak Njegovog sinovstva, gubitak božanske prirode ili prekid odnosa sa Ocem.

U tome se nalazi jedna od najvažnijih istina naše teme: **otkupiteljsko posredništvo predstavlja privremenu službu uslovljenu grijehom, dok je Sinovo univerzalno zastupništvo izraz Njegovog trajnog odnosa sa Ocem.**

ZAVRŠETAK VREMENA MILOSTI

Biblija pokazuje da vrijeme u kojem čovjek može prihvatiti spasenje neće trajati beskonačno.

Apostol Petar govori o Božjem strpljenju i Njegovoj želji da ljudi dođu do pokajanja, ali istovremeno najavljuje konačni sud i obnovu svega (2. Petrova 3:9–13).

U Otkrivenju 22:11–12 nalazi se posebno značajna izjava: nepravedan ostaje nepravedan, pravedan nastavlja činiti pravdu, a Hrist zatim najavljuje svoj dolazak i nagradu koju donosi svakome prema njegovim djelima.

U okviru razumijevanja završne nebeske službe koje smo prethodno izložili, ovaj tekst ukazuje na konačno utvrđivanje moralnog položaja ljudi prije Hristovog drugog dolaska.

To znači da će postojati završni trenutak u kojem će mogućnost promjene odnosa prema Bogu prestati.

Takav završetak nije posljedica Božje proizvoljnosti, nego činjenice da je Plan spasenja usmjeren prema konačnom rješenju problema grijeha.

Čovjek je tokom života pozvan da prihvati Božju blagodat,

pokaje se i vrati u zajedništvo sa Stvoriteljem. Ali spasenje ne može biti nametnuto biću koje istrajno odbacuje Boga. Sloboda izbora podrazumijeva i odgovornost za konačno opredjeljenje.

U toj završnoj fazi Hristovo otkupiteljsko posredništvo ispuniće svoju svrhu. Oni koji su prihvatili spasenje biće pripremljeni za Njegov dolazak, dok će oni koji su ostali u pobuni snositi posledice vlastitog izbora.

Važno je naglasiti da ovo ne znači kako će se Božji karakter promijeniti nakon završetka vremena milosti.

Bog neće prestati biti ljubav niti će Njegova pravda izgubiti svoju doslednost. Promijeniće se okolnosti u kojima djeluje Plan spasenja. Kada mogućnost pokajanja bude završena i kada se položaj svih ljudi konačno utvrdi, više neće postojati potreba za daljim zastupanjem grešnika radi njihovog opravdanja.

Hrist će tada nastupiti ne radi ponavljanja žrtve ili započinjanja novog posredničkog procesa, nego radi dovršavanja spasenja onih koji Ga očekuju (Jevrejima 9:28).

DRUGI HRISTOV DOLAZAK I KONAČNO SPASENJE

Hristov drugi dolazak predstavlja jednu od ključnih završnih faza Plana spasenja.

Njegova prva zemaljska misija bila je obilježena poniženjem, stradanjem i otkupiteljskom žrtvom. Prilikom drugog dolaska On će se pojaviti kao proslavljeni Gospod i Kralj.

U 1. Solunjanima 4:16–17 Pavle opisuje vaskrsenje onih koji su umrli u Hristu i susret spasenih sa Gospodom. Prva Korinćanima 15:51–54 govori o preobražaju živih pravednika i oblačenju smrtnog u besmrtno. Time se ostvaruje važan dio oslobođenja čovječanstva od posledica Adamovog pada.

Spasenje, dakle, ne obuhvata samo oprostjenje grijeha i obnovu duhovnog života. Ono uključuje i konačno oslobođenje ljudskog tijela od smrtnosti. Pavle u Rimljanima 8:23 govori o očekivanju iskupljenja tijela, pokazujući da se puni rezultati spasenja još uvijek očekuju.

Ovdje se ponovo pojavljuje povezanost Hrista kao drugog Adama sa sudbinom ljudskog roda. Kroz prvog Adama grijeh i smrt postali su sastavni dio ljudskog iskustva. Kroz drugog Adama dolazi vaskrsenje i mogućnost vječnog života (1. Korinćanima 15:21–22).

Međutim, ni ovdje se ne uspostavlja nezavisni izvor života. Bog Otac ostaje Začetnik i Izvor spasenja, dok se vaskrsenje i proslavljenje čovječanstva ostvaruju kroz Njegovog Sina.

Sam Isus govori da će podići svoje vjerne u poslednji dan (Jovan 6:39–40), dok Novi savez takođe naglašava da je Bog vaskrsao Hrista iz mrtvih (Djela 2:24; Rimljanima 10:9). Ove izjave nisu suprotstavljene kada razumijemo univerzalni princip zastupništva. Bog djeluje kroz Sina, a Sin savršeno ostvaruje Očevu volju.

Konačno oslobođenje spasenih od smrti zato predstavlja nastavak istog principa koji je bio prisutan u stvaranju i tokom cjelokupnog Plana spasenja.

KONAČNI SUD I UKLANJANJE POBUNE

Iako Hristov drugi dolazak predstavlja presudni događaj za spasenje Njegovog naroda, biblijski prikaz završnih događaja ne završava se tim trenutkom.

Otkrivenje 20 opisuje hiljadugodišnji period, završni sud i konačno uništenje zla.

U okviru razumijevanja koje slijedimo, ovaj period omogućava završno razotkrivanje prirode pobune i potvrđivanje pravednosti Božjih odluka.

Sud ne služi tome da Bog sazna činjenice koje prethodno nije poznao. Njegova svrha je povezana sa odgovornošću, pravdom i konačnim rješavanjem svih pitanja koja je pobuna otvorila.

Prva Korinćanima 6:2–3 govori o učestvovanju svetih u sudu nad svijetom i anđelima. Otkrivenje 20:4 takođe prikazuje one kojima je povjeren sud.

Ovi tekstovi ukazuju da završni sud ima širi značaj od samog izricanja kazne. Božje odluke neće ostati proizvoljne ili nerazumljive. Istina o grijehu, odgovornosti i načinu Božjeg postupanja biće potvrđena.

U konačnom sudu neće biti moguće opravdati pobunu pozivanjem na navodnu nepravednost Boga ili nedostatak mogućnosti za spasenje. Hristovo otkupiteljsko djelo već je pokazalo dubinu Božje ljubavi, ozbiljnost grijeha i postojanje pravednog puta pomirenja. Oni koji taj put svjesno i konačno odbace ostaju odgovorni za vlastiti izbor.

Otkrivenje 20:14 govori o konačnom uklanjanju smrti i groba, dok se druga smrt prikazuje kao završni ishod suda nad nepokajanim grijehom.

Time se zatvara istorija pobune. Smrt više neće predstavljati stalnu prijetnju životu, niti će grijeh ostati trajna mogućnost unutar obnovljenog Božjeg poretka.

Konačno uklanjanje zla ne znači da je Bog stvorio novi apsolutni autoritet koji će pobijediti prvobitnog neprijatelja. Naprotiv, pokazuje se da je pobuna stvorenih bića od početka

bila zasnovana na lažnoj pretpostavci o mogućnosti života nezavisno od Boga.

Sotona nije mogao postati drugi Izvor života. Njegova pobuna nije mogla stvoriti održivi moralni poredak, nego je proizvodila obmanu, grijeh i smrt.

Na kraju će se pokazati da samo zajedništvo sa jedinim Izvorom života može biti trajni osnov postojanja, pravde i mira.

SIN PREDAJE KRALJEVSTVO OCU

Jedan od najvažnijih biblijskih tekstova za razumijevanje konačnog odnosa Boga i Hrista nalazi se u 1. Korinćanima 15:24–28.

Apostol Pavle opisuje završetak Hristovog kraljevskog djelovanja protiv svih neprijateljskih sila. Hrist mora vladati dok svi neprijatelji ne budu stavljeni pod Njegove noge, a posljednji neprijatelj koji će biti uništen jeste smrt.

Nakon toga Sin predaje kraljevstvo Bogu Ocu. Pavle posebno naglašava da je iz pokoravanja svega Sinu izuzet Onaj koji Mu je sve pokorio.

Zatim slijedi završna izjava: „A kad mu sve bude pokoreno, tada će se i sam Sin pokoriti onome koji mu je sve pokorio, da Bog bude sve svima.“ (1. Korinćanima 15:28)

On jasno razlikuje Boga koji sve pokorava Sinu od Sina koji prima vlast i izvršava povjerenu službu. Još važnije, Pavle govori o tom odnosu nakon završetka Plana spasenja, kada više ne postoji pobuna koju treba savladati.

Prema tome, odnos Oca kao Izvora i Sina kao Njegovog Zastupnika ne može se jednostavno objasniti kao privremena posljedica utjelovljenja ili ljudskog pada.

Prema Svetom pismu, završno pokoravanje Sina predstavlja potvrdu trajnog poretka njihovog odnosa.

To ne znači da Sin postaje manje vrijedan, da gubi božansku prirodu ili da prestaje biti Gospod.

Njegovo pokoravanje ne predstavlja poniženje, već konačno ostvarenje Očeve namjere.

Hrist ne predaje kraljevstvo zato što je izgubio vlast u sukobu sa drugim autoritetom, nego zato što je potpuno izvršio zadatak koji Mu je Otac povjerio.

Hrist, kojem je povjerena sva vlast na nebu i na zemlji, na kraju predaje kraljevstvo Ocu.

Naprotiv, cjelokupno Njegovo djelovanje usmjereno je ka proslavljanju Oca i ostvarenju Njegove volje.

Sin je od početka djelovao kroz savršeno zajedništvo sa Ocem. I kada se Plan spasenja potpuno završi, taj odnos ostaje nepromijenjen u svojoj osnovi. Biblija opisuje ponovno potpuno priznanje jedinog apsolutnog Izvora života i autoriteta u cjelokupnom stvorenom poretku.

DA LI HRISTOVO ZASTUPNIŠTVO TADA PRESTAJE?

Kada Pavle govori o predavanju kraljevstva Ocu, moguće je postaviti pitanje da li to znači prestanak Hristove vlasti ili Njegove uloge u budućem poretku.

Odgovor zahtijeva razlikovanje posebne mesijanske službe povezane sa uklanjanjem grijeha od trajnog odnosa Sina prema Ocu. Hristova otkupiteljska služba ima određen cilj. Kada svi neprijatelji budu uklonjeni i smrt konačno uništena, više neće biti potrebno da Sin nastavlja vladavinu usmjerenu na savladavanje pobune.

Međutim, to ne znači da Hrist prestaje biti Sin Božji, da gubi jedinstveni položaj ili da postaje odvojen od spasenog čovječanstva.

Otkrivenje 22:1–3 govori o prijestolu Boga i Jagnjeta u obnovljenom svijetu. Ovaj prikaz pokazuje da Jagnje, odnosno proslavljeni Hrist, i dalje ima uzvišeno mjesto u budućem poretku. U Otkrivenju 21:22–23 Bog i Jagnje predstavljani su kao središte novog Jerusalima, dok se Božja slava i Jagnjetova uloga u osvjtljavanju grada povezuju sa potpunim odsustvom tame.

U okviru principa koji smo izložili, Sinovo univerzalno zastupništvo nastavlja postojati zato što njegov osnov nije grijeh, nego stvarni odnos sa Ocem.

Neće biti potrebno zastupati pokajane grešnike radi oprostjenja, niti posredovati u obnovi odnosa koji je ponovo narušen. Umjesto toga, kroz Sina će se i dalje očitovati Očeva slava, karakter i volja.

U tom smislu završetak Plana spasenja ne predstavlja uklanjanje principa zastupništva, već njegovo oslobođanje od posebne otkupiteljske funkcije koja je bila neophodna zbog grijeha.

BOG I JAGNJE U OBNOVLJENOM SVIJETU

Završna poglavlja Otkrivenja pružaju snažnu sliku konačne obnove.

Jovan vidi novo nebo i novu zemlju, jer su prethodni poradak obilježavali grijeh, patnja i smrt (Otkrivenje 21:1). Zatim čuje objavu da je Božje prebivalište među ljudima i da će Bog prebivati sa njima. Više neće biti smrti, tuge, jauka ni bola (Otkrivenje 21:3–4).

Na početku ljudske istorije Bog je stvorio čovjeka za život u zajedništvu sa Njim. Grijech je taj odnos narušio, doveo do smrtnosti i otvorio istoriju stradanja.

Međutim, obnovljeni svijet nije jednostavno vraćanje u stanje nevinosti bez iskustva prethodne pobune. Istorija grijeha, otkupljenja i konačnog suda otkrila je karakter pobune i posledice odvajanja od Boga. Spaseni će živjeti u poretku u kojem je istina o Božjem karakteru potpuno potvrđena, a mogućnost opravdavanja zla uklonjena.

Otkrivenje 22:3 govori da više neće biti prokletstva i da će u obnovljenom gradu biti prijesto Boga i Jagnjeta. Bog je konačni Izvor života, dok Jagnje trajno učestvuje u ostvarenju Božje namjere i zajedništvu sa spasenima.

POVRATAK DRVETU ŽIVOTA

Jedan od naročito upečatljivih elemenata završnog biblijskog prikaza jeste ponovno pojavljivanje drveta života.

U Postanju 2:9 drvo života nalazi se u Edenskom vrtu. Nakon pada čovjek gubi pristup tom drvetu kako ne bi trajno živio u stanju grijeha (Postanje 3:22–24).

U Otkrivenju 22:1–2 ponovo se pojavljuje drvo života, povezano sa rijekom vode života koja izvire od prijestola Boga i Jagnjeta.

Na početku čovjek prima život od Boga. Pobunom gubi mogućnost njegovog trajnog očuvanja. Na kraju, kroz Hristovo otkupiteljsko djelo, pristup životu ponovo mu je omogućen.

Drvo života nije predstavljeno kao nezavisni izvor koji može zamijeniti Boga. Naprotiv, ono se nalazi u poretku u kojem život dolazi od Boga i u kojem su Njegovi blagoslovi

dostupni spasenima.

Čovjek će živjeti vječno, ali neće postati samopostojeći Izvor života. Kad bi to bio slučaj, ne bi mu trebalo drvo života. Njegova besmrtnost biće dar i trajni izraz zajedništva sa Bogom. Na kraju se pokazuje da istinska punoća života postoji upravo u obnovljenom zajedništvu sa Bogom.

KRAJ GREŠNE AUTONOMIJE I PRAVA PRIRODA SLOBODE

Jedno od važnih pitanja jeste kakva će biti sloboda stvorenih bića u obnovljenom svijetu.

Ako više neće biti grijeha, znači li to da će nestati sloboda izbora?

Sloboda nije isto što i neograničena mogućnost samouništenja. Niti je najuzvišeniji oblik slobode sposobnost da se stalno iznova bira između dobra i zla.

Čovjek koji je oslobođen grijeha ne postaje bezlični izvršilac tuđe volje. Naprotiv, njegova sposobnost da voli, razumije, stvara i odgovorno djeluje biće oslobođena posledica grijeha. Spaseni neće biti prinuđeni na zajedništvo sa Bogom, već će živjeti u potpunom razumijevanju istine i Njegovog karaktera. Njihova sloboda neće se zasnivati na pokušaju nezavisnosti od Izvora života, nego na punoći života koji od Njega primaju.

Hrist je pokazao da stvarna sloboda ne zahtijeva odvajanje od Boga. Njegova poslušnost Ocu nije bila gubitak ličnosti ili dostojanstva. Ona je predstavljala savršeno ostvarenje Njegove volje u skladu sa istinom i ljubavlju.

Zato se konačna pobjeda nad grijehom ne sastoji samo u uklanjanju neposlušnih pojedinaca, nego u trajnom razotkrivanju laži na kojoj je pobuna bila zasnovana.

Cjelokupna istorija spasenja pokazaće upravo suprotno: odvajanje od Boga vodi propadanju, dok zajedništvo sa Njim omogućava punoću života.

KONAČNA POTVRDA UNIVERZALNOG PRINCIPA ZASTUPNIŠTVA

Prije stvaranja svijeta postojao je Bog Otac kao jedini apsolutni Izvor života i Njegov jedinorođeni Sin, koji je imao stvarno porijeklo od Oca i savršeno predstavljao Njegov karakter i volju.

Sin je postao čovjek, preuzeo položaj drugog Adama, ostvario savršenu poslušnost Ocu i dobrovoljno prinio otkupiteljsku žrtvu.

Na kraju će Njegovo otkupiteljsko posredništvo ispuniti svoju svrhu. Grijeh i smrt biće uklonjeni, a Božja pravda i karakter potpuno potvrđeni.

Time se neće ukinuti Njegovo univerzalno zastupništvo. Naprotiv, ono će ostati trajni izraz odnosa između Oca i Sina, oslobođeno posebne službe pomirenja koja je bila potrebna zbog grijeha.

Sve potiče od Boga Oca, kroz Njegovog Sina ostvaruje se Božja volja, a konačni cilj tog djelovanja jeste savršeno zajedništvo stvorenih bića sa jedinim Izvorom života.

Od Oca sve potiče. Kroz Sina sve se ostvaruje. A konačni cilj svega jeste da Bog bude sve svima.

ZAKLJUČAK

Razumijevanje Hristovog zastupništva i posredništva otkriva jedinstvenost i doslednost Božjeg djelovanja, od stvaranja svijeta do konačnog ostvarenja Plana spasenja.

U osnovi tog djelovanja nalazi se univerzalni princip: Bog Otac je apsolutni Izvor života, autoriteta i svega postojećeg, dok je Njegov jedinorođeni Sin savršeni Zastupnik kroz koga Otac ostvaruje svoju volju. Taj odnos nije nastao pojavom grijeha, niti je ograničen na Hristovu zemaljsku misiju. On proizlazi iz stvarnog odnosa Oca i Sina i prethodi stvaranju svih ostalih bića.

Pobuna protiv Boga predstavljala je pokušaj narušavanja upravo tog poretka. Umjesto prihvatanja života i autoriteta od Stvoritelja, stvoreno biće pokušalo je uspostaviti vlastitu autonomiju i nezavisnost. Taj princip prenesen je i na čovječanstvo, donoseći grijeh, smrt i odvajanje od Izvora života.

Hristov odgovor na pobunu bio je potpuno suprotan. Iako je imao najuzvišeniji položaj, nije nastojao da svoju veličinu potvrdi nezavisnošću od Oca. Naprotiv, Njegov život pokazao je savršeno jedinstvo volje, karaktera i djelovanja sa Bogom.

Kao drugi Adam, Sin Božji postao je stvarni pripadnik ljudskog roda i preuzeo ulogu njegovog Posrednika. Svojom poslušnošću, dobrovoljnom žrtvom, vaskrsenjem i nebeskom prvosvešteničkom službom omogućio je čovjeku oprostjenje, opravdanje i obnovu narušenog zajedništva sa Bogom.

Njegovo posredništvo ne služi tome da promijeni Očev odnos prema čovjeku, jer je sam Otac začetnik Plana spasenja. Ono predstavlja način na koji Bog, u skladu sa svojom pravdom

i ljubavlju, ostvaruje pomirenje čovječanstva sa sobom.

Zato Hristovo otkupiteljsko djelo ne možemo svesti samo na oslobađanje od kazne. Njegov konačni cilj jeste uklanjanje grijeha i njegovih posledica, obnova čovjekovog karaktera i ponovno uspostavljanje zajedništva sa jedinim Izvorom života.

Kada Plan spasenja bude dovršen, prestaće potreba za posredovanjem radi grijeha. Međutim, Sin će i dalje ostati savršeni Očev Zastupnik. Njegovo univerzalno zastupništvo nije privremena služba, već izraz trajnog odnosa sa Ocem.

Upravo se tu otkriva suštinska razlika između dva principa koja se provlače kroz cjelokupnu istoriju grijeha i spasenja: pokušaja nezavisnosti od Boga i dobrovoljnog zajedništva sa Njim.

Prvi vodi otuđenju, grijehu i smrti. Drugi vodi istinskoj slobodi, pravednosti i životu.

Hrist nije samo omogućio čovjeku povratak Bogu. On je svojim životom pokazao i kakav odnos prema Bogu predstavlja temelj istinskog života. Zbog toga razumijevanje Hristovog zastupništva i posredništva nije samo pitanje ispravne teologije. Ono ima neposredan značaj za svakog čovjeka, jer ga suočava sa osnovnim pitanjem: **hoće li prihvatiti Boga kao Izvor života i najviši moralni autoritet ili će nastaviti pokušavati da vlastitu volju postavi izvan Njegove?**

Na kraju Plana spasenja prestaće svaka pobuna, grijeh i smrt. Sin će predati kraljevstvo Ocu, a obnovljeno stvorenje živjeće u trajnom zajedništvu sa svojim Stvoriteljem.

Tada će se u potpunosti ostvariti ono što je apostol Pavle najavio: „**A kad mu sve bude pokoreno, tada će se i sam Sin pokoriti onome koji mu je sve pokorio, da Bog bude sve svima.**“ (1. Korinćanima 15:28) U tome je konačni cilj Hristovog zastupništva i posredništva.